
THE LIBRARY OF CONGRESS
1800

PIGEN VED SØEN.

ROMANTISK DIGT I SEX SANGE

AF

WALTER SCOTT.

OVERSAT I ORIGINALENS VERSEMAAL

VED

A. MUNCH.

Forlagsbureauet i Kjøbenhavn.

(O. H. Delbanco. G. E. C. Gad. Gyldendalske Bogh. C. C. Lose).

Thieles Bogtrykkeri.

1871.

Min Reisefælle over Skotlands Heder,
Og siden paa mit Høstlivs stille Gang! —
Erindrer Du, at just paa hine Steder,
Dem Skotlands store Barde tidt besang, —
Du gav mig Digtet om Loch-Katrines Mø
Og om det vilde Liv paa Fjeld og Sø?
Det bringer jeg Dig her nu tro tilbage
Omsat i Modersmaalets kjendte Klang.
O, lad det minde Dig om hine Dage,
Da Walter Scott os førte med sin Sang
Fra Dal til Dal, og over stille Vande,
Hvor skyblaa Fjelde høit mod Himlen stande;
Hvor overalt paa Færden, fjernt og nær,
Udbredte sig et mildt, romantiskt Skjær

Af mangt et Digt, som Verden har henrevet,
Og her til Virkelighed fast var blevet,
Har jeg formaaet i vort skjønne Sprog,
Som end for Dansk og Norsk er fælles dog,
At tolke værdigt denne Digtnings Fylde —
Da er det Dig, jeg dette mest maa skylde.

A. M.

FØRSTE SANG.

JAGTEN.

Du Nordens Harpe, der saalænge hang
Paa Almetræet ved Sankt Fillans Kilde,
Mens Aftenvinden bar saa let din Klang,
At Vedbend, hel misundelig, dig vilde
Omhylle med sit tykke Bladehang —
O, Minstrel-Harpe! — døves end din Sang
Af Blades Raslen og af Bækkes Vove?
Maa dine søde Lyd end tause sove?
Kan de ei hæve sig endnu engang?
Kan du ei meer om Krigerhæder kvæde,
Kan du ei meer faae Møen til at græde? —

Ei saa, i Caledoniens gamle Dage,
Var stum din Røst ved Festens glade Larm,
Din Sang om Hæder og om Elskovs Klage
Opildned og bevæged da hver Barm.
I hver en Pause hørtes dine Toner
At svulme høit med herlig Symfoni,
Og skjønne Damer, Høvdinger med Kroner,
Sig bøied for den, sænked sig deri.
Thi end var Emnet for din Sang, den høie,
Stolt Ridderfærd og Skjønheds klare Øie.

O, vaagn igjen! — Hvor uvant end den Haand,
Som over dine Strenge nu vil famle,
Dog vaagn igjen! — Skjøndt knapt formaar min Aand
At vække Gjenlyd af din Klang, den gamle, —
Skjøndt svag min Sang, og dømt, at snart forgaae,
Og hel uværdig mod din ædle Tanke —
Dog, hvis den end et Hjerte kunde faae
Til høiere og fuldere at banke —
Forgjæves har jeg da ei vovet paa
Dig, Skotlands Harpe, af din Gren at tage.
Vær taus ei meer! — Kom, Tryllerske, tilbage!

JAGTEN.

1.

Kronhjorten havde slukt ved Kveld
Sin Tørst i Monans friske Væld,
Hvor Maanen syntes dandse paa
Den klare Skovbæks Bølger smaa.
Sit Leie søgte den for Nat
Dybt i Glenartneys Hasselkrat,
Men, just som Solen tændte op
Sin Baun høit paa Benvoirlichs Top,
Blodhundens dybe, tunge Glam
Gjenlød fra Dal til Fjeldets Kam,
Og svagt, som fra den fjerne Skov,
Lød Klang af Horn og Hestehov.

2.

Som Høvdingen, der hører Skrig:
»Til Vaaben! — Fjenden nærmer sig!« —
Saa Skovens kronede Monark
Sprang fra sin Seng af Lyng og Bark,

Dog før han tog sit Løb, det vide,
Han rysted Duggen fra sin Side
Og, som en hjelmsmykt Fører, stolt
Sin Krone han mod Himlen holdt.
Et Øieblik han saae i Dal
Og veired Morgenvinden sval, —
Et Øieblik han lytted til
Hvor Jagtens Larm sig nærmed vild, —
Dog, da han første Fjende saae,
Han flere ikke vented paa,
Men satte, med et dristigt Sprang,
Igjennem Krat, henover Vang,
Og foer nu fremad, fri og snar,
Mod Hederne ved Uam-Var[1]).

3.

Nu kom tilsyne Jagtens Tog;
Hver Kløft dens Larm tilbageslog,
Til mange Lydes vilde Hav
Det vakte Bjerg nu Gjensvar gav:
Vel hundred Hunde glammed der
Og hundred Heste klapred nær,
De muntre Horn i Luften sang,
Og hundred Stemmer dertil klang
Med Glam og Hyl og vildt Halloh! —
Benvoirlichs[2]) Ekko fik ei Ro.
Langt bort da flygted bange Raa,

Daadyret skjult i Dække laae,
Og Falken fra sin Klippetop
Saae undrende paa vilde Trop
Til langt forbi dens skarpe Blik
Jagtstormen gjennem Dalen gik.
Svag, altid mere svag dens Larm
Gjenlød fra Kløft, fra Klippens Barm,
Og ensom Taushed stille faldt
Paa Skov og Fjelde overalt. —

4.

Skovkrigens Larmen mindre var
Paa Høiderne ved Uam-Var
Og knapt forstyrred Hulen, hvor
I Oldtid sad en Kjæmpe stor.
Thi, før de naaede Bjergets Kam,
Alt Solen høit paa Himlen svam,
Og mangen Jæger, alt som bedst,
Blev nødt at standse trætte Hest.
Af Hundene i Dyrets Fjed
Knapt halve Kobbel fulgte med —
Saa listigt da hint bolde Spring
Dem havde ført i vildsom Ring.

5.

Den ædle Hjort lidt Hvile fandt
Paa Bjergets søndre, bratte Kant,
Hvorunder dybt man øine kan

Menteiths det skjønne, brede Land.
Med Angestblik det ædle Dyr
Saae over Bjerg og Eng og Myr
Og pønsed paa at søge Ro
I Aberfoyls det fjerne Bo.
Men nærmere var dog et Læ
I lyse Krat om Loch Achray,
Hvor Birkefaner vaied ned
Og over stille Vande græd,
Og blanded sig med mørke Gran
Paa Benvenues[3]) den steile Rand.
Frisk Kraft med Haabet kom igjen, —
Den fløi henover Heden hen —
Holdt imod Vest med vinget Fod
Og trætte Jagt langt bag sig lod.

6.

For langt det blev at melde her,
Hvormangen Ganger gav sig nær
Ved Cambusmore[4]), hvormangen Haand
Fortvivled strammed Tøilens Baand
Da høit i Luft Benledi[5]) steg, —
Hvo paa Bochastles Hede veg,
Hvo nølede at stemme mod
Teiths[6]) svulmende og stride Flod,
Hvorover Hjorten, denne Dag,
To Gange svam, med raske Tag.

Af Jægerne kun Faa det var,
Som naaede Søen Vennachar —
Og da mod Broen Turk det led,
Den første Rytter ene red.

7.

Alene, men paa Maalet gridsk,
Den Rytter brugte Spore, Pidsk:
Thi fuldt i Syne Hjorten foer
Udmattet, sølet til med Jord,
Skumplettet, mens hvert Aandedræt
Den hulked frem, til Døden træt.
To Hunde af Sankt Huberts Kuld[7])
Berømt for Mod, for Lethed, Huld,
Kom tæt i Sporet af dens Fart
Og syntes vinde Spillet snart.
Thi, knapt et Spydsmaal fra dens Side,
Blodhundene foer frem, at bide, —
Ei nærmere de kunde naae,
Ei Hjorten større Afstand faae.
Saa over Stok og Sten det gik
Alt efter Jagtens vilde Skik,
Langs Bredden af det stille Vand
Imellem Krat og Afgrundsrand.

8.

Den Jæger tænkte, da han saae
Det høie Fjeld mod Vest at staae:

Her maatte Hjorten vende om,
Naar denne Vold i Veien kom.
Paa Byttet vis, alt seiersglad,
Han maalte Hjortens Takke-Rad;
Til Ulivssaar og Dødshalloh
Han drog sit Sværd, sit Veir alt fro.
Men, som han dundrende red nær
Med hævet Arm og blanke Sværd, —
Den kloge Hjort undveg hans Stød
Og bag en Klippe, i sin Nød,
Den dreied om, sig styrted brat
Ned i en Skovdals dunkle Nat,
Hvor, snarlig tabt for Mand og Hund,
Den fandt i Trossachs dybe Bund
Et skjult, et ensomt Tilflugtssted.
Der lagde den sig stille ned,
Og medens tykke Løvtag paa
Dens Hoved dryssed Blomster smaa
Og kolde Dug, — den hørte, hvor
De nu vildledte Hunde foer
Med hæse Glam langs Dalen hen
Mod Klippen, som gav Gjald igjen.

9.

Tæt efter Hundene jog frem
Da Jægeren, at muntre dem —
Men, snublende i Kløftens Skred,

Hans Hest nu faldt udmattet ned.
Vel utaalmodig Rytteren
Med Pidsk og Spore drev paa den —
Omsonst! — thi ak! — den Ganger prud
Stiv strakte sine Lemmer ud,
For aldrig meer at reise sig
Til raske Løb paa Jagt, i Krig.
Dens Herre da, dybt rørt af Anger,
Stod sørgende ved døde Ganger:
»Mindst tænkte jeg, da først jeg red
Dig tøilelet ved Seinens Bred,
At høilandsk Ørn her i dit Blod
Sig skulde mætte, Ganger god!
Vee, at jeg Jagten, Dagen saae,
Som kosted dig dit Liv, min Graa!« —

10.

Hans Horn da gjennem Kløften lød
At kalde fra forgjæves Nød
De trætte Hunde, som nu krøb
Tilbage fra det vilde Løb,
Og trykked sig mod Herren ind
Med sænket Hale, kuet Sind.
Endnu dog Kløftens hule Gang
Forlænged Jægerhornets Klang —
Af Dagdrøm Uglerne foer op
Og Ørne skreg fra Bjergets Top,

Rundt om de mange Lyd nu foer,
Til Ekko svared som et Chor.
Med Iil nu Jægeren skred hen
At søge op en Følgesvend, —
Men ofte standsed han paa Vei: —
Sligt sælsomt Syn før saae han ei.

11.

Thi Dagens sidste Vover gled
Mod Vesten over Dalen ned,
Hver Purpur-Tind, hver Fjeldspids vild
Var badet som i Glød og Ild.
Men ingen Straale kunde naae
Til Kløftens Bund, som dunkel laae,
Og hvor den skjulte Sti sig vandt
Rundt mangen Pyramide-Kant,
Som op fra Dybet brat sig skjød
Med Top, af Lynet splintret, rød,
Og rundt mangt isoleret Fjeld —
Naturlig Borg for Passet vel, —
Uhyre, som det Taarn, hvorom
Paa Sinars Slette lød Guds Dom.
Snart kreneleret Brystværn lig
De Klippetinder formed sig,
Snart atter steg, fantastisk, let,
Med Kuppel og med Minaret,
Vildt smykket og udbuet kjækt

Som af en indisk Arkitekt.
Og ingen af de Borge var
For Bannere og Vimpler bar —
Thi høit fra deres steile Bred
Faldt i umaalte Skovdyb ned
Den vilde Roses Hængerad
Og funklede i Duggens Bad,
Og Slyngevæxters Fylde blød
For Sommervindens Suk henfled.

12.

Naturen spredte, fri og vild,
Her Blomst og Plante, modermild.
Viin-Rosen gjorde Luften sød,
Hassel og Hvidtjørn sammenskjød,
Og Primlens Blomst, bleg-violet,
Fandt i hver Revne Bolig let;
Rød Fingerbøl, Natskygge stod, —
Symbol paa Straf og Overmod, —
Tæt ved hinandens Side her
Og blanded deres mørke Skjær
Med hver en Plet og hvert et Læg
Paa den veirslagne Klippevæg.
Lys Birk og Asp histnede græd
Med hvert et Blad i Bæven ræd,
Foroven Ask og krigersk Eeg
Fra Klipperifter kjækt opsteg.

End mere høit, de ranke Graner
Udstrakte sine sorte Faner,
Og gamle Stammer ofte hang
Udover spaltet Klippegang,
Hvis Kanter næsten sammenstødte,
Saa Granerne hinanden mødte.
Men allerhøiest glimted hvide
Fjeldtinder, ad hvis bratte Side
Neddandsed let Bjergbække smaa, —
Der kunde Øiet neppe naae
Til Sommerhimlens klare Blaa.
Saa sælsom vild den hele Egn
Vel syntes Alfedrømmes Hegn.

13.

Frem mellem Krattet lyste snart
Et Indsig, trangt og dybt og klart,
Som aabned knapt, fra Rand til Rand,
Et Svømme-Rum for vilde And.
Nu skjultes det af tykke Lunde,
Nu mere bredt det øines kunde,
Saa Klipper, grønne Høie smaa
Sig i dets mørkblaa Speil gjensaae.
Jo længer Jægeren fremskred
Kanalen blev alt mere bred —
Løvrige Banker meer ei stod
Fremspringende fra Skovens Rod,

Men syntes flyde mellem Sivet
Som Borge, af en Grav omgivet.
End meer udvided sig det Sund
Og skilte dem fra Modergrund,
Til hver af dem benævnes kan
En Holme i et stille Vand.

14.

Og nu for Vandreren der ei
Sig viser noget Spor af Vei
Til Udgang af den stængte Dal,
Hvis han ei dristig klattre skal
Op ad en Skrænt, der rager brat
I Vandet ud. Han tager fat:
En Stige blev ham Gyvlens Rod
Og Hasselskud tidt hjalp hans Fod.
Da saa en aaben Pynt han vandt,
Et deiligt Syn for ham oprandt:
Thi, straalende i Aftnens Glød,
En Flade, blank og gyldenrød,
Loch Katrine[8]) laae for ham udstrakt
I al sin Længde, al sin Magt,
Med Forbjerg, Bugt og krummet Vig,
Med Øer, Purpurpletter lig,
Der op af Lysglands hæve sig,
Med Bjerge, der som Kjæmper staae,
Fortryllet Land at vogte paa.

Mod Syd uhyre Benvenue
Stod høit i majestætisk Gru
Og kasted imod Søen ned
Af Klippeblokke vildt et Skred,
Som en forgangen Verdens Sted,
Og vilde Skoves grønne Fjær
Dets Top og Sider dækked her,
Mens fjernt i Nord mod Himlen stolt
Ben'an [9]) sin blege Pande holdt.

15.

Fra steile Forbjerg skued nu
Den Vandrer ud, henrykt i Hu;
»O, hvilken Scene,« udbrød han,
»For Fyrstepragt, for Kirkens Mand, —
Om, paa hin Skrænt, en Ridders Muur,
I Dalen blidt et Jomfrubuur!
Paa Engen hist, i fjerne Blaa
Et Kloster mildt, med Taarne graa!
Hvor lysteligt da Horn fra Borgen
Forjage kunde træge Morgen!
Hvor sødt, mod Kveld, da klinge kunde
En Elskers Luth i stille Lunde!
Og, naar saa Midnatsmaanens Pande
Sig baded i sølvklare Vande,
Hvor høitidsfuld, fra Klostrets Gang,
Vigiliemessens fromme Sang!

Mens Klokkeklangen over Sø
Hist paa den stille, grønne Ø
En Eremit vel vilde kalde
Til, for hvert Slag, at lade falde
En Perle paa sin Rosenkrands
Med stille Bøn og fromme Sands!
Og Horn, og Luth, og Klokker, — alle
De Stemmer skulde venligt kalde
Vildfarne Vandrer ind til Fest
I oplyst Hal, som ventet Gjæst!

16.

»Kun Lyst da var at vandre her! —
Men nu — hin Hjort forbandet vær! —
Som Eremiten dybt i Krat
Jeg søge maa mit Ly for Nat.
En Mosbænk bliver Sengen min,
En Eeg min grønne Baldakin. —
Dog — lad det gaae! — paa Jagt, i Krig,
En kan sit Ly ei vælge sig;
En Sommernat, i Skov tilbragt,
Kun giver lystig Morgenvagt.
Men Folk i denne Vildmark sværme,
Som det var bedst, sig ei at nærme —
Et høilandsk Røver-Eventyr
Blev meer end Tab af Hest og Dyr.
Jeg ene er, — mit Horn skal gjalde

Maaskee det kan mit Følge kalde,
Hvis ei — lad times hvad der vil —
Mit Sværd har prøvet værre Spil.«

17.

Men neppe klang hans Horn igjen,
Før, see! — som efter Lyden hen,
Frem under gamle Eeg, der hang
Fra Klippe-Øens grønne Vang,
En liden Baad gled over Sø
Let styret af en fager Mø.
Den skjød hen over stille Bugt,
Som rundt om bratte Forbjerg smukt
Sig bøied i et yndigt Sving,
Og skylled sagte Vovers Ring,
For Grædepilens blege Blad
At bade med sit friske Bad,
Og kysse, hviskende paa Strand,
De hvide Kiselstenes Rand.
Just Baaden rørte Sølverbred,
Da Jægeren forlod sit Sted
Og stod, i Buske skjult, at see
Den Jomfru ifra Sø, den Fee.
Nu Pigen standsed, ret som hun
End vilde fange Tonens Grund.
Med opreist Hoved, Blikket spændt,
Og Øret imod Lyden vendt,

Med Lokker, frit henkasted' bag,
Med skilte Læbers Aandedrag,
Hun stod der, som et Monument
Af græske Kunst, i Lytten spændt,
Som en Najade, sendt fra Vand,
At vogte over Sø og Strand.

18.

Og aldrig græske Meisel har
En Nymfe dannet, mere klar,
Ei en Najade, mere huld,
Ei Gratie, meer yndefuld! —
Hvor var hun skjær, skjøndt Sol og Vind
Let havde brunet hendes Kind! —
Den korte, lette Arbeidsleg
Kun voldte, hendes Farve steg
Og lod, ved hastig Svulmen, see
Glimt af en Barm, saa hvid som Snee.
Skjøndt ingen Hofskik havde bragt
End hendes Skridt til afmaalt Takt,
Dog aldrig Fjed, meer let og fort,
Fra Lyngblomst rysted Duggen bort;
Selv liden Klokkeblomst, saa fin,
Sig reiste efter hendes Trin.
Skjøndt hendes Tale røbed Klang
Af Fjeldets Maal, den lød som Sang,

Saa sølver-reen, saa blød, saa mild,
At aandeløs man lytted til.

19.

En Høvdings Datter vist hun var,
Thi Silke-Plaid og Snood [10]) hun bar
Og gyldne Spænder, — hendes Dragt
Vel røbed ædel Byrd og Magt.
Ei ofte Jomfrubaand var lagt
Saa skjønt i rige Lokkers Pragt,
Hvis sorte Glands vel kunde bringe
Til Skamme selve Ravnens Vinge;
Ei ofte om en Barm saa hvid
Var Plaiden lagt, med ærbar Flid;
Og aldrig Spænde, gyldenstolt,
Dens Silkefolder sammenholdt
Vel over bedre Hjertes Slag, —
Saa mildt og godt, som Vaarens Dag.
Vil Du udforske Ellens Sind
See kun i hendes Øie ind!
Loch Katrine ei i dybblaa Speil
Gjengav meer trofast Kysten steil,
End her fribaarent Blik Dig lærte
Hver Følelse i hendes Hjerte:
Hvad enten Glæde dandsed fro
I hendes mørke Øies Bo,
Hvad heller Sorg og Medynk kræved

Et Suk, som dybt af Bryst sig hæved;
Hvad enten barnlig Ømhed varm
Opildned hendes Datterbarm,
Hvad heller ydmyg Andagt der
En Bøn opsendte, Himlen nær, —
Hvad heller en Fornærmers Ord
Fremkaldte Harmens Aand, som boer
Saa dybt hos Folkene i Nord.
En Følelse dog dulgte hun
Vel pigestolt i Hjertets Grund,
Skjøndt rèen hun følte Flammen stige; —
Behøver jeg dens Navn at sige?

20.

Da Hornet taug, hun hæved klar
Sin Røst, som Vinden kjærlig bar:
»Fader!« — hun raabte — og hver Klippe
Den søde Lyd knapt vilde slippe.
Hun standsed lidt. Der kom ei Svar.
Hun raabte atter: »Malcolm, var
Den Hornklang din?« — Lidt mindre klar
Det Navn dog hendes Stemme bar,
Saa Ekko ei det kunde fange.
»En Fremmed er jeg — vær ei bange« —
Saa talte Jægersmanden prud
Mens han fra Krattet traadte ud.
Dog Pigen, skræmt, med hurtigt Stød

Sin lille Baad fra Stranden skjød,
Og da hun fjernet var fra Kyst
Hun trak sin Plaid tæt over Bryst.
(Saa opskræmt Svane vilde svinge
Sig bort, og pudse krøllet Vinge).
Nu sikker, dog forvirret end,
Hun paa den Fremmede saae hen —
Og ikke saae han ud saa ry,
At Piger skulde for ham flye.

21.

Vel havde Manddomsaldrens Magt
Sit Præg alt paa hans Aasyn lagt,
Men dog ei slukket freidig Tro
Og Ungdomsild, som hader Ro;
End fyrigt, muntert Sind der stod
Og Villiekraft og frygtløst Mod,
Og Blikkets Lynglimt, optændt snart
Til hastig Elskov, Vredes Fart.
Hans Lemmer støbt' i mandig Form,
For Jagtens Idræt, Krigens Storm;
Og, skjøndt nu klædt til Fredens Færd
Og vaabenløs, kun med et Sværd,
Hans stolte Holdning viste vel
At ædelbaaren var hans Sjæl,
Som bar han Grevekronen rank
Og traadte frem i Harnisk blank.

Let han sin ringe Nød berørte,
Fortalte, hvad der hid ham førte.
Hans Tales Strøm flød smuk og fri
Med Anstrøg af Galanteri;
Dog Tonen lød, skjøndt blid og skjøn,
Meer vant til Byden, end til Bøn.

22.

En Stund saae Pigen paa ham hen
Og svared da, nu tryg igjen:
»End høilandsk Hal staar aaben vel
For vildsom Vandrer over Fjeld —
Og ei uventet kom Du frem
Til Øen hist, vort vilde Hjem.
Før Duggen end af Heden svandt
Et Leie var dig redt, forsandt!
Paa Bjerget, som hist gløder rødt,
Har Ryper alt og Aarfugl blødt,
Og vore Net i Søen faldt
At skaffe til din Kveldsmad Alt.«
»Nu, ved Guds Kors, her feiler Du,
Min fagre Mø« — han sagde nu —
»Jeg har ei Ret, ved Eders Fest
At hilses som en ventet Gjæst.
En Vandrer, Hændelsen hidbar,
Vei, Følge, Hest jeg mistet har,
Og aldrig jeg — Du Vene, hør! —
Har aandet Eders Bjergluft, før

Ved denne Fjeldsøs Tryllestrand
Jeg fandt en Fee i Alfeland.«

23.

»Jeg gjerne troer« — lød Pigens Svar,
Mens hendes Baad sig nærmed snar —
»Jeg gjerne troer, at ei dit Fjed
Har før betraadt Loch Katrines Bred.
Og dog, igaar, mens Kvelden led,
Har gamle Allan forudsagt
Dit Komme, og din vilde Jagt.
Graahærdet Seer [11]) havde vendt
Sit Blik mod Fremtid — Alting kjendt:
Han saae din Hest, en Skimmel graa,
Som død indunder Birken laae,
Beskrev din Form, din Mine høi,
Din Jægerdragt af Lincoln-Tøi;
Det gyldne Horn med Kvaster paa,
Det Sværd med kroget Blad han saae,
Den Hue, sat med Heirefjær,
Og de to sorte Hunde der.
Han bød, at ordne Alt til Fest,
Til Velkomst for en ædel Gjæst.
Men let jeg tog hans Spaadom kun,
Og da henover Sø og Lund
Nys fjerne Ekko Hornklang bar —
Jeg troede, det min Faders var.«

25.

Den Jæger smiled: »Eftersom
Jeg lig en Vandre-Ridder kom
Her til dit Hjem, du Blomst for Piger! —
Forud forkyndt af graa Sandsiger,
Og udentvivl i Skjæbnens Skrift
Bestemt til alskens stor Bedrift. —
Saa vil jeg trodse glad hver Fare,
Naar kun fra disse Øine klare
Et venligt Blik vil mit besvare!
Tillad mig først den lette Daad
At styre over Strøm din Baad.«
Med skjelmske Smil nu Pigen saae
Ham uvant Arbeid tage paa,
Thi sjældent før, om nogengang,
Hans fine Haand en Aare tvang.
Dog tog han fat med Kraft, vel stor,
Saa Baaden over Søen foer,
Mens Hundene den fulgte bag
Med oprakt Hoved, Piben svag.
Ei mange Gange Aaren faldt
I Søens Speil, som mørkned alt,
Før de til Klippe-Øen vandt
Og Baaden fast ved Bredden bandt.

25.

Den Fremmede saae rundt om Strand. —
Men lige ned til Søens Rand

Var Alt saa tæt og vildt besat
Med Underskov og tykke Krat,
At intet Sted ham mærke lod
En Vei for menneskelig Fod,
Før Bjergets Mø gik foran i
En skjult, uanet Klippesti,
Der bugted sig imellem Krattet
Hen til en aaben Eng, indfattet
Af Taarepiil og Birkelund,
Hvis Grene feied grønne Grund.
Her, til et Skjul i Farens Stund,
En Høvding havde reist et Buur,
Ukunstlet, vildt, som Skovnatur.

26.

Det var et Huus, vel ganske stort,
Men paa en sælsom Maade gjort
Af Emner, der, fra Skov rundt om,
Bygherren let i Hænde kom.
Af Eeg og Ask de gamle Stokke,
Raat hugget til i svære Blokke,
Var paa hinanden sammenlagt
Til Væggen var i Høide bragt,
Mens Leer og Mos i hver en Sprække
Mod barske Vinde skulde dække.
De ranke Graners lette Lag
Derover danned Spærretag,

Og tørret Lyng og Siv derpaa
Som rødbrun Overdækning laae.
I Vest, mod Engen ud, man saae
En landlig Svalgang, luftigt paa
Naturlig Søilerække baaret
Af Fyr, med Barken ubeskaaret.
Der havde Ellens fine Haand
Smukt lært at slynge sig i Baand
Vild Viin og Efeu, Blomsten skjær
Som Navn af Jomfruburet bær,
Og Clematis, — de Planter bolde,
Som Katrines skarpe Luft udholde.
I denne Forhal standsed hun
Nu lidet, og med Smil om Mund
Til Jægeren hun sagde kun:
»Paakald nu Himlen og din Frue,
Og træd saa ind i Trylle-Stue!«

28.

»Mit Haab, min Himmel og min Tro
Maa være, Dig at følge fro,
Min søde Fører!« — Dermed skred
Han over Husets Tærskel bred.
I samme Øieblik en Klang
Af skarpe Staal i Hallen sang —
Til Panden foer hans Blod i Harm,
Men snart han mærked blind Allarm,

Da han, som Aarsag til den Larm,
Et blottet Sværd paa Gulvet saae,
Fra Skeden faldet, som end paa
En Kronhjorts brede Takker slang.
Thi rundt om Væggene der hang
Til Prydelse, om ei til Pragt,
Trofæer ifra Kamp og Jagt:
Et Læderskjold, et Jagthorn her,
En Stridsøx hist, et Jagtspyd der, —
Saa Sværde, Buer, Piles Bundt,
Og Vildsvins Huggetænder rundt.
Her griner Ulven, som i Død,
Og her Vildkattens Pels, saa blød
Og spættet, pryder Elgens Horn
Og Pukkel-Oxens, kjendt tilforn.
Mangt Banner, endnu blodbestænkt
Skjøndt falmet, var fra Loftet hængt,
Og Skind af Daadyr, hvidt og brunt,
Af Odder, Sæl, beklædte lunt
Hver Side med Tapeter tykke —
Saa var den Skovhals vilde Smykke.

28.

Den Fremmede med Undren saae
Sig om i Hallen, løfted paa
Det faldne Sværd. — Vel ikkun Faa
En Arm besad, hvis Seners Magt

Det kunde holde fuldt udstrakt.
Og mens han Sværdet veied, svang,
Han sagde: »Ikkun En engang
Jeg haver kjendt, som magted svinge
Paa Slagets Mark en saadan Klinge.«
Hun sukked, smiled, svared nu:
»Skytskjæmpens Sværd her skuer Du!
Saa let det skjælver i hans Haand,
Som i mit Greb en Hassel-Vaand.
Min Faders Høide, Styrke kan
Mod Ascabarts [12]) vel holde Stand.
Men nu, i Kjæmpens Fravær, finder
Du her kun gamle Folk og Kvinder.«

29.

Nu Husets Frue viste sig,
Af moden Alder, statelig,
Med ædel Holdning, lette Gang,
Som kunde sømme Fyrste-Rang;
Til hende Ellen, i sit Savn
Af Moder, gav en Moders Navn.
Sin Gjæst hun varmt velkommen bød
Og hver en høflig Skik adlød
Som Gjæstfrihed vel kræve kan,
Skjøndt ei hun æsked Navn og Stand.
Saa ærede man da en Gjæst,
At argest Uven i en Fest

Hos en Dødsfjende kunde blive
Og uspurgt atter sig bortgive,
Naar Gjæstebudet vel var endt.
Dog gav den Fremmede sig kjendt
Som »James Fitz James af Snowdoun, Ridder.
Han siger, han i Arv besidder
Et Landgods, vel kun haardt og goldt,
Men som hans Forfædre har holdt
Ved deres gode Skjold og Sværd
Fra Arildstid. I saadan Færd
Hans Fader falden var, og han —
Gud bedre! — var og i den Stand,
At maatte værge for sit Land
Vel tidt endnu, med Sværdets Magt.
Imorges, paa Lord Moray's Jagt,
Omsonst forfulgte han en Hjort,
Kom langt fra Kammerater bort,
Saa misted han sin Ganger god
Og vandred hertil paa sin Fod.«

30.

Forgjæves dog den Riddersmand
Nu Ellens Faders Navn og Stand
Og vented at faae aabenbar't.
Matronens Adfærd røbed klart
At store Stæders, Hoffers Skik
Hun havde prøvet med sit Blik,

Og Ellen, skjøndt hun klædtes med
Skovpigens simple Yndighed,
Dog viste sig af ædel Slægt
I Aasyn, Form og Sprogets Vægt: —
Det vilde været underligt
I ringe Stand at finde sligt
Et Blik, og et saa dannet Sind.
Hvert Vink, som Ridderen gav ind,
Fru Margaret med Taushed svared,
Og Ellen Spøgens Form bevared
Og over hver en Fritten gled
Med skjelmsk, uskyldig Munterhed.
»Spaakvinder ere vi, som boe
Fra Bylarm fjernt, i Dalens Ro.
Vi let paa Blæstens Ganger haste,
Vor Seid paa Riddere vi kaste,
Og til usynlig Strengeklang
Vi synge dem vor Tryllesang.«
Hun sang, og virkelig dertil
Lød en usynlig Harpes [13]) Spil:

21.

Sang:

»Kriger, hvil! — Endt er din Kamp.
Sov den Søvn, som Alt forgjetter!
Drøm ei meer om Slagets Damp,

Farens Dage, vaagne Nætter!
I vor Skov-Øs Tryllehal
Useet Haand dit Leie breder,
Alfeharpens Tonefald
Hver din Sands til Slummer freder.
Kriger, hvil! — Endt er din Strid!
Drøm ei meer om Slagets Tid,
Sov den Søvn, som Alt forgjetter —
Morgnens Møie, vaagne Nætter! —

Ei dit Øre her skal naae
Klang af Vaaben, Hestes Trampen —
Ingen Pibroch [14]) kalde paa
Clanens vilde Trop til Kampen.
Dog kan vel ved Daggry her
Lærkens skarpe Pibe komme,
Og fra sivbevoxet Kjær
Brumme kan Rørdrummens Tromme.
Mere haarde Lyd dog her
Skal dig ikke komme nær —
Ikke Vagtraab, Hestes Trampen,
Ikke Clanens Kald til Kampen!«

32.

Hun standsed — rødmed, — derpaa sang
For Aftnens Gjæst hun nok engang.
Og hendes Stemme, blød og klar,

Saa længe Tonefaldet bar,
Indtil Minstrellens Vers og Takt
Paa hendes Læber blev frembragt:

Sangen fortsat:

»Jæger, hvil! — Din Jagt er endt!
Men vor Trolddom paa dig falder.
Drøm ei, at, naar Sol er tændt,
Hornklang over Søen kalder!
Sov! — Nu Hjorten er i Hi,
Nær dig ligge dine Hunde.
Sov! — Og drøm ei om hin Li.
Hvor din Hest fik Dødens Vunde.
Jæger, hvil! — Din Jagt er endt.
Tænk ei, at naar Sol er tændt,
Hornet skal fra Skoven gjalde —
Ingen Larm skal her dig kalde!« —

33.

Rømt blev nu Hallen, Leiet redt
For Gjæsten der, — af Fjeldlyng spredt,
Hvor ofte hundred Gjæster laae
Og Dagens Jagt i Drømme saae.
Lyngblomsten dog sin Fjeldduft sød
Forgjæves om hans Hoved gjød,
Ei heller Ellens Tryllesang
Hans Hjertes Feberslag betvang.

I brudte Drømme mangt et Billed
Af Farer, Nød for ham sig stilled: —
Hans Hest i Krattet nu maa døe,
Nu synke vil hans Baad i Sø,
Nu leder han opløste Hære,
Hans Banner faldet — tabt hans Ære;
Saa, — Himlen naadig mig bevare
For denne værste Nattemare! —
Hans Ungdoms Scener kom igjen
Med Billeder af mangen Ven,
Som dengang, selv saa tillidsfuld,
Han havde holdt saa tro som Guld.
Igjen hans Sjæl til dem gav Svar,
Hvis Hjerter længst ham fremmed' var! —
I dunkle Tog kom ham imøde
De Kolde, Troløse, de Døde;
Saa varm hver Haand, saa klart hvert Blik,
Som om det var igaar, de gik.
Ved dette Syn ham Tvivl betog —
Ak, skuffed ham hans Sandser dog?
Har han kun drømt om Død, om Svig? —
Er Alt kun Dunst, hvad viser sig? —

34.

Tilsidst han syntes, han i Lund
Med Ellen gik, en Elskovsstund; —
Med Rødmen, Suk hun lytted til,

Varm var hans Bøn — han troer, hun vil; —
Til hendes Haand han søgte bold —
Men greb kun om en Handske kold.
Phantomet Kjøn nu skifted om,
Paa Hovedet en Hjelm der kom:
En Kjæmpes Maal det langsomt fik
Med morknet Kind og Vredesblik;
Graaskjægget, som dets Ansigt var,
Dog Lighed det med Ellens bar.
Han vaagned, stønnende af Skræk,
Og gjentog Nattens Drømmetræk.
End ulmed Arnens sidste Glød
Og spredte Lysning, dunkelrød,
Som halvt lod see, halvt dulgte al
Den vilde Pryd rundt om i Hal.
Derblandt han stirred paa det Sted,
Hvorfra hint store Sværd hang ned,
Og Tanke efter Tanke jog
Igjennem ham som vilde Tog,
Til han, at klarne oprørt Sind,
Stod op, gik ud i Maanens Skin.

35

Vildrosens, Gyvlens rige Duft
Derude fyldte rene Luft,
Der Birken Balsamtaarer græd,
Selv Aspens Blade sov i Fred

Og Sølverlyset glimted over
Det stille Fjeldvands blanke Vover. —
Vildt maatte vel det Hjerte slaae
Som her ei kunde Freden faae.
Han følte den, vor Ridder, tyst,
Mens saa han talte i sit Bryst:
»Hvor kommer det, at hvor jeg gaaer,
Hin faldne Slægt min Tanke naaer?
Kan jeg en Bjergets Mø ei skue,
Før hun har Douglas-Øiets Lue?
Kan jeg ei see et høilandsk Sværd
Før det kun Douglas's Haand er værd?
Kan jeg en Feberdrøm ei bygge
Før den er fuld af Douglas's Skygge?
Jeg vil ei drømme meer — en Mand
I Søvne selv sig styre kan.
Min Midnats Bøn jeg siger over, —
Saa gaaer til Ro, og drømløs sover.«
Sin Bøn han sagde, tillidsfuld, —
En Bøn for hver en Perles Guld; —
Til Himlen gav han al sin Kummer
Og sank i uforstyrret Slummer,
Til skingrende Aarhanen goel
Og Benvenue stod rød i Sol.

ANDEN SANG.

ØEN.

1.

Ved Gry Tiuren pudser sorte Vinge,
Irisken hilser Morgnen med sin Sang,
Naturens Børn nu føle Alt udspringe
Til Liv igien, ved Dagens første Klang.
Og mens hin lille Baad fra Bugten glider
At føre Vandreren paa Vei igien,
Har friske Morgenluft fra Bjergets Sider
Til Kvad opvakt en gammel Sangens Ven.
Blidt over Søen lød din Sang da hen
Til Harpen, O hvidhaared' Allanbane![1]).

2.

Sang:

»Meer hurtigt slynges Draaben ei
Hist ifra Aaren hen,
Meer hurtigt smelter Striben ei,
Som hist betegner Baadens Vei,
End Mænd af deres Tanker slaae
Hvad Godt i fordums Tid de saae.
Thi, Fremmede, far over Sø —
Tænk ikke meer paa ensom Ø!

Høi Plads for Dig ved Hoffets Pragt,
Høi Plads i Slagets Rad!
God Falk og Hund for Skovens Jagt! —
Hvor Skjønhed seer de Tappres Magt,
Du Prisen vinde glad!
Tro, som dit Sværd, din Ven og vær!
Din Dame trofast, mild og kjær! —
I Elskovs, Venskabs Smil lad døe
Kun Mindet om vor stille Ø! —

3.

Sangen fortsat:

Men seer i Syden Du engang
En Plaid-Mand vandre om,
Hvis sjunkne Mod og tunge Gang
Og hule Kind og Sukken lang
Af Høilands-Hjemvee kom, —
Da, Kriger, da Du vise maa,
Du kan en Vandrers Vee forstaae! —
Husk da dit Held ved denne Sø:
En Fremmed paa vor stille Ø! —

Og hvis paa Livets falske Hav
Dit Skib skal Uheld see, —
Hvis Du, skjøndt trofast, klog og brav,
Maa søge en Landflygtigs Grav
I Mangel, Sorg og Vee —

Spild ei et Suk for Lykkens Tab,
For Hoffolks, Venners Utroskab!
Men kom da hid kun, over Sø,
At finde Havn paa ensom Ø!« —

4.

Som Tonerne paa Bølgen svandt,
Fastlandets Bred nu Baaden vandt. —
Og før ad Veien frem han gik
Vor Vandrer kasted langt et Blik
Tilbage, hvor paa Øens Strand
Han gamle Sanger øine kan,
Som sad der, lænet mod et Træ,
Saa visnet, graat og uden Læ,
Som selv han gammel var og runken.
Saa sad han, dybt i Tanker sjunken; —
Ærværdig han sin Pande hæved
Mod Himlen op, som om han kræved
Af Morgensolens Flamme mild
En Funke af Begeistrings Ild.
Hans Haand, let over Strengen lagt,
Kun syntes vente Ilden vakt.
Saa stille sad han, som de Tro
Der vente Skjæbnens Dom i Ro,
Saa stille, som ei Luften voved
En Lok at løfte fra hans Hoved,

Saa stille, som var selve Livet
Med Harpens sidste Lyd hengivet.

5.

Paa mosdækt Klippe Ellen sad
Der ved hans Side — smiled glad.
Gjaldt dette Smil den stolte And,
Som førte Ynglen over Vand,
Mens hendes lille Hund med Gjøen
Forgjæves fulgte dem fra Øen?
Dog siig mig, hver erfaren Pige,
Hvi monne hendes Rødmen stige? —
Tilgiv, tilgiv, o Trofasthed! —
Maaskee dog Møen smiled ved
At see hin Vandrer hist paa Fjeld
Tilvifte hende mangt Farvel? —
Ak, skjønne Damer! — før I finde
At burde dømme min Heltinde,
Viis mig den Mø, som med Foragt
Kan skue Hylding, Skjønhed bragt?

6.

Mens end han dvæled paa sin Vei,
Det var, som Ellen saae ham ei. —
Men, da i Skoven ind han vendte,
Et Afskedstegn hun dog ham sendte.
Tidt siden har den Ridder sagt,

At aldrig blev en Krands ham bragt
Paa festlig Dag, af skjønnest Haand. —
Med Perlers og Juvelers Baand,
Der varmed saa hans Hjertes Væld,
Som dette stumme, bly Farvel.
Nu med en Svend, der føre kunde,
Og fulgt af sine sorte Hunde
Han gik. End Pigen, ubevidst,
Iagttog ham paa Stien hist.
Men, da hans stolte Form forsvandt,
En Røst i hendes Barm oprandt:
»Din Malcolm! — Du Forfængelige!« —
Samvittighed da vilde sige:
»Din Malcolm havde ikke saa
En sydlandsk Tunge læspet paa, —
Saa havde Malcolm ei sit Blik
Til Andre vendt, — kun did, Du gik!
Vaagn, Allanbane« — hun raabte nu
Til gamle Minstrel, — »Drømmer Du? —
Vaagn, op! — Jeg vil din Harpe give
Et Emne, som den skal oplive! —
Dit Hjerte varmes, mens Du kvæder
Høit om de Græmers Heltehæder!« —
Knapt undslap hende dette Ord
Før Pigens Blod til Kinden foer,
Thi af sin Clan som Blomst paa Fjeld
Ung Malcolm Græme[2]) blev hilset vel.

7.

Minstrellen nu sin Harpe slog.
Tregang i Strengene han tog,
Tregang den stolte Klang igjen
I sorgfuld Mumlen døde hen.
Da folded han de runkne Hænder
Og sagde: »Ædle Mø, Du vender
Forgjæves nu min Hu til Sang —
Mig lyder ei meer Harpens Klang!
Ak — nu en mere mægtig Haand
End min, har lagt paa Strengen Baand;
Jeg rører Glædens Streng — men see!
Mig svarer mat kun Lyd af Vee,
Den stolte Seiersmarsch nedsynker
Til Suk, som for de Døde klynker!
Var det saa vel, at kun for mig
Den Sørgesang bebuded sig! —
Har denne Harpe, der engang
Ledsaged Hellig Modans[3]) Sang,
End, som af mine Fædre sagt,
Den underbare Spaadomsmagt
Sin Herres Død at sige fra:
Velkommen min Liigklokke da! —

8.

Men ak, mit Barn, saa sukked den
Hin Kveld, din Moder segned hen,

Og saadan kom dens dumpe Lyd
Imens jeg stemte den til Fryd,
Kom, spildende al Festens Glæde,
Til Skræk for mig, som maatte kvæde,
Og jamrede, imod mit Kald,
Lydt gjennem Bothwells Banner-Hal,
Før Douglas's Slægt[4]) blev styrted ned
Fra Høihed i Landflygtighed!
O, skal min Herres Huus nu see
End større Uheld, Sorg og Vee,
Er Noget Ondt for Ellen gjemt
I Strengen, som sig selv har stemt, —
Da ingen Fremtids Barde maa
Dig, mørke Harpe, mere slaae!
En kort, en sidste Strengeklang
End lyde skal, en Smertens Sang —
Saa skal du splintres her paa Ø, —
Din Herre ved din Side døe!«

9.

Formildende da svared hun:
»Min gamle Ven, vær rolig kun!
Din Alders Frygt har ingen Grund.
For Dig hver Melodi er kjendt
Som Harpe, Pibe har udsendt
I Lavlands Dal, i høilandsk Glen,
Fra Tweed til Spey — hvor Sang kom hen.

Hvad Under da, om mangengang
Ukaldte Toner af en Sang,
Alt længe bundet i dit Minde,
Kan af sig selv hos Dig oprinde,
Og blande Krigermarschens Fryd
Med Dødning-Klagens dumpe Lyd?
Kun liden Grund er nu til Frygt:
Vi boe jo ukjendt her,. men trygt.
Min Fader, stor i medfødt Magt,
Opgivende sit Gods, sin Pragt,
Bær' Skjæbnen jo med roligt Sind,
Som Egen hist, der trodser Vind:
Dens Løvpragt Stormen kan henføre —
Dens ædle Stamme aldrig røre!
For mig« — her bøied hun sig, og
En Klokkeblomst fra Græsset tog: —
»For mig, som knapt kan see tilbage
Til Mindet om meer stolte Dage —
Den lille Blomst, som elsker Ly,
Kan være mit Sindbilled bly:
Den drikker Himlens Dug saa godt
Som Rosen selv ved Kongens Slot;
Og sætter jeg den i mit Haar, —
Allan — da er det Bardens Kaar
At sværge paa, i henrykt Tone,
Han aldrig saae en bedre Krone!«

Hun smilte, slynged vilde Krands
I sine mørke Lokkers Glands.

10.

Og hendes Smil og hulde Spøg
Det tunge Sind fra Barden strøg.
Som fromme Mænd paa Engle see,
Der mildt husvale deres Vee,
Saa han betragted hende, til
Af Stolthed og af Medynk mild
En Taare over Kinden randt.
Derpaa han atter Ordet fandt:
»Du yndeligste, bedste Mø! —
Kun lidet, her paa ensom Ø.
Du kjender, hvad din Slægt har fristet,
Hvad Rang, hvad Hoihed Du har mistet!
O, maatte jeg opleve dog
At see Dig pryde festligt Tog
Ved Skotlands Hof, dit rette Sted! —
At see min Yndlings lette Fjed
Fremtrine der i Kongens Dands,
Den Skjønneste i al hin Glands:
For hver en Ridder Hjertestik,
En Ledestjerne for hvert Blik, —
»Blodhjertets Dame«[5]) — hendes Gunst,
Et Emne for hver Bardes Kunst.«

11.

»Vel skjønne Drømme« — saa hun tog
Til Orde let — men sukked dog:
»Mig er dog mosdækt Klippe vel
Meer værd, end Stol med Silketjeld;
Meer let min Fod i Hofdands vil
Ei træde, end i landlig Ril,
Hofskjaldens Sang, om nok saa fin,
Jeg hører ei saa glad, som din.
Hvad angaaer Beilere, de høie,
Som for min Magt sig skulde bøie: —
Da husk — jeg fængsler med mit Blik
Selv mørke Ridder Roderik —
Den Saxers Straf, Clan Alpins Lyst,
Den Rædsel for Loch Lomonds Kyst! —
Han standse vil, mig til Behag,
En Lennox-Plyndring — for en Dag!«

12.

Den gamle Skjald sin Glæde tvang:
»Slet valgt din Spøg var dennegang!
Saa vidt den Høvdings Ry heniled,
Hvo nævnte Roderiks Navn, og smiled?
I Holyrood en Mand han slog[6]); —
Jeg saae, da Dolken han uddrog,
Hofmændene at vige bange
For bolde Drabsmands Skridt, de lange,

Og siden, skjøndt en fredløs Mand,
Har kjækt han holdt sit Fjeldeland.
Hvem ellers Dristighed vel fandt —
Ak, vee mig, at jeg taler sandt! —
At give Douglas, da hans Lige
Udstødte ham af Kongens Rige
Som jaget Dyr[7]), et Tilflugtsted,
Det sikkre, her vi glædes ved?
Ak, denne vilde Høvding kun
Os yded Hjælp i Nødens Stund; —
Og nu, da Du er voxet skjøn,
Han skuer i din Haand sin Løn.
Snart kan Dispensen, søgt fra Rom,
Hidbringes — maaskee alt den kom! —
Da, skjøndt Landflygtig end paa Fjeld,
Din Fader, som en Douglas, vel
Skal endnu holdes høit i Agt: —
Og skjøndt Du har paa Roderik Magt,
Saa, at Du med en Silketraad
Ham kunde lede! — Hør mit Raad,
O elskte Mø! — Vogt vel din Tanke —
Din Haand er paa en Løves Manke!«

13.

Hun svared, mens fra hendes Blik
Den stolte Faders Sjæl udgik:
»Min Gjæld til Roderiks Huus jeg veed,

Og al en Datters Kjærlighed
Jeg skylder Lady Margaret:
Hun tog sin Søsters Barn, da det
Fordrevet var fra Fædres Borg
Og pleied det, med Modersorg.
Og hendes tapre Søn, som godt
Mod Vredeslyn fra Skotlands Drot
Min Fader skjærmed, vel jeg veed,
Jeg skylder dyb Taknemlighed.
O kunde jeg med Blod betale! —
Allan — lad Roderik befale
Mit Blod, mit Liv — men ei min Haand,
Thi fri er Ellen Douglas's Aand! —
Som klosterviet gaaer hun heller
At dvæle i Maronnans Celler,
Og heller, langt fra denne Ø,
I fremmed Land, hinsides Sø,
Hvor skotske Tale ei er ført,
Hvor Douglas's Navn er aldrig hørt. —
Vil hun som Pilgrim vandre om
Og taale Ynk i Fattigdom —
Langt heller det, — end blive her
Og ægte den, hun ei har kjær!

14.

Du ryster, Ven, din Sølverlok? —
Dit Blik hans Forsvar tager nok. —

Men hvad kan det mig sige meer
End hvad jeg selv godt veed og seer?
Ja, dristig, tapper er han vel,
Men vild, som Bracklins Fossevæld;
Høimodig, naar ei skinsygt Blod
Og Hevntørst ildner op hans Mod.
Jeg tilstaaer, han i Venskabs Baand
Er tro, som Sværdet til hans Haand: —
Men ak — den samme Klinge bred
For Uven ei af Naade veed.
Gavmild han er, naar til sin Clan
Han kaster alt det rige Ran,
De over Sø og Kløft hjemtage,
Men lade saa i Dal tilbage
En Hob af Aske, slukt med Blod,
Hvor før en venlig Landsby stod.
Jeg ærer — hvad et Barn anstaaer —
Den Haand, som for min Fader slaaer,
Men kan jeg tage den, naar rød
Den er af slagne Brødres Nød?
Nei, medens høit hans Dyder funkle,
De vise kun hans Feil meer dunkle,
Og glimte vildt i Sjælen kun
Som Lynild over Midnatsgrund.
Mens jeg var Barn — og Barnets Sjæl
En Ven fra Fjende kjender vel —
Jeg gyste for det blotte Syn

Af Høvdingens de skumle Bryn;
Og fra hans mørke Plaid jeg bort
Mig vendte, fra hans Fjærbusk sort.
Som voxen Mø, jeg ilde bar
Hans Herskerblik, hans stolte Svar, —
Men naar han føied Beiler-Ord
Til Roderiks Navn, — da gjennemfoer
Mig Angst, ja Frygt, hvis dette Ord
En Douglas kjendte her paa Jord.
Dog, skifte Emne er nu bedst: —
Hvad tænker Du vel om vor Gjæst?« —

15.

»Hvad jeg om ham vel tænker? — Vee
Den Dag, han fik vor Ø at see!
Din Faders Slagsværd, fordum smedet
Ved Dværges Kunst, det er jo gledet
Som af sig selv af Skeden ud, —
Om skjulte Fjendes Trin et Bud.
Har som Spion han dvælet her —
Da Fare er for Douglas nær,
For denne Ø, som er, Du veed,
Clan Alpins sidste Tilflugtssted.
Kom han end ei med Fjendelist,
Dog Roderik skinsyg er, forvist.
Nei — ryst kun ei dit Hoved saa —
Den onde Strid Du tænke paa,

Som tændtes op ved Betlane Leg,
Da Du til Dands med Malcolm steg!
Den Gift, skjøndt Douglas mægled Fred,
I Roderiks Bryst end ulmer hed.
Tag Dig iagt! — Men tys! — hvad Toner
Er disse? — Gjennem Birkens Kroner
Gaaer ingen Vind, — selv Aspen sover,
Ei Luftning rifler Søens Vover,
Uldgræssets Fnug sig ikke rører, —
Dog — ved min Sangertro — jeg hører —
Tys, — nu igjen — Krigsmarschen lyder! —
Langt borte fra dens Klang hidflyder.«

16.

Fjernt op mod Søens Ende saae
De fire sorte Pletter gaae
Og, langsomt nærmende sig dem,
Til fire Snekker voxe frem
Med Master og med Mænd besat.
Fra Glengyle ned var Kursen sat
Ret imod Øen, og da snart
De Brianchoils Odde havde klar't
Og imod Vinden styred Fart,
Da viste de i Solglands Fanen
Med Roderiks Skjoldemærke, Granen.
Som de kom meer og mere nær,
I Luften glimted Øxer, Spær; —

Nu kunde du Tartaner sandse
Og Plaids og Fjær at vaie, dandse. —
Nu see, hvor Huer sank og steg
Naar Roersfolk pløied Aarers Leg,
See, hvor for hvert et kraftigt Strøg
Skumhvirvler sprøited om som Røg,
See Piberne i Bougen staae
Og lange Vimpler muntre slaae
Fra deres Piber ned, og feie
I Furer let de vaade Veie,
Mens hen de foer ad Søen lang
Og blæste Clanens gamle Sang.

17.

Alt meer og meer, som frem de drog,
Den stolte Pibrochs Lyd tiltog[8]).
Først kom den svag, i Afstand end
Formildet, over Søen hen,
Mens, dvælende ved Pynt og Bugt,
Dens haarde Lyd hensmelted smukt.
Saa brast den fuldt paa deres Øre: —
De Clanens Samlingssang fik høre,
Den skarpe Klang, hvori er lagt
Et Kampraab for Clan Alpins Magt.
Tæt faldt den raske Takt, ret som
Vel Hundreder af Clansmænd kom
Og iled til ved hvert Signal,

Mens deres Trin gjenlød i Dal.
Et Forspil nu, meer livligt, glad,
Udtrykte deres Marsch fremad,
Før Larmen steg fra sluttet Slag
Med Raab og Skrig og Vaabenbrag.
Nu lød der Fald af Sværd paa Skjold,
Nu Hug, Pareren, hundredfold, —
Saa grufuld Pause, til paany
Sig atter samler Kampens Gny
Med hurtigt Angreb, Samlingsraab,
Tilbagetog, Flugt uden Haab, —
Saa vild Triumf, at skildre her
Clan Alpins Seier — Alt var der.
Ei heller endte Tonen nu,
Men trak sig ud til Suk af Gru:
Trompetens Skrald, der Seiren gjaldt,
Til Klage sank for dem, som faldt.

18.

Krigspiben taug, men Fjeld og Sø
Lod ei dens Ekko snarligt døe.
Da det hensov, en mægtig Sang
Gjenvakte Pibens hæse Klang,
Thi hundred Mænd, paa Clanens Viis,
Nu sang til deres Høvdings Priis.
Hver Roerskarl, over Aaren bøiet,
Sit Tag ret efter Takten føied,

Med Tonefald, saa vildt, som naar
Decemberstorm i Skoven gaaer.
Først kjendte Allan Chorets »Ho!
Roderik Vich Alpin — ho, Iroh!«
Og saa, da nærmere de foer,
Han kunde skjelne Sangens Ord:

19.

Baad-Sang.

Hil, hil vor Høvding, som seirrig fremtræder! —
Hædret hans altid frisk grønnende Gran!
Længe det Træ, som hans Banner udbreder,
Blomstre til Forsvar og Pryd for vor Clan!
  Dug det fra Himlen faae,
  Saft ifra Jorden gaae
Op i dets Stamme, saa stolt det kan groe!
  Medens hver høilandsk Glen
  Sender vort Raab igjen:
»Roderik Vich Alpin, Dhu, ho, Iroh[9])!«

Ei er vort Træ kun en Vaand, mat opdrevet,
Svag, og snart visnet for vinterlig Sky: —
Blev hvert et Blad end af Stormen bortrevet,
Meer kun ved Granen Clan Alpin faaer Ly.
  Ankret i Klippens Rift,
  Prøvet mod Stormens Drift,
Kan for hvert Stød den kun fastere groe;

  Fra Teith og Breadalbane
  Lyde skal høit igjen:
Roderik Vich Alpin, Dhu, ho, Iroh!

Stolt i Glen Fruin vor Pibroch har skraldet,
Bannochars Suk til vor Slogan gav Svar:
Glen Luss og Ross Dhu er i Askehob faldet,
Loch Lomond som Lig sine Bedste henbar.
  Længe skal saxisk Mø
  Klage for dem, som døe,
  Mindes Clan Alpin med Vee i hvert Bo! —
  Lennox og Levenglen
  Skjælve, naar høres end:
Roderik Vich Alpin, Dhu, ho, Iroh!

Roer, Karle, roer for Høilandenes Ære!
Stræk Eders Aarer for Granen, saa grøn!
O, gid den Rose, hin Ø monne bære,
Maatte omslynge dens Grene til Løn!
  O, gid en herlig Sæd,
  Værd saadan Stamme bred,
  I deres Skygge velsignet maa groe!
  Lydt skulde da igjen
  Lyde fra dybest Glen:
Roderik Vich Alpin, Dhu, ho, Iroh!

21.

Med alle sine Kvinder skred
Fru Margaret mod Stranden ned;
For Vinden deres Lokker svæved.
De hvide Arme høit de hæved.
Mens deres klare Stemmers Klang
Gjensvared Baadens Høvdings-Sang.
Og Fruen, med en Moders Tanker
For hvad i Sønnens Hjerte banker.
Skjøn Ellen kaldte ned til Strand,
At møde, naar han steg iland.
»Kom, Nølerske! — En Douglas Du.
Og skyer, at krandse Helten nu?«
Uvillig Pigen, og med Nød,
Det uvelkomne Bud adlød,
Men da et Horn langt borte klang,
Midtveis hun rask tilside sprang.
»Hør, Allanbane! — fra faste Land
Min Faders Tegn jeg høre kan!
Lad os« — saa raabte hun — »hans Snekke
Hidføre fra hin Fjelde-Række.«
Saa, lig et Solglimt, let og klar,
Hun til sin Baad nu piled snar.
Og medens Roderik ivrigt hende
Blandt Kvindeflokken søgte kjende, —
Alt Øen veg bag hende, snar,
Og hun i Bugten landet var.

22.

Gud har os Følelser vel givet,
Som stamme ned fra Himmellivet; —
Og findes der en jordisk Taare,
Som ei med Lidenskab kan saare,
Som er saa ren, saa klar og lind
At ei den pletted' Engles Kind, —
Saa er det den, en Fader fælder
Naar Datter kjær sig til ham hælder.
Og da nu Douglas til sit Bryst
Ung Ellen trykked' tæt, med Lyst,
Saa rene Draaber faldt i Fred
Paa hendes bløde Lokker ned.
Skjøndt det en Kriger var, som græd.
Og derfor, medens Ellen sagte
Ham tusind Barnehilsner bragte,
Hun mærked ei, en fager Svend
Af Elskovs Frygt stod fjernet end. —
Ei før ham Douglas kaldte frem —
Skjøndt Svendens Navn var Malcolm Græme.

23.

Allan, imens, med lange Blik
Saae did, hvor landed Roderik: —
Nu ynksomt til sin Herre saae,
Og atter fæsted Blikket paa
Den stolte Høvdings vilde Pragt.

En Taare, ham i Øiet bragt
Af gamle Tanker, visked han
Med hastig Haand saa bort paa Stand.
Og Douglas, mens sin Haand han lagde
Paa Malcolms Skulder, venligt sagde:
»Kan Du ei gjætte, unge Ven,
Hvad hos min stakkels Følgesvend
Har denne Øiets Dug fremkaldt?
Saa hør det: Ham paa Sinde faldt
Hin Dag, da til min Priis han sang
Paa Borgen Bothwells Buegang,
Og mangen Minstrel gav ham Svar,
Da foran mig man stolt frembar
Normannerhelten Percys Flag,
Nys vundet i et blodigt Slag,
Og tyve Riddere — hvoraf
Den Sidste Intet eftergav
Hin Høvding vel i Navn og Magt —
Mig fulgte, som min Æresvagt.
Dog tro mig, Malcolm, ei saa stolt
Var jeg af al den Pragt, jeg holdt: —
Skjøndt selv Halvmaanen veg for mig,
Og Lord og Ridder bøied sig,
Skjøndt til min Priis lød Harpers Rad
Og Bothwells Barder for mig kvad, —
Som da hin Gamles Taare, varm,
Og denne Mø's trofaste Barm

Mig gav en Velkomst, mere sand,
End jeg har kjendt i bedre Stand.
Tilgiv en Faders Stolthed, Ven! —
Alt, jeg har tabt, er Tant mod den!«

24.

O søde Priis! — Som Rosens Blad,
Der rødmer meer i Duggens Bad,
Saa Pigens Kind nu Farve førte:
Thi Douglas talte, Malcolm hørte!
At skjule Glæden, delte hun
Nu Kjærtegn mellem Falk og Hund.
Til hendes Klap de glade Hunde
Med Piben, Logren svare kunde;
Ved hendes Fløiten, Falken klog
Paa hendes Haand kjært Sæde tog: —
Dens Blik blev mildt, den søgte ei
Skjøndt hætteløs, at flye sin Vei.
Og visselig, mens her hun stod
Diana lig, paa lette Fod —
Hvad Under, om en Faders Øie
Da kunde hendes Værd forhøie?
Om Elskeren end mindre kom
Til Ligevægt vel i sin Dom?
Thi henrykt, med hvert stjaalet Blik,
Hans hele Sjæl til hende gik.

25.

Høi af Statur, af Bygning slank
Var Malcolm Græme, men fast, som rank;
Vel aldrig Plaid og høilandsk Dragt
Meer smuk en Form for Dag har bragt.
Hans gule Haar, med Solskin paa,
Sig krused rundt om Huen blaa,
Hans Ørneblik, oplært til Jagt,
Saae Rypen, hvid i Sneen lagt;
Hvert Pas ved Sø, i Skov, paa Fjeld
Til Lennox ned, han kjendte vel.
Omsonst var brune Daadyrs Sprang
Naar Malcolms Piil fra Buen klang,
Og knapt et Dyr, paa Frygtens Vinge,
Den Bjergknøs kunde bag sig bringe.
Ret op Ben Lomond let han foer
Og ei et Suk gav deraf Spor.
Hans Ydre svared til et Sind
Ildfuldt og kjærligt, frit som Vind;
Hans Hjerte slog saa blidt og fromt, —
Til Ellen kom, for Elskov tomt;
Saa let det dandsed i hans Bryst
Som paa hans Hue Fjærens Lyst.
Men Venner, som ham kjendte nær,
Forstod, han havde Sandhed kjær,
Og Barder, som hans kjække Drag
Saae blusse, naar de sang om Slag,

De forudsagde: Naar den Svend
Var voxet stærk til Manddom hen,
Da vilde sorte Roderiks Ry
Ei længer løftes først mod Sky,
Men synke under for det ny,
Som da fra Malcolm vilde grye.

26.

Nu over Søen hjem de foer.
»O Fader«, lød da Ellens Ord,
»Hvorfor saa langt i Vildmark jage?
Hvi kommer Du saa sent tilbage?
Og hvi —« her fandt hun Ord ei fleer,
Men Blikket talede desmeer.
»Mit Barn! — den vilde Jagt for mig
Er dog et Billede paa Krig,
Og med den ædle Leg det Sidste
Af Douglas's Stand jeg vilde miste.
Ung Malcolm mødte jeg, ret som
Jeg i Glenfinlas Skov drev om
Ei uden Fare: Rundt omkring
Foer Hestfolk, Jægere i Ring
Men denne raske Ungersvend —
Skjøndt han er Kongens Myndling end —
Dog satte Land og Liv paa Spil
For mig igjennem Skoven vild
At føre hid ad skjulte Sti,

Mens Fjender lusked os forbi.
Og Roderik skal, for Douglas's Sag,
Modtage ham, trods gammelt Nag.
Saa maa han til Strath-Endrik tye —
Ei vove Dyst for mig paany.«

27.

Sir Roderik, som mødte dem,
Blev rød, da han saae Malcolm Græme,
Dog ei ved Handling eller Blik
Han krænked Gjæstfrihedens Skik.
Ved Tale og ved Leg de saa
Fik Sommermorgnen til at gaae,
Men just ved Middagstid et Bud
I Løndom kaldte Roderik ud.
Hans mørke Blik snart ane lod
At Tidenden var ikke god: —
Tungt Sind man hos ham kunde kjende.
Dog gik Kveldsnadveren tilende
Før han om Gruen samled dem: —
Sin Moder, Douglas, Malcolm Græme
Og Ellen med. Hans Blik da foer
Vildt om, saa fæsted sig paa Jord,
Og mens han søgte efter Ord
Som onde Nyheds bedste Tolk,
Med Heftet af sin lange Dolk

Han længe leged, — saa tog paa
Sin stolte Mine, talte saa:

28.

»Kort være skal min Tale nu,
Til lang jeg har ei Tid, ei Hu.
Min Fader! — hvis med dette Navn
Mig Douglas aabne vil sin Favn, —
Min ædle Moder! — Ellen! — Hvi
Gaaer mig dit Blik saa sky forbi?
Og Græme, — i hvem jeg haaber snart
Ven eller Fjende at see klart,
Naar Aldren giver Dig din Magt
Og Arvegods, Dig underlagt; —
Hør Alle: Kongen prale kan
At have tæmmet Grændsens Land[10])
Hvor Høvdinger, der kom med Pragt
Og Falk og Hund til Kongens Jagt,
Blev fangne selv i blodigt Net.
Thi, mens de Festen ordned ret
Og sine Døre opslog stort —
De hængtes over egen Port.
Lydt deres Blod nu skriger hid
Fra Yarrow, Bredderne af Tweed,
Hvor Ettricks Strømme ensomt glide,
Og fra sølvklare Teviots Side; —
I Dale, hvor vor Clan før red,

Der vandre nu kun Faar og Gjed.
Hin Skotlands grusomme Tyran,
Kjendt troløs vel af hver en Mand,
Nu kommer hid — med samme Maal:
Jagt, Paaskud kun for Blod og Baal.
Af Grændse-Adlens Fald I raade
Hvad høilandsk Høvding faaer af Naade. —
End mere: I Glenfinlas Krat
Blev Douglas seet og eftersat, —
Af Speider veed jeg dette vist:
Siig Eders Raad mod saadan List.«

29.

Ellen og Margaret med Skræk
Saae i hinandens blege Træk
Og vendte Blikket da med Bon
En til sin Fader, En til Søn.
Vel hastigt Farven kom og veg
Paa Malcolms Kind, nu rød, nu bleg; —
Men af hans Blik det saaes godt:
For Ellen frygtede han blot.
Men Douglas, sorrigfuld, dog fast,
Sit Raad fremsatte saa i Hast:
»Min Fætter! — Tordnen vel nu slaaer —
Maaskee dog snart den over gaaer.
Ei vil jeg dvæle her en Dag,
At trække Lynet til dit Tag;

Thi vel Du veed — for dette Hoved
Har Kongen bedste Priis udlovet.
Du, som jo kan, paa hans Begjær,
Ham bistaae med en tapper Hær,
Ved Underkastelse vil kunne
Faae Kongens Vrede til at blunde.
Vi Levninger af Douglas's Huus,
Ellen og jeg — i Skovens Suus
Vil søge os en ensom Hule,
Og der, som jaget Vildt, os skjule,
Til her paa Fjeld og grønne Li
Forfølgelsen er snart forbi.«

30.

»Nei, ved min Ære« — Roderik sagde,
Mens Haanden paa sit Sværd han lagde —
»Nei, aldrig! — Splintres lad hin Gran,
Det gamle Mærke for min Clan,
Ifald Blodhjertets høie Æt
Gaaer fra dens Ly, i Fare stedt!
Hør nu mit Ord: Skjænk mig til Viv
Hin Mø, og med dit Raad her bliv! —
Om Douglas, Et med Rhoderik Dhu,
Vil Venner flokke sig endnu: —
Den fælles Mistro, Sorg og Trods
Hver Høvding slutte vil til os.
Naar ved mit Bryllup Piber gaae,

Alt ned til Forth den Klang skal naae,
I Stirlings Port skal hver en Vagt
Derved til Studsen blive bragt.
Og er min Bryllupsfakkel tændt —
Dens Skjær skal vidt hen vorde sendt:
Ved tusind Byers Flammer klare
Kong James skal af Søvne fare! —
Nei, Ellen — vend Dig ikke bort, —
Og, Moder, — gjør ei Tegn saa fort!
Mit Hjerte her har ikkun talt,
Ei min Forstand. Frygt ikke Alt!
En Kamp vel knapt behøves her,
Naar vise Douglas til en Hær
Hver Bjergclans Mænd forene kan
Som Vagt i Kløfterne om Land,
Til Kongen, bortvist fra hver Glen,
Tomhændet vender hjem igjen.«

31.

Der gives Dem, som steg ved Nat
I Søvne paa et Taarn, høit sat,
Og paa dets Tinde, der udluded
Brat over Hav, hvor Storme tuded,
Fortsatte roligen sin Drøm
Til vakt af Morgenlysets Strøm.
Naar saadan Drømmer, blændet fast,
Da sendte ned et Øiekast

Og saae umaalte Dyb rundt om,
Og hørte Brændingen, der kom
Ustandselig, og troede see
Det stærke Rækværk sig at tee
Som Spindelvæv, et luftigt Net,
Der svaier hen for Vinden let —
Mon da, i Sandsers Hvirvel-Flod,
Hos ham ei sælsom Drift opstod,
At kaste hovedkulds sig ned,
Og møde saa, hvad værst han veed?
Saa Ellen, svimmel og bedøvet,
Hvert sikkert Støttepunkt berøvet,
Vildt tumlet om af Rædslers Blæst,
Dog frygtende for Douglas mest,
Knapt kunde nu, trods alt sit Mod,
Den tunge Tanke staae imod
At kjøbe, med fortvivlet Aand,
Sin Faders Frelse med sin Haand.

32.

Slig Tanke Malcolm speided, halv
I Ellens Blik og Læbe skjalv. —
Han ivrig reiste sig — men før
Hans Frygt fandt Vei til Ordets Dør,
Alt Douglas havde mærket Striden
Af Død med Liv hos Ellen liden:
Thi op i hendes Kind alt Blod

Nu foer med Et i Feberflod,
Nu sank igjen, og pludselig
Lod hendes Kind saa hvid som Lig.
»Nok, Roderik« — saa brød han ud —
»Min Datter kan ei bli'e din Brud.
Hin Blussen gav ei Beiler Svar,
Hin Blegnen Pigefrygt ei var.
Det kan ei skee. Min Ven, tilgiv —
Vov ikke Noget for vort Liv.
Viid! — aldrig Douglas føre vil
Imod sin Konge Sværd og Ild,
Mig var det, som ham lærte ung
At ride, føre Klingen tung! —
Jeg seer ham end, den kjække Gut —
Ej kjærere min egen Glut.
Jeg elsker ham endnu, trods Alt
Det Onde, mellem os der faldt,
Thi Sladdertunger, hastigt Sind
Ham gjorde for min Troskab blind.
O, søg den Fred, Du vel kan finde —
Din Sag Du ei med min forbinde!«

33.

To Gange gjennem Hallen skred
Nu Høvdingen. Hans Tartan bred,
Som bølged vidt, hans mørke Pande,
Hvor saaret Stolthed sig mon blande

Med Vrede, skuffede Begjær.
Saae ud, ved Faklens dunkle Skjær.
Lig Nat-Dæmonens Skygge-Vinger.
Der sig om sildig Vandrer svinger.
Giftpilen dybest bored sig,
Ugjengjeldt Elskov! — dog fra dig! —
Og Roderik, stunget af din Vaande,
Tilsidst tog Douglas haardt i Haande:
Hans Øine, der tilforn kun loe
Ad Taarer, nu dog begge to
Flød over af de bittre Draaber;
Dødsstrid af Alt, hvad Sjælen haaber.
Knapt rummedes i brede Bryst
Og, med hans stolte Aand i Dyst,
Krampagtigt hæved tærnet Skrud.
Mens hvert hans Suk, som Smertens Bud.
I stille Hal lydt hørtes ud.
For meget blev for Ellens Hjerte
Nu Mod'rens Blik og Sønnens Smerte; —
Hun reiste sig at gaae, — og snar
Malcolm ved hendes Side var.

34.

Nu Roderik fra Douglas brød. —
Som ud af Røgens dunkle Skjød
Den vilde Flamme brister rød
Og samler sine Tunger til

Et mægtigt Blus af Glød og Ild, —
Saa dyb Fortvivlelse nu gav
Sig Luft i Jalousiens Hav.
Sin Jernhaand lagde han nu paa
Ung Malcolms Bryst, og raabte saa:
»Skjægløse Dreng! — tilbage nu! —
Væk — Kvinde-Yndling! — husker Du
Lektionen ei, jeg gav din Hu?
Tak Douglas, dette Huus, hin Mø,
At ei Du strax til Straf maa døe.«
Gridsk, som en Blodhund paa sit Vildt,
Nu Græme med Roderik brødes vildt.
»Mit Navn forgaae, hvis ei mit Sværd
Alene gjør mig Frelsen værd.«
Mens de saa brødes, Ild i Aand,
Til Dolk og Sværd greb deres Haand
Og Drab var nær. Men Douglas stod
Nu op, og kasted som en Flod
Sin Kjæmpestyrke mellem Begge:
»Hold inde! — Eders Sværd I lægge! —
Den, som slaaer først, min Fjende er.
Afsindige! — Hold Fred nu her!
Hvad? — Douglas er saa dybt da faldet,
At nu hans Datters Haand er kaldet
Og dømt til Bytte for en slig
Tumult, saa lidet hæderlig?«
Uvilligt, langsomt da, som slaget

Af Skam, de Tvende løsned Taget,
Men stod, hinandens Øiemaal,
Med fremstrakt Fod, halvt blottet Staal.

35.

Før endnu Sværd mod Sværd der klang,
Ved Sønnens Kappe Marg'ret hang,
Og Malcolm hørte Ellens Skrig
Som i en Drøm, hel skrækkelig.
Nu Roderik stødte Sværd i Skede
Og udlod saa i Ord sin Vrede:
»Fred til imorgen! — Nattevind
Ei skæmme bør saa fin en Kind!
Da kan Du James Stuart sige:
Roderik forsvare vil sit Rige
Af Fjeld og Sø; — Han er hans Lige,
Vil ei, med sin fribaarne Clan,
Som Tjener lyde jordisk Mand.
Malise, kom her!« — hans Svend kom frem[12]),
»Vort Leide giv til Malcolm Græme.«
Ung Malcolm svared bold og rolig:
»Frygt Intet for din Yndlingsbolig:
Det Sted, en Engel dvæler paa,
Har Fred, skjøndt Røvere der gaae.
Din plumpe Høflighed Du spare
Til dem, som frygte Dig og Fare —
Mig Fjeldets Vei er tryg og kjendt

Ved Midnat, som naar Dag er tændt,
Om end med sine bedste Mænd
Selv Roderik Dhu besatte den.
Nei — Douglas! — elskte Ellen — nei —
Farvel jeg Eder siger ei —
Paa Jord ei findes ensom Glen
Saa skjult, at ei vi sees igjen.
Høvding! — Vi mødes nok, vi To.«
Dermed forlod han skovbygt Bo.

36.

Ham gamle Allan fulgte ud
Til Stranden, efter Douglas's Bud,
Og ængstelig fortalte, hvor
I Morgenstunden Roderik svor,
At snart Ildkorset skulde kring
Hver Dal, hvert Fjeld gaae om i Ring:
Stor Fare da for Malcolm var
At møde dem, som Tegnet bar.
Langt Søen op var sikkrest Land —
Han vilde roe ham til den Strand.
Han talte kun for Veir og Vinde,
Mens Malcolm stum tog paa at binde
Sin vide Plaid, med ivrig Færd,
Om Dolk og Pung og brede Sværd,
Og blotted sine Lemmer saa
At bedst de Vandvei kunde gaae.

37.

Kort han nu sagde: »Nu farvel,
Du gamle, du trofaste Sjæl!«
Og — mens Minstrellens Haand han vred: —
»O, vidste jeg et Hvilested! —
Min Konge har besat mit Land,
Min Onkel styrer al min Clan. —
At værge Ven mod Fjenders Færd
Har jeg mit Hjerte kun, mit Sværd.
Men, hvis en trofast Græme der er,
Som end sin Høvding haver kjær,
Ei længe Douglas dvæle skal
Som jaget Hjort i Skovens Hal.
Ja — før hin stolte Røver vover — —
Dog, bedst forties, hvad jeg lover.
Siig Roderik Dhu, jeg skylder ei
Ham Nogenting her paa min Vei,
Selv ikke Laanet af en Baad —
Jeg frygter ei at blive vaad.«
Saa sprang han ud i Søen klar,
Sit Hoved over Vandet bar
Og styred ud fra Kysten snar.
Men Allans Blik ham fulgte bange
For midt paa Sø hans Form at fange,
Naar mørk den viste sig paa Vover,
Som Maanens Sølvskjær bæved over.

Saa fort, som Lommen piler frem,
Den Svømmer brugte flink hvert Lem,
Til i en Kløft han landet var,
Hvorom hans Raab snart Melding bar.
Minstrellen hørte det »Halloh« —
Og gik saa bort fra Stranden fro.

TREDIE SANG.

SAMLINGEN.

1.

Ustandselig henruller Tidens Flod.
Den Slægt, som paa sit Knæ os ride lod
Og os, som Drenge, mangt et Frasagn gav
Om hvad var hændet den paa Land og Hav,
Hvor er den slettet ud af Livets Ting!
Hvor Faa, og disse Faa henvisnet mat,
End vente, tæt ved Evighedens Nat,
Som Vrag, at Bølgen vælter sig omkring
Og skyller bort dem fra vort Blik, vor Fod!
Ustandselig henruller Tidens Flod.

Dog lever der endnu vel De, som kan
Erindre, naar en Høvding for en Clan
I Hornet blæste, hvor da Fjeld og Dal
Og ensom Hede kjendte det Signal;
Hvor trofast Clan sig samled om ham snart,
Naar Varselstonen kaldte skarpt og klart,
Naar Slægtens Faner fløi med Vindens Fart,
Naar Pibers Krigsmarsch skraldende omfoer,
Ildkorset[1]) glimted, som et Meteor.

2.

Klart Sommer-Daggry mon opstaae,
Til Purpur ændred Søens Blaa.
Mild Luftning kyssed Vandets Flade
Og rørte svagt de grønne Blade.
Loch Katrine, som en Pige bly,
Let skjalv i sine Bjerges Ly; —
Fjeldskyggerne paa hendes Bryst
Laae midt imellem Ro og Dyst
I dæmrende Usikkerhed,
Som Phantasiens Drøm om Fred
Og Fremtids Lyst. Vandlilien klar
Sin Sølvkalk op mod Lyset bar,
Daadyret ledte frem sin Kalv
Paa Eng, hvor Duggen endnu skjalv.
Fra Bjergets Sider Taagen gled,
Fjeldbækken glimted hvid afsted,
Usynlig fra skyplettet Himmel
Nedsendte Lærken Trillers Vrimmel,
Solsort og Trost med Fløiten sød
Fra Busk og Krat Godmorgen bød,
Skovduen stemmed i dermed
Sin Sang om Fred og Kjærlighed.

3.

Ei Tanke dog paa Fred og Lyst
Formilded Storm i Roderiks Bryst. —

Med Sværd i Haand urolig skred
Paa Øens Strand han op og ned
Og saae mod Søen, lagde Haand
Paa Sværdegreb, med oprørt Aand,
Mens bag en Klippe Mænd var rede
Den gamle Ritus at berede,
Af dyb, dødssvanger Mening fuld —
Thi saa var lært fra Kuld til Kuld, —
At forberede Alt, før end
Ildkorset skulde flyve hen.
Den Flok tidt veg i bange Hast
For Lynet fra hans Øiekast: —
Fjeldørnens Blik saa sender Gru
Naar høit fra Top af Benvenue
Den sine mørke Seil udspiler
Og midt i Himlen paa dem hviler,
Mens for dens Skygge, bred paa Sø,
Al Fuglesang i Skov maa døe.

4.

En Hob af visne Energrene
Og tørret Lyng blev lagt paa Stene
Med Fliser af en gammel Eeg,
Som nys ved Lynslag splintret seg.
Brian, en Eremit, stod nær
Barfodet, og i Kutte sær;
Graat Skjæg og filtret Haar hang væk

Vildt over hans forvredne Træk,
Hans Been og Arme Mærker bar,
Som Poenitentse-Svøben skar.
Den Munk, af Skikkelse saa vild,
Hans Races Fare drog hertil
Ifra hans dybt forborgne Celle
Langt inde i Benbarrows Fjelde.
Han saae ei ud som christen Præst
Men ligned en Druide mest,
Som, reist af Graven, uden Vee
Selv Mande-Offring kunde see;
Og meget end af hedensk Lære
End i hans Mumlen skulde være —
Den sande Tro, med Troldskab blandet,
Gav kun meer Kraft, naar han forbanded.
Ei Bonden til hans Bønner tyede,
Hver Pilgrim from hans Hule skyede,
Og ivrigst Jæger fra hans Grund
I bedste Jagt bortdrev sin Hund.
Og hvis en Vandrer paa sin Vei
Ham mødte, fjernt i ensom Hei, —
Han bad, og Korstegn for sig slog,
Mens Rædsel Andagts Mine tog.

5.

Om Brians Fødsel[2]) sælsom Tale
Blev ofte hørt i disse Dale.

Hans Moder vogted Faarefold
Ved Midnat, paa et ensomt Hold.
Hvor i en dyb og skummel Glen
Laae omspredt Dødningbeen af Mænd,
Der faldne i forglemte Slag
Og blegede af Regn og Dag.
En Krigers Hjerte maatte grue
Ved saa sin Kunst til Spot at skue:
Der Pile-Urten bandt den Haand
Som engang sprængte Jernets Baand;
Hint Brystbeen, der engang saa trygt
Omgav et Hjerte uden Frygt,
Nu kun en svag og frygtsom Gjæst:
Den liden Kramsfugl, hused bedst;
Paa Lemmer, der lig Vind før løb,
Nu slimet Staalorm langsomt krøb.
Af Hovedsmanden selv der laae
En Pandeskal, med Krands end paa:
Thi Lyngblomst med sit Purpurskjær
Erstatted Huens stolte Fjær.
I denne Sorgens Dal sad Pigen
Al Nat, i Ly af Kaabefligen.
Man sagde, ingen Hyrde var
Hos hende, ingen Jæger snar
Der løste hendes Hovedbaand.
Dog aldrig meer Alices Haand
Paa Haaret fæsted Jomfru-Smykke —

Forbi var hendes Pigelykke;
For trangt blev hendes Belte snart, —
Ei meer ved nogen Pilgrimsfart
Og ei i Kirke saaes hun
Alt fra hin Nats den dunkle Stund.
Hvad skete der, fast i sit Bryst
Hun lukked, til i Fødselsdyst
Hun døde, uden Skrifte, tyst.

6.

Alene, fra de spæde Aar,
Var Brian, mellem Drenges Vaar
En sær og mørk, tungsindig Gut,
For Glæde fremmed, hjertebrudt
Og bærende i sluttet Hu
Hver Stiklen til hans Herkomsts Gru.
Vel mangen Nat, ved Maane bleg,
Mod Skov og Strøm hans Sukke steg,
Til han, forrykt, selv troede sandt
Det Sagn, der til hans Byrd sig bandt:
Han saae i Taager, Lygtemænd,
Sin Aande-Fader svæve hen. —
Forgjæves, for hans Sind at stille,
Sig Klostrets Porte aabned milde,
Forgjæves mangen gammel Bog
Tidsaldrens Viden ham opslog;
Selv i de Skatte fandt han Føde

For Febren, i hans Sjæl mon gløde:
Han slugte, hvad han fandt deri
Om Trolddom, Cabbala, Magi,
Han fulgte hver en Forskning mørk
Der førte ud i Hovmods Ørk,
Indtil hans Nerver bleve spændte
Til Overmaal, hans Hjerne brændte,
Og han tilsidst, fortvivlet, vild,
Med Hjertet pint af Rædslers Ild,
Henflygted til Benbarrows Hule,
Sig der for Mennesker at skjule.

7.

Der Ørknen Syner for ham tegned,
Som for en Nat-Aands Søn sig egned:
Hvor Fos mod sorte Klipper slaaer
Han vogted Hvirvlen, som den gaaer,
Til for hans Blik, af Skummets Leg,
Elv-Spøgelset [3]) med Gru opsteg.
Fjeldtaagen antog Lem og Form
Af Jættekvinder, Drage-Orm,
Og Midnats-Vinden til ham lød
Med Stemmer, som fra mangen Død;
Paa Fremtids Slagmark fjernt han saae
Hvor Rækker af de Faldne laae.
Saa, skilt fra Livet og dets Færden,
Han skabte sig en livløs Verden. —

En Drift dog dvæled hos ham end
Og drog ham til hans Lige hen:
Den Moder, ham til Verden bar,
Jo af Clan Alpins Stamme var.
Nys havde han i Drømme hørt
Ben-Shiens [4]) Skrig i Luft henført,
Og Lyd af Vaaben, Folk til Hest,
Der kom til ham paa Midnatsblæst
Og opfoer ad Benbarrows Side,
Hvor ingen Dødelig kan ride [5]);
Lyn havde splintret høie Gran —
Alt spaaede Ondt for Alpins Clan.
Sin Lænd han gjorded, — hid han kom
Med Budskab om den nære Dom,
Og stod, paa Vink fra Høvidsmanden,
Beredt til Signen eller Banden.

8.

Alt var nu forberedt. En Gjed
Blev foran Baalet nu lagt ned
Og gjennemstødt af Roderiks Spyd.
Taalmodig, uden mindste Lyd,
Slagtoffret skued mat sit Blod
At rinde ned i røde Flod
Ad lodne Krop, indtil dets Blik
I Døden Glassets Stivhed fik.
Nu Præsten, mumlende og bøiet,

Et lille Trækors sammenføied.
En Alen var dets Maal — dets Træ
Var af den gamle Tax, hvis Læ
Fjernt paa Inch-Cailliach[6]) skygger over
De Grave, hvor Clan Alpin sover
Og, hviskende til Lomonds Vind,
I evig Søvn dem luller ind.
Saa holdt han Korset mod det Høie
Med visne Haand og vilde Øie —
Og Gysen sig paa alle lagde
Mens han Besværgelsen fremsagde;

9.

»Den Clansmand Vee, ja trefold Vee,
Som dette Gravens Tegn kan see
Og glemmer, at dets Grene brede
Sig der, hvor Himlens Taarer græde
Paa Alpins sidste Bo! —
Som Den, der faldt fra Troskabs Vei,
Hans Støv med deres blandes ei,
Men, kastet langt fra Slægten ud,
Forbandet af hver Clansmand prud,
Han aldrig skal faae Ro!«
Her standsed han. De Ord gjentog
Nu alle Mænd, paa Skjolde slog
Og svinged deres blotte Sværd
Høit over sig, med vilden Færd;

Og først i Mumlen lav,
Derpaa, som Bølger fjernt fra Hav
Mod Stranden slaae med Tordenkast
Og Brøl, — saa deres Svar udbrast:
»Vee, hver Forræder, Vee!«
Ben'ans graa Top den Lyd vel husked,
Glad Ulven fra sin Hule lusked,
Og vidt lød Ørnens Jubelskrig:
Den kjendte Alpins Raab til Krig!

10.

Da Larmen var i Taushed sjunken
Sin Trylleformel optog Munken
Med sagte Mumlen, fæl og vild,
Imedens han ved Baalets Ild
Nu Korsets Ender tændte an.
Og de faa Ord, man høre kan,
Var mere Blasfemi end Bøn,
Skjøndt deri nævnedes Guds Søn.
Men da han over Hoben svang
Det tændte Kors, saa Gnister sprang,
Han talte høit: »Den Usling Vee,
Som dette Kampens Tegn kan see
Og ikke griber strax sit Spær!
Thi, som det Tegn nu flammer her,
Saa skal hans Tag, hans Feigheds Skjul,
Snart hvirvle op i Flammers Hjul,

Et Tegn paa Alpins Hevn!
Med Jord hans Arne vorde jævn!
Hans Piger, Koner over ham,
Hans Navn, hans Æt nedkalde Skam
Elendighed og Nød!«
Nu Kvindehylen dertil lød,
Som Duehøgene paa Høi
Forkynde Ulykke med Støi.
Selv Smaabørns fine, spæde Trille
Sin Lallen deri blande vilde
Da saa Forbandelsen gjenlød:
»Hans Hjem lad synke ned i Glød!
Forbandet være ringest Hytte,
Som end det Hoved vil beskytte,
Vi dømme her fra Ro!«
Skarpt, som et Skrig, da Ekko lød
Coir Uriskin! ifra din Hule,
Og fra den Kløft, som Birke skjule
Paa Beala-nam-bo! —

11.

En større Pause Munken tog
Og stønnende sin Aande drog,
Mens han, med sammenbidte Tænder
Og knyttet Haand, og Blik, som brænder,
End værre Banden pønsed paa
Som skulde ret den Clansmand slaae,

Der, kaldt til Kamp naar Høvding bød,
Saae Tegnet, og det ei adlød.
Nu Korset, som i Brand end stod,
Han dypped i det friske Blod
Og, mens han Tegnet atter svang,
Hans Stemme hul og hæs saa klang:
»Naar dette Kors paa Flammevinger
Vich Alpins Kald til Clanen bringer —
Brist, Øre, som ei hører det!
Bliv lam den Fod, det ei gjør let!
Sløvt Øie Ravnens Klo udrive!
Feigt Hjerte Ulvens Bytte blive!
Som Jord her drikker Blodets Flod,
Hans Arne saa hans Hjerteblod!
Som Gnist i Blod her hvisler ud —
Sluk du hans Lys, du Mørkets Bud!
Og lad den Naade fra ham falde,
Som Korsets Tegn har kjøbt for Alle!« —
Han taug. Ei Ekko gav igjen
Det dybe, mumlende Amen.

12.

Nu Roderik, hvis Taalmod brast,
Fra Brian Tegnet greb i Hast.
»Iil, Malise, Iil!« — han sagde, gav
Saa Korset til sin Budsvend brav.
»Vor Mønstringsplads er Lanrick Eng —

Og Tiden, strax. Afsted nu, Dreng!«
Lig Fuglen, den en Høg forfølger,
En Baad fløi over Søens Bølger:
I Forstavn høit Budsvenden stod.
Saa hurtigt blev den Snekke ro'ed,
At Boblerne, den efterlod,
Endnu var hele og i Flod
Og dandsed let i Hvirvler end
Da den mod faste Land kom hen.
Tre Favne end fra hvide Strand
Var Stavnen fjern, — da sprang i Land
Det Sendebud om Blod og Brand.

13.

Iil, Malise! Aldrig Daadyr-Skind
Meer hurtig Fod har klædt, end din[7])!
Afsted, Malise, — meer Grund til Hast
Fik aldrig dine Seners Kast!
Mod steile Bakke spænd dit Bryst,
Styrt fra dens Kam med Fossens Lyst!
Med lette, korte Spring dig skynd
Henover Myr og Hængedynd!
Sæt gjennem Bæk, lig rappe Raa!
Som Sporhund Du i Krattet gaae!
Høi Klippen er, og dybt hint Skar —
Med dristigt Hop derover far!
Tør er din Læbe, Panden hed —

Dog Kilden ei Du standse ved!
Herold for Slag, for Død og Skræk,
Dit snelle Løb kun fremad stræk!
Forfølg ei saaret Hind, dit Rov,
Ei Pigen i den grønne Skov!
Din Kraft Du spilde ei i Dal
Til Væddeløb med en Rival —
Thi Fare, Død og Krigens Piil
Er i dit Løb. — Iil, Malise, Iil!

14.

Saa fort som fløi det Kampens Tegn
I Vaaben reiste sig hver Egn.
Fra dybe Glen, fra brune Hede
Hver Fæster strømmed ned, snart rede;
Og Budet sagtned ei sit Fjed,
Fremviste Tegnet, nævnte Sted,
Og foer saa fremad, Vinden lig,
Lod Raab, Forvirring efter sig.
Nu Fiskeren sin Strand forlod,
Den sorte Smed med Sværd opstod,
Høstkarlen efterlod sin Lee
I halve Skur, for Kamp at see: —
Nu Hjorden hyrdeløs drev om
Og Plougen fast i Furen kom,
Fra Høg gik Falkoneren bort
Og Jægeren fra stængte Hjort.

Parat ved Larmsignalets Raaben
Hver Søn af Alpin foer til Vaaben
Og Larmen voxte, som et Skred,
Om Loch Achrays den skjønne Bred.
Ak, blide Sø! — at dog slig Dyst
Gjenlyde skulde fra din Kyst,
Hvor ellers Klipper, grønne Lunde
Saa stille ved din Barm faae blunde,
At selve Lærkens Sang fra Sky
For larmfuld synes i dit Ly! —

15.

Iil, Malise! — Søen dølger sig,
Duncraggans Hytter hilse Dig
Og titte, som mosgroede Stene,
Frem mellem Lundens grønne Grene; —
Der faaer Du Ro — dit Hverv har Ende,
Den Laird skal Tegnet længer sende.
Som Høgen paa sit Bytte slaaer,
Saa piler Budet til den Gaard.
Hvad sorgfuld Lyd nu nærmer sig? —
Dødsklage, Kvinders Jammerskrig!
En vældig Jægers Færd er over,
En tapper Kriger der nu sover,
Som mangengang, i Slag, paa Jagt
Ved Roderiks Side stod med Magt.
I Hallen, hvor nu Fakkelskin

Afløser Dagen, her gjort blind,
Der ligger Duncan paa sin Baare,
Bedugget af sin Enkes Taare.
Halvvoxen Søn staaer mørk derved,
Den Yngste græder, skjøndt han veed
End ei hvorfor. Men rundt det Sted
Fra Byens Piger og Matroner
Den vilde Coronach[8]) gjentoner.

16.

Coronach:

Han er borte paa Fjeldet,
Han er svundet fra Skove,
Som naar tørret er Vældet,
Mest vi trænge dets Vove.
Vel kan Kilden gjenkomme
Som i Jord var forborgen, —
Haab for os dog er omme,
Duncan seer ingen Morgen!
Vel kan Høstmanden skjære
Glad de Ax, som er hvide, —
Døer en Mand, midt i Ære,
Ikke Trøst vi kan vide!

Raske Fod gjennem Dalen,
Vise Raad i vor Kummer,
Røde Haand over Valen —
Nu Du hviler i Slummer!

Ak, som Duggen paa Fjeldet
Og som Flodskummets Kredse
Og som Bobler paa Vældet
Du er borte, for stedse! — .

17.

See Stumah[9]), — den ved Baaren laae
Og Herrens Liig forundret saae; —
Ak, Stumah — som hans mindste Vink
Nys sendte over Heden flink —
Nu reiser Haar og spidser Øre,
Som kan et fremmed Trin den høre.
Ei dette Fjed dog dæmpet lød
Fra En, der sørger for en Død,
Men Rædsel, eller ivrig Hast
Drev dette Løb til Styrten fast.
I Gru stod Alle. Uden Agt
Malise i Hallen foer med Magt,
Foran den Dødes Baare stod,
Holdt Korset op, besmurt med Blod:
»Paa Lanrick Eng er Mødested —
Send Tegnet fort — Clansmænd, afsted!«

18.

Angus, Sir Duncans Arving, nu
Sprang til, greb Korset, vild i Hu. —
Den unge Knøs med hastig Færd

Ombandt sig Fad'rens Dolk og Sværd,
Men da sin Moders Blik han saae
Med maalløs Angst ham vogte paa —
Han fløi i hendes Favn tilbage
For med et Kys Farvel at tage.
»Ak« — hulked hun — »Dog, ingen Bøn! —
Skynd Dig afsted, lig Duncans Søn.«
Et Blik han fæsted end paa Baaren —
Saa slængte fra sit Øie Taaren,
Dybt aanded forat lette Barmen,
Og svang sin Hue høit med Armen; —
Saa, lig en ædel Fole, naar
Den førstegang sin Frihed faaer,
Han svandt. Og over Fjeld og Myr
Ildkorset bar den raske Fyr.
Saalænge Enken høre kunde
Hans Trin, ei hendes Taarer runde,
Og da hun mærked, Budets Blik
Et Slør af uvant Medynk fik,
Hun sagde: »Slægtning! — død er Den,
Som skulde sendt dit Ærind hen.
Vor Eeg er falden — kun et Skud
Er nu Duncraggans Haab og Bud; —
Dog troer jeg, Gud ham faderligt
Vil skjærme, efter udført Pligt.
Og I, som, tro i mangen Færd,
Paa Duncans Vink uddrog Jert Sværd —

Til Vaaben! — Vogt hans Førstegrøde! —
Lad Kvinder jamre for den Døde!«
Nu Vaabenklang og krigersk Kald
Høit lød igjennem Sorgens Hal,
Mens ned fra Væggene hver Mand
Rev Skjold og Spyd og Sværd paa Stand.
Vel korte Glimt af Kraft og Mod
I Enkens sjunkne Øie stod,
Som kunde denne Krigerlarm
Fra Baaren reise Duncan varm —
Men snart den laante Kraft svandt hen
Og Sorg og Taarer kom igjen.

19.

Benledi nu Ildkorset saae,
Opad Strath-Ire det monne gaae,
Det fløi henover Dal og Hei —
Til Rast Ung Angus kjendte ei.
Den Taare, ham i Øiet stod,
Af Fjeldets Vind han tørres lod,
Til der, hvor Elven Teith henfløi
Imellem ham og skovdækt Høi
Hvis Grønne mildned Kløftens Gru,
Sankt Brides Kapel han øined nu.
Høi Strømmen var, og fjern hver Bro,
Men Angus gav sig ikke Ro,
Skjøndt mørke Elv i Hvirvler dandsed.

Skjøndt han af Svimmelhed knapt sandsed —
Han satte ud i Strømmens Larm,
Holdt Korset op med høire Arm,
Mens venstre greb Stridsøxen fast
Til Støtte imod Strømmens Kast.
Togang han snubled — Skummet slog —
Med Brusen Elven om ham jog —
Og faldt han — da for evig der
Farvel til Duncans Arving kjær! —
Endnu dog — skjøndt det gjaldt hans Liv —
Han Korset holdt med Armen stiv,
Indtil den anden Bred han vandt
Og Veien til Kapellet fandt.

20.

Et lystigt Tog den Morgen vel
Var fremmødt ved Sankt Brides Kapel:
Sin Tro Tombeas' Mary gav
Til Norman, Laird af Armandave,
Og ud fra gothisk Bue drog
Nu glædeligt det Bryllupstog.
Det simple Tog først bolde Fædre
Og festligtklædte Koner hædre;
De unge Plaidmænd spøge vil
Med Pigerne, som lee dertil,
Og Børn, skjøndt de ei Grunden veed,
Dog skingrende der juble med.

Minstreller og, som kappes ad
At synge Brudens Hæderskvad:
Den yndige, den unge Brud,
Som nu jomfruelig træder ud
Med sænket Blik, med Rødme fin
Som Morgenrødens Dug-Carmin,
Imens et sneehvidt, foldet Lin
Hun holder bly i Haanden sin
Den gjæve Brudgom sees at skride
Med Seiersblik ved hendes Side
Og Moderen i hendes Øre
Glad hvisker, hvad blot hun skal høre.

21.

Hvo møder dem ved Kirkens Port?
Et Bud, som kyser Glæden bort.
Med Hast han melder Skjæbnens Raad
Og i hans Øie svømmer Graad.
End dryppende af Bad i Flod
Tilsølet, aandeløs han stod;
Hint Varselstegn om Sværd og Ild
Han hæved, mens hans raabte vild:
»Paa Lanricks Eng er Mødested! —
Send Tegnet fort — Norman, afsted!«
Ak, maa han bytte fine Haand
Just lagt i hans ved helligt Baand,
For dette Kors af Blod og Ild

Som kalder bort til Kampen vild?
Maa Dagen, der saa blid oprandt
Og loved Fryd, selv naar den svandt,
Nu, før den daler, støde ud
Brudgommen fra hans vundne Brud?
O, Skjæbnens Dom! — Det maa saa være:
Clan Alpins Sag, dens Høvdings Ære,
Dens grumme Kald af Frist ei veed —
Tag Løbet fat! — Afsted, afsted!

22.

Dog langsomt aftog han sin Plaid
Mens dvælende hans Blik hang ved
Den fagre Brud, — indtil han saae
I hendes Øine Taarer staae
Og tale om en Vee, den han
Ei trøste nu, ei standse kan.
Et andet Blik han vover ei,
Men iler op langs Elvens Vei,
Seer ei tilbage, før han finder
Sig der, hvor Teith i Lubnaig rinder.
Hvad rørte sig da i hans Bryst?
De bittre Sting af skuffet Lyst,
Og Mindekval om Morgnens Drømme,
Der nu i Tomhed sig udtømme!
Dog, blandet med hans Elskovssavn,
Kom mandig Tørst for Krigernavn,

Dertil en Fjeldmands vilde Fryd
Før han end kaster sig paa Spyd;
Og Iver for hans Clan ham brændte
Og Haab, naar han tilbagevendte
Med Hæderstegn fra Slagets Dyst,
At slutte Mary til sit Bryst.
Med slige Tanker, op og ned,
Lig Ild fra Flint han foer afsted —
Mens høi Beslutning, Elskovstrang
Brød uvilkaarlig ud i Sang:

23.

»Paa Heden bli'er min Seng inat,
Mit Omhæng stride Bregners Krat,
Min Lullesang naar Vind ta'er fat —
Fra Elskov langt og Dig, Mary!

Imorgen kold, maaskee som Liig,
Paa blodig Plaid jeg hviler mig —
Min Vespersang dit Klageskrig —
Det vækker mig ei meer, Mary!

Jeg tør ei tænke mig den Gru,
Dit søde Ansigt skygger nu —
Jeg tør ei tænke paa, hvad Du
Ved Altret loved mig, Mary!

Ei søde Savn maa Norman faae,
Naar Alpins Clan skal Fienden slaae —
Hans Hjerte staalsat være maa,
Hans Fod en afskudt Piil, Mary!

Der kommer Tid for Elskovs Kald; —
Thi, om i Slag mig times Fald —
Min sidste Tanke være skal
En Tanke da paa Dig, Mary!

Og gjenseer jeg med Seir vort Bo —
Hvor blidt skal da til Aftenro
Irisken synge for os To,
Min unge Brud og mig, Mary!«

24.

Ei mere snar paa dine Vidder
Gaaer natlig Hedebrand, Balquidder![11])
Fremfarende i Flammeskjær
Langs dine Kløfter, fjernt og nær,
Mens hver en Klippe staaer i Glød
Og Dybets mørke Sø er rød —
Ei mere snar den sig udbreder
End Krigens Røst paa dine Heder.
Signalet reiste Alt til Dyst
Omkring Loch Voils den mørke Kyst,
Loch Duins stille Vand opvakte

Og Larm til Balvaigs Sumpe bragte,
Saa vendte Løbet sydværds ned
Langs ad Strath-Gartneys Dalgrund bred,
Til op i Vaaben foer hver Mand
Som regned sig til Alpins Clan,
Fra Oldingen, hvis matte Haand
Knapt kunde fæste Sværdets Baand,
Til Drengen, for hvis Piil og Bue
End Kragen neppe vilde grue.
Hver Kløft og hver forborgen Glen
Udgjød sin lille Trop af Mænd,
Til de, som Strømme fra det Høie,
I brede Dal sig sammenføie.
De samled, alt som de fremfoer
End mangen Biflod, mere stor,
Til der paa Mødepladsen stod
Vel Hundreder, beredt til Blod.
Hver En, fra Barn til Vaaben vant,
Ei andet Baand end Clanens bandt,
Ei Ed — kun den til Høvding prud —
Ei Lov, undtagen Roderiks Bud.

25.

Den Morgen havde Roderik Dhu
Udspeidet Alt om Benvenue
Og sendt Spioner vidt og bredt
At see til Grændsen ved Menteith.

Med Bud om Fred kom Alle hjem:
End rørte sig ei Bruce, ei Græme.
I Rednock Gaard ei Hestfolk holde,
Fra Cardross Port ei Flag sig folde,
Fra Duchrays Taarn ei Baunen lyser,
Ei fra Loch Con en Heire kyser —
Alt syntes Fred. Men siig mig dog,
Hvi Høvdingen, før end han drog
Til Mødets Plads, med anspændt Øie
Vestgrændsen undersøgte nøie?
I mørkest Kløft paa Benvenue
Et Pant var efterladt endnu,
Vel skjønt, men grumt mod Roderik Dhu:
Thi Douglas, tro sit givne Ord,
Den Morgen bort fra Øen foer,
Og havde søgt et ensomt Skjul
I et forborgent Klippehul,
Det mangen Skjald, i keltisk Klang,
Som Coir-nan-Uriskin[12]) besang,
Men Saxerne, meer blødt og jævnt,
Har »Koboltgrotten« og benævnt.

26.

Meer vildt og sælsomt Tilflugtssted
En Fredløs aldrig dvæled' ved:
Thi Kløften gabed mørk og tyst,
Som Flengen i en Krigers Bryst.

Der mangen Klippe havde standset
Naar den i Urtid var neddandset
Fra Benvenues den iisgraa Top,
Og taarnet sig om Kløften op,
Saa der den kunde Gabet skjule
Og forme denne vilde Hule.
Der Birk og Eeg, som tykt sig spredte,
Ved Middagstid dyb Skumring bredte,
Undtagen naar en Straale brat
Faldt enkelt ned i Hulens Nat,
Ret som det Glimt, en Seers Blik
Af Fremtids dunkle Dybder fik.
Ei anden Lyd den Stilhed brød
End hvor en Bjergbæks Rislen lød —
Kun, naar en Storm med Søen kjæmped,
Da steg derop en Brusen dæmpet,
Som meldte, uafladelig,
Om Klippers og om Bølgers Krig.
Der nedhang Klipper, som med Skulen
Fælt syntes nikke over Hulen: —
Fra sligt et Hi var Ulven sprungen,
Den vilde Kat der gjemte Ungen.
Dog Douglas og hans Datter skjær
For Tiden søgte Frelse der;
Thi Overtro holdt Mængdens Fjed
Med Rædsel bort fra dette Sted;
Der, sagde man, holdt Feer til,

Der Urisken drev fælt sit Spil —
Der dandsed de ved Maaneskin
Og daared hver Tilskuers Sind.

27.

Med lange Skygger Aftnen alt
Paa blinkende Loch Katrine faldt,
Da kun med nogle Faa, Sir Dhu
Drog atter over Benvenue.
Ad Beal-nam-bo's[13]) den vilde Sti
De Koboltgrotten gik forbi;
Hans Følge skyndte sig foran
At skyde Baaden ud fra Land,
Thi over Katrine maa han gaae
For ved Achray at passe paa
Og see, hvordan hans Clansmænd staae.
Dog Høvdingen blev lidt igjen —
Et uvant Syn — bag hine Mænd;
En Page[14]) kun, som bar hans Sværd,
Blev Herren nær i al hans Færd —
De Andre gjennem Krat brød ned,
Og vented snart ved Søens Bred.
Hvor skjønt og stolt, i Aftnens Lue
Fra nære Høi, dem der at skue!
Udsøgte blandt den hele Clan
For Kraft, Statur var hver en Mand —
Det saae man, selv paa Afstand lang,

Af deres Holdning, stolte Gang.
Som der om Baaden stod det Følge,
Mens Fjædre vaie, Plaids henbølge
Og Skjolde glimte — det var nok
En vild, en prægtig Krigerflok,
Som passed vel til dette Land
Og denne vilde Klippestrand.

28.

Men deres Høvdings træge Fod
Sig end ved Klippen binde lod,
Hvorfra en Sti brat førte ned
Til Douglas's dunkle Skjulested.
Vel, medens Morgnen smiled koldt,
End Roderik havde svoret, stolt,
At ville drukne Elskovs Lyst
I Krigens vilde Larm og Dyst
Og Ellen Douglas at forglemme.
Men Den, som vil med Sand modstemme
En mægtig Strøm, — Den, som en Ild
Med Bundt af Hør vil dække til —
Han værre Arbeid faaer at prøve
Vil Elskov han med Fasthed døve.
Thi finder Aftnen end i Baand
Vor Høvding, som en rastløs Aand
At vanke om nær tabte Skat.
Skjøndt stolt han har sig foresat

Ei med et Blik Farvel at sige,
Maa dog hans Øre anstrengt hige
At fange op en Lyd, saa nær,
Af Stemmen, der er ham saa kjær,
Og i sit Indre han forbander
Hver Vind, som sig i Løvet blander.
Dog tys! — Hvad Strengeleg nu kom? —
Det er jo Allans Harpe, som
Minstrellens ædle Kunst har vakt
Med høitidsfuld og langsom Takt.
Hvad Røst sig føied til den Klang? —
En Engels, eller Ellens Sang.

29.

Hymne til den hellige Jomfru.

Ave Maria! — Mø saa mild,
Til en Piges Bøn Du lytte! —
Du kan jo i Ørknen vild
Hende høre, huldt beskytte!
Banlyst, dog i dine Arme
Trygt vi sove kan i Løn.
Mø! Dig over vor Mø forbarme!
Moder, hør en Datters Bøn!
Ave Maria!

Ave Maria, uden Plet!
Haarden Steen er nu vort Leie,
Men, som Duun, den vugger let
Naar din Varetægt vi eie.
Tunge Luft i mørke Hule
Dufter, hvor Du smiler skjøn —
Mø! — for Mø Du ei Dig skjule!
Moder, lyt til Barnets Bøn!
Ave Maria!

Ave Maria, reen og skjær!
Onde Luft- og Jord-Dæmoner
Flygte fra sit Tilhold her,
Naar Du i din Klarhed throner!
Under Kors vi glad os bøie
Leder Du os, Jomfru skjøn! —
Vend til mig dit milde Øie,
For en Fader hør min Bøn! —
Ave Maria!

30.

Paa Harpen døde Hymnen hen;
Urørlig, lyttende stod end
Clan Alpins mørke Herre der
Og læned sig paa tunge Spær,
Indtil, med ydmygt Sind, hans Svend
Mod Solnedgangen viste hen

Tre Gange, thi mod Kveld det hasted.
Da, mens han Plaiden om sig kasted —
»Det er den sidste Gang, den sidste,«
Han mumled. »Nu skal Roderik miste
For stedse denne Engle-Røst!« —
Det var en Tanke uden Trøst.
Han rev sig løs, og hurtigt skred
Ad Bjergets Kant mod Søens Bred,
Mørk kasted sig i Baaden ned —
Og over Søen foer afsted.
De landed hist i Sølverbugt
Og gik mod Øst, i hastig Flugt;
Til de, i sidste Aftenskjær
Saae Lanricks Dal at ligge nær —
Det Mødested for Alpins Hær.

31.

Der Clansmænd de i Grupper saae
At sidde, vandre, eller staae.
De Fleste dog, svøbt i sin Plaid,
Paa Jorden havde lagt sig ned,
Knapt til at skjælne, hvor de laae,
Fra dunkle Lyng, de hvilte paa:
Saa godt Tartanen passed til
Den grønne Bregne, Lyngen vild.
Kun her og der, med sælsomt Spil,
Man saae et Sværd, en Landse funkle

Lig Sankthans-Orme i det Dunkle.
Men som de nu, alt mere nær,
Saae deres Høvdings Ørnefjær,
Et Velkomstraab saa stærkt de hæved
At Bjergets faste Sider bæved:
Tregang det steg, og Sø og Fjeld
Tregang gjentog det Kampraab vel —
Saa det paa Sletten døde hen
Og Aftenstilhed kom igjen.

FJERDE SANG.

SPAADOMMEN.

Spaadommen.

1.

»Fagrest er Rosen, der aabner sin Knop,
Lysest er Haab, som af Frygt dæmrer op,
Sødest er Rosen, af Morgendug vaad,
Yndigst er Kjærlighed, badet i Graad.
O, vilde Rose! — saa kjær for min Hu,
Her paa min Hue du vaie da nu,
Haabets Emblem gjennem Tidernes Gru!«
Armandaves Arving, ung Norman, saa talte,
Medens paa Vennachar Daggry sig malte.

2.

Saa øm en Sang, halv talt, halv sungen,
Nu Elskov lagde ham paa Tungen.
Alt mens han afbrød Rosens Kvist,
Hans Bue, Øx laae nær ham hist: —
Thi nu han i et Pas stod Vagt
Imellem Sø og Skove lagt.
Hør! — Fodtrin over Klippen klang —
Til sine Vaaben strax han sprang.
»Staa, — eller dø. — Hvad? — Malise, Du? —

Tilbagevendt fra Doune alt nu?
Jeg mærker af din Gang, dit Blik,
Du Nyheder om Fjenden fik.« —
(Thi, medens Ildkorset fremfoer,
Malise var gaaet fjernt paa Spor.)
»Hvor sover Chefen?« — Svenden sagde. —
»Afsides. Han i Skov sig lagde,
Jeg vil med dig til Stedet gaae.«
Norman en Slumrer kaldte paa,
Som ved hans Side rolig laae
Og rørte ham med slappe Bue:
»Op, op, Glentorkin! op du skue! —
Vi søge Høvdingen. — Du maa
Med Ørneblik paa Vagt nu staae
Indtil jeg hid igjen kan gaae.«

3.

Ad Passet op de Veien lagde.
»Hvad Nyt fra Fjenden?« — Norman sagde.
»Forskjellig Melding, fjernt og nær.
Vist er det, at en sluttet Hær
Har været rede, tvende Dage,
Paa første Bud fra Doune at drage.
Kong James imidlertid med Pragt
Sit Hof til Stirling Slot har lagt —
Snart denne mørke Sky vil tale
Med Torden over vore Dale; —

Hver Plaidmand, øvet i slig Dyst,
Kan møde den med hærdet Bryst.
Men, Norman, hvordan vil Du finde
Et Fristed for din hulde Kvinde?« —
— Hvad? — kjender Du ei Roderiks Plan:
At hver en Kvinde af vor Clan,
Hvert Barn, og hver en gammel Mand
Som ei meer Vaaben føre kan,
Skal søge Tilflugt paa hin Ø,
Den ensomme, i Katrine Sø? —
Dertil han har og givet Raad,
At ingen Snekke, ingen Baad
Skal fare frit paa viden Sø,
Men ankre alle ved hin Ø,
Paa det den sikkert kan bevare
Hint dyrebare Pant mod Fare.« —

4.

»Det Raad er godt. Vor Høvdings Plan
Anstaaer en Fader for sin Clan.
Men hvorfor sover Roderik Dhu
Afsides fra sit Følge nu?« —
»Det er fordi, — sidst Kveld det var —
Brian en Spaadom prøvet har,
En saadan rædselsfuld, som kun
Tør skee i Farens værste Stund,
Og Taghairm[1]) kaldes. Fædre før

Ved den og løfted Fremtids Slør
Og Krigens Udfald forudsaae.
Iaftes og de monne slaae
Duncraggans melkehvide Tyr.« —

Malise:

»Vel har jeg kjendt den tappre Fyr!
Det bedste Bytte, som vi tog,
Da Kvæg fra Gallangad vi jog.
Dens Hud var Snee, dens Horn var mørke,
Dens Øie rødt, som Glød i Mørke;
Saa grum, utæmmelig og snar,
At vort Tilbagetog den var
Til stort Besvær. De stærkest Brave
Af vore Folk den holdt i Ave
Alt til Beal-Mahas trange Skar.
Men steil og stenet Veien var
Og skarp den Pig, hver Driver bar —
Saa, da vi naaede Dennans Lunde,
Et Barn den uskadt stryge kunde.«

5.

Norman.

Den Tyr de slog. Dens varme Hud
End rygende de bredte ud
Ved Siden af den vilde Fos,
Som kaster sig med skumhvid Trods

Ad Klippen ned, hvis brede Vold
Af Sagnet kaldes Kjæmpens Skjold.[2])
Ved Stupet, paa en Helle lagt,
Indsvøbt i Tyrens hvide Dragt,
Spaamanden venter Fremtids Drøm,
Omtordnet af den vilde Strøm
Og oversprøitet af dens Skum —
Saa ligger han, og venter stum;
Vor Høvding hviler tæt derved.
Men tys! — det er, som Nogen gled
Igjennem Taagen, Krattet hist, —
Jeg troer, det Munken er. Ja vist!
Nu staaer han jo paa Klippen der
Og seer paa vor søvnbundne Hær.
Malise — seer han ei ud, ret som
Et Spøgelse, der vanker om
Paa Slagmark, over Faldnes Been?
Hvad heller som en Ravn paa Green,
Der, medens efter Skik paa Jagt
De slagne Dyr bli'er sønderlagt,
Med hæse Skrig nu venter paa
Sin Bid af Byttet og at faae?[3])

Malise.

Tys! — Sagt til Andre end til mig
Ondt varsled disse Ord fra Dig.
Men end jeg troer, Sir Roderiks Sværd

Er bedste Tegn for Alpins Færd
Og ei det Bud fra Drømmeland,
Hin Djævelsmunk os bringe kan.
Vor Høvding støder til ham. Sku!
De stige ned ad Høien nu.«

6.

Og som de gik, til Roderik Dhu
Alvorligt talte Munken nu:
»Høvding! — En rædsom Strid det er
For Den, som jordisk Liv end bær',
Hvis Kjød og Blod end føle kan
Afmagtens Gys og Febers Brand,
Hvis Øie kan i Stirren standse,
Hvis Haar sig reise kan som Landse —
Haardt er det for en Slig, at skulle
See Fremtids Dække sig oprulle.
Dog vidner mine Lemmers Dirren,
Min matte Puls, mit Øies Stirren,
Min Sjæl, af Kvaler sønderslidt:
Det har jeg for min Høvding lidt.
De Skikkelser, der til mig kom,
Kan Mennesker ei tale om.
Ei nogen Dødelig, — kun Den,
Som ved sin Fødsel sattes hen
Midt mellem Levende og Døde
Og til Naturlov ei maa bøde,

Har nogensinde overlevet
Sligt Syn, end sige det beskrevet.
Tilsidst Orakelsvaret kom: —
I Flammetegn en Skjæbne-Dom,
I Ord ei talt, af Skrift ei kjendt —
Men i min Sjæl dog dybt indbrændt:
Hvo, som her første Fjende slaaer,
Hans Folk i Kampen Seier faaer.«[4])

7.

»Tak, Brian, for dit Mod, din Iver, —
God er din Spaadom, — Haab os giver.
I Slag end Alpin aldrig stod
Hvor ei vort Sværd først smagte Blod.
Et mere sikkert Offer end
Jeg veed, som selv sig giver hen
Til Skjæbnens Hug. En Speidermand
Har denne Morgen søgt mit Land,
Ei nogen Kveld skal see ham vende
Tilbage. — Mine Karle kjende
Og vogte hvert et Pas i Fjeld
Mod Øst, mod Vest, mod Syden vel.
Den røde Murdoch, som han tror
Sin Fører, har mig givet Ord
At lede ham afsides, til
I dybe Grund og Kratskov vild
Han træffer dem, jeg har udsat,

Og som ham da skal fælde brat.
Men see — min Budsvend kommer nu —
Malise, hvad Nyhed bringer Du?«

8.

»Ved Doune, stolt over Spær og Skjolde,
To Grever deres Flag udfolde:
Jeg Moray's Sølverstjerne saae,
Og Mar's den sorte Stribe gaae.«
»Ved Alpins Sjæl! — den Melding duer!
En værdig Fjende just mig huer.
Naar bryde de vel op fra Borgen?« —
»Jeg troer, at Middagssol imorgen
Vil see dem her, beredt til Slag« —
»Da Sol skal see et vældigt Tag.
Men — Stedet? — Siig, fornam Du ei
Hvor Earn, vor Venne-Clan, tog Vei? —
Med dem forstærket, bedst at skride
Til Slaget paa Benledi's Side.
Du veed ei? — Vel, Clan Alpins Mænd
Skal da besætte Trossach's Glen,
Vi kjæmpe ved Loch Katrines Rand,
Saa vore Kvinder skue kan
Hvordan vi kjæmpe; hver en Mand
For Hjemmet gjerne Livet lader,
Fader for Barn, og Søn for Fader,
Og Elskeren for elsket Mø.

Men hvad? — Er det vel Blæst fra So
Der kan til Graad mit Øie saare?
Hvad heller kommer du, o Taare,
Et Varselsbud om Tvivl og Frygt? —
Nei, ikke mere fast og trygt
Benledi staaer mod saxisk Landse,
End Roderiks Hjerte, som en Skandse,
Mod Tvivl og Skræk fast holder Stand.
Hver paa sin Post! — Op, alle Mand!« —
Nu Pibrochs skarpe Klang høit lyder,
Den hele Hær til Marsch opbryder
Og Faner vaie, Sværde glimte
Saa langt man kan i Dalen skimte. —
Jeg vender mig fra Krigens Gny
Nu til Coir-Uriskin paany.

9.

Hvor er nu Douglas? — Han er borte;
Og Ellen sidder paa den sorte
Steenblok ved Hulen, sænkt i Graad.
Forgjæves Allans milde Raad
Og Trøst-Ord søge hendes Øre,
Hun kan ei, vil ei nu dem høre.
»O kjære Lady! — Græd ei saa!
Han kommer nok igjen. Han maa,
Han vil med Glæde vende atter
Tilbage til sin elskte Datter! —

Vel var det Tid, at søge nu
Et bedre Ly mod Krigens Gru,
Naar selv Clan-Alpins vilde Sværm
Knapt veed mod Stormen nogen Skjærm.
Inat jeg deres Baade saae
Med Blus hen over Søen gaae,
Og fare om, hinanden møde,
Ei uligt Nordlysflammer røde.
Imorges saae jeg dem omkring
Vor Ø at ligge tæt i Ring,
Lig Ænder, som i Siv og Kjær
Sig dukke, naar en Høg er nær.
Naar denne haarde Slægt ei vover
Paa Fastland at see Faren over —
Skal da din ædle Fader ei
For Dig berede Frelsens Vei?« —

10.

»Nei, Allan, nei! — Mildt Paaskud kan
For mig ei skjule Rædslens Rand.
Da Douglas ømt, alvorligt dog,
Mig signed, førend han bortdrog, —
Den Taare, i hans Øie stod,
Ei druknede hans høie Mod.
Min Sjæl, skjøndt kvindelig og blød,
Kan hans forstaae, som Vandets Skjød,
Forstyrret let af sagtest Vind,

Dog Klippens Billed tager ind.
Han hører Bud om nære Slag
Og veed, han selv er Stridens Sag. —
Jeg saae ham rødme, faderøm,
Ak Allan, ved din tomme Drøm
Om Malcolm, som i Lænker laae,
Dem jeg ham havde bundet paa.
Troer Du, han fandt dit Fremsyn godt? —
O nei! — hans Tanker vendtes blot
Til Ynglingen — til Roderik og
Vor fuldtro Ven, (det er han dog) —
I Fare Begge for vor Sag.
Minstrel — en Douglas gaaer ei bag.
Hans Ord som Varsel til mig løde:
»Om ei paa Jord, i Himlen Møde.«
Hvis ei han kom i Kveld igjen,
Til Cambas-Kenneth Kloster hen
Jeg skulde tye, og nævne mig.
Hans Plan jeg skuer tydelig:
Han gaaer — han gaaer til Skotlands Throne,
For deres Liv med sit at sone.
Jeg voved selv en Daad saa skjøn,
Var Douglas's Datter nu hans Søn!«

10.

»Nei kjære Ellen! — Vist jeg veed
Han nævned kun hint fromme Sted

Som bedste Mødeplads, hvis han
Til aftalt Tid ei komme kan.
Vær sikker paa, han uskadt er;
Og Malcolm — rolig for ham vær!
Min Drøm tør sand end vise sig
Og ei spaae Ondt for ham, for Dig!
Hvem skuffed vel mit Seerblik?
Husk Gjæsten, vi paa Øen fik,
Og Harpetonerne, som lød
Til Varsel om den nære Nød.
Sand var om Ondt min Spaadoms Lyd,
Tro den og nu, den varsler Fryd.
Var vi fra dette Sted kun væk! —
Feegrotten huser ikkun Skræk;
Derom et Under-Sagn jeg veed.
Min Lady — jag din Sorg afsted! —
Min Sang Du før blev trostet ved.«

Ellen:

»Jeg hører — skjøndt jeg veed for vel,
Ei standses derved Taarers Væld.«
Han sang, hvad simple Kunst ham lærte,
Men langt derfra var Ellens Hjerte.

Ballade.

Alice Brand.[5])

Lysteligt er der i grønne Skov
Naar Solsort og Trost de synge,

Naar Dyr henfare og Hunde gjøe
Og Jægerens Horn mon klinge.

»O Alice Brand, mit Fødeland har
Jeg tabt, af Elskov til Dig.
Og vi maa nu leve i Skoven vild
Og paa Heden, Fredløse lig.

Alice, det var for din lyse Lok
Og for dine Øine saa blaa,
At jeg, hin Nat, paa vor mørke Flugt
Din Broder mon' ihjelslaae.

Nu maa jeg lære at hugge Bøg
Den Haand, som før kun holdt Sværd,
For Løv at faae til vor simple Seng
Og Pæle om Hulen her.

For Silkeskrud dine Fingre smaa,
Der leged i Harpens Guld,
Nu skjære maa Kjortel af Dyrehud,
For os at skjærme mod Kuld.« —

»O Richard, hvis min Broder er død,
Det var kun ved Skjæbnens Gang,
Thi mørkt der var jo, hvor Kampen stod,
Og Tilfældet Landsen svang.

Og bærer jeg Silke og Maar ei meer
Og Du ei Skarlagen skjøn,
Dog vel saa varmt er det Vadmel graa,
Meer lys er dog Skoven grøn.

Og, Richard, er vor Skjæbne end haard,
Og har Du mistet dit Land —
Alice dog endnu sin Richard har,
Og han har sin Alice Brand.«

13.

Lysteligt er der i grønne Skov,
Saa blidt Fru Alice synger,
Paa stolte Bøg og paa mosgraa Eeg
Herr Richard sin Øxe slynger.

Op talte da Elverkongen vred
Fra Høien, hvorunder han boer,
Som Blæst gjennem øde Kirke-Muur
Hans Aandestemme henfoer:

»Hvad Hug nu lyder paa Bøg og Eeg,
Som af Alfe-Ring hegnet er?
Hvo kommer hid, at jage den Hjort,
Som er Elver-Dronningen kjær?
Og hvem tør vove, vort grønne Skjul
At rive fra Volden her?

Op, Urgan, hen til ham uden Sky! —
Du var jo en kristnet Mand!
For Kors og Tegn Du vil ikke flye
Og ei for Ord eller Ban.

Læg paa ham det visnede Hjertes Dom,
Det søvnløse Øies Gru,
Til han beder og længes, at Døden kom,
Men kan dog ei døe endnu.«

14.

Lysteligt er der i grønne Skov,
Skjøndt Fuglesang meer ei klinger,
Men Alice gjør Ild til Kvelden op
Og Richard Ved dertil bringer.

Op stiger Urgan, den stygge Dværg,
Og foran Herr Richard staaer.
Som denne korsed og signed sig:
»Jeg frygter ei Kors,« sa'e Dværgen graa,
»Naar en blodig Haand det slaaer.«

Men lydt da talte Fru Alice Brand,
Den Kvinde med høie Mod:
»Og hvis der findes Blod paa hans Haand,
Da er det kun Hjortens Blod.«

»Nu lyver Du frækt, du bolde Kvind:
Der klæber jo paa hans Haand
End Pletter af Dig beslægtet Blod,
Blodet af Ethert Brand!«

Da traadte hun frem, Fru Alice Brand,
Og hellige Korstegn slog:
»Og er der end Blod paa Richards Haand,
Min Haand er pletfri dog.

Og jeg besværger Dig, onde Trold,
Ved Ham, som paa Alt har Magt,
At tyde os, hvorfra Du kommer selv
Og hvad der hid Dig har bragt?« —

15.

»Lysteligt er der i Alfeland
Naar Trold-Fuglesangen klinger,
Naar Kongen fremrider med alt sit Hof
Mens Bidsel og Tømme ringer.

Og deiligt skinner det Alfeland,
Men falskt er Alt, Du kan see,
Lig kolde Glands fra Decembersol
Paa Iis og glimrende Snee.

Og svindende, som hint falske Skin,
Vor Form omskiftes i Fart:
Nu ligne vi Ridder og Dame fin,
Nu Dværg og Abe fuldsnart.

Det var hin Stund mellem Dag og Nat
Da Elverkongen har Magt,
At jeg i en syndig Strid sank brat
Til Jorden, og blev, mellem Liv og Død,
Til Alferiget henbragt.

Men vidste jeg kun en Kvinde saa kjæk,
Hun korsed mig Gange tre,
Saa fik jeg igjen mine Mennesketræk,
Blev fager som Du at see.«

Hun korsed ham en Gang, korsed ham to,
Den Frue saa fin og bold:
Des mørkere der i Hulen blev
Og styggere blev den Trold.

Hun korsed hans Pande tredie Gang,
Da reiste han sig paa Stand
Som fagreste Ridder paa skotske Jord —
Hendes Broder, Ethert Brand! —

Lysteligt er der i grønne Skov
Naar Fuglesangen mon klinge,
Meer lystigt der var dog paa Dunfermline Borg,
Mens alle de Klokker ringe!

16.

Just som var endt den Harpeleg,
En Fremmed op ad Kløften steg:
Hans faste Trin, hans Aasyns Magt,
Hans rige, grønne Jægerdragt,
Hans Ildblik vel gjenkjendes maa:
Det var Fitz-James, de gjensaae,
Han, som sig kaldte Snowdouns Ridder.
Som i en Drøm først Ellen sidder,
Saa farer op, halvt med et Skrig:
»O, Fremmede — Du her! — Men siig —
Hvad Uheld har dog ført Dig hid
I saadan ond og farlig Tid?« —
»Hvor kan Det Uheld kaldes vel,
Som bringer mig dit Gjensyns Held?
Min Fører fra din Ø, ordbunden,
Mig Møde gav i Morgenstunden
Og viste, over Høi og Glen,
Mig Lykkens Vei til Dig igjen.« —
»Ak — Lykkens Vei! — Og sagde han
Da Intet om den nære Brand,
Om Krigsmænd, der i Baghold laae?« —

»Nei, ved min Tro. Ei heller saae
Jeg noget Tegn til sligt et Onde.« —
»O, skynd Dig, Allan, til hin Bonde,
Jeg skjælne kan hans Tartan hist —
Udfrit hans Plan — besværg ham, vist
Og sikkert Ridderen at lede.
O, Mand! — Hvad kunde Dig forlede?
Den mindste Træl i Roderiks Clan
Ei vindes eller skræmmes kan
Til Dig at føre, vil ei Han!« —

7.

»Ellen — kjært er mit Liv mig meer,
Da Du med Omsorg paa det seer,
Men tomt det bliver dog, naar Død
Skal veies op mod Elskov sød.
Lad mig da melde uforsagt
Hvad Forsæt nu har hid mig bragt:
Jeg kommer, forat bære Dig
Fra denne Ørk, som før ei slig
En Blomst har seet saa sødt at smile!
Ræk mig din bløde Haand! — Vi ile
Langt bort fra dette Arnested
For Kampens Raseri, til Fred.
Bochastle nær staae mine Heste —
Paa dem vi Stirling snart kan gjæste.
Jeg vil, Du pryde skal en Borg —
Min Blomst jeg vogter mod al Sorg!« —

»Tys, Ridder! — Daarligt, om jeg lod
Som om jeg nu Dig ei forstod!
Ak, alt formeget har mit Øre
Sig frydet ved min Priis at høre —
Som Lokkefugl jeg daared Dig
Tilbage hid til Drab og Krig!
Hvorledes kan jeg sone nu
Det Letsind, som Dig bragte Gru? —
En Vei mig staaer tilbage kun —
Jeg Alt ham siger denne Stund.
Ja, bange Hjerte, strid ei saa! —
Du, som min Daarskab bærer paa,
Ved Skam din Aflad kjøbe maa.
Dog først: — Min Fader er en Mand,
Fredløs, landflygtig, under Ban.
Blodpriis er paa hans Hoved sat —
At ægte mig var Skjændsels Nat. —
End vil Du tale? — Alt da kjend.
Fitz-James, der er en høvisk Svend,
Ak, om han lever! — som for min,
For Mines Skyld har søgt Ruin.
Mit Hjertes Løndom nu Du veed —
Tilgiv! — vær ædel, — far i Fred!«

18.

Fitz-James kjendte hver en Kunst
At vinde Kvindehjertets Gunst —

Men her han følte, Alt var spildt:
Fra Ellens Øie skjød ei mildt
Et Blik, som hendes Ord modstod, —
Med Jomfru-Tillid der hun stod:
Vel steg til Kinden hendes Blod,
Men tolked hendes Elskov kun
Med saadant Suk fra Hjertets Grund,
Som var alt hendes Malcolm død,
Som sad hun ved hans Grav i Nød.
Haab fra Fitz-James's Øie svandt,
Men Sympathi ham endnu bandt;
Han tilbød, hendes Flugt at frede,
Som Broder vilde Søster lede. —
»Hvor lidt Du kjender Roderik Dhu! —
For Begge bedst, vi skilles nu.
O, skynd Dig, og af Allan hør
Om Du hin Karl betroe Dig tør.« —
Med Haanden over Panden lagt
Til Skjul for Sjælestridens Magt,
Et Skridt han gjorde, eller to,
Forat gaae bort — men fik ei Ro.
Han standsed — faldt i Tanker hen,
Og vendte om — og kom igjen.

19.

»Et Afskedsord Du høre blot:
Det hændte sig, jeg Skotlands Drot

Engang i Kampen frelste Livet.
Taknemlig har Monarken givet
Mig denne Ring, med samt sit Ord,
At naar med den jeg til ham foer
Og fordred dristig Hjælpens Løn,
Da vilde han tilstaae hver Bøn.
Ellen! — en Hofmand er jeg ei,
Kun Sværdet er min Levevei.
Min Borg er kun min Hjelm, mit Skjold —
Mit Herskab Slagets røde Vold.
Hvad kan jeg af en Fyrste kræve,
Jeg, som kun ønsker frit at leve?
Tag Ringen, Ellen — den er din.
Signetet paa din Haand saa fin
Vil aabne Dig hver Port, hver Vagt.
Siig Alt til Kongen, uforsagt;
Forlang kun dristig hvadsomhelst
I Hans Navn, som har Kongen frelst.« —
Han Ringen stak paa hendes Haand —
Den kyssed — bortsvandt som en Aand.
Den gamle Skjald forbauset stod,
Saa brat Fitz-James dem forlod.
Han med sin Fører iled ned
Ad Bjergets Kant med lette Fjed,
Saa over Strømmen, der som Bud
Fra Katrine i Achray gaaer ud.

20.

Alt stille var i Trossach Skov,
Paa Bjerget Middagstiden sov,
Da hujed Føreren i Dal. —
»Ha, Murdoch — var det et Signal?« —
Han stammed frem: »Mit Raab kun lød
At skræmme Ravnen fra dens Kjød.«
Fitz-James gjenkjendte Aadslet vel:
Det var den Hest, han red ihjel.
»Det havde været bedst for dig,
Min ædle Graa, — vel og for mig —
Om aldrig Trossachs Dal vi saae.
Murdoch! — vær taus, og foran gaa!
En Lyd, et Raab — Du dødsens er!« —
Saa skred de frem, hver mørk og tvær,
Hinanden vogtende dog Hver.

21.

Nu Stien svimlende sig vandt
Omkring en Afgrunds bratte Kant —
Da see! — høit paa en Klippemuur
Stod nær en kvindelig Figur,
Veirslagen, brændt af Sol og Vind,
I pjaltet Stads sært hyllet ind.
Det vilde Øie foer omkring
Paa Skov og Klipper. som i Ring
Og dvæled ei ved nogen Ting.

Af Gyvel gul en Krands hun bær'
Og svinger vildt en Dusk af Fjær,
Som Ørnens Vinge fra sig kaster
Naar den fra Tind til Klippe haster; —
Dem samled hun, med vovsomt Fjed,
Hvor knapt er Fodrum for en Gjed.
Først blev hun Tartan-Plaiden vaer
Og skreg, saa det i Luften skar —
Derpaa hun loe af al sin Magt
Da hun saae lavlandsk Jægerdragt.
Nu vildt hun sine Hænder vred,
Nu græd hun, — saa hun sang derved.
I bedre Tider hendes Sang
Maaskee til Harpen yndigt klang —
Og nu — skjøndt brusten — end den lød
Igjennem Dalen, vild og sød:

22.

Sang.

De byde mig sove, de byde mig bede,
De sige, min Hjerne er ikke meer klog —
Jeg kan ikke sove paa høilandske Hede,
Jeg kan ikke bede paa høilandske Sprog.
Men var jeg kun der, hvor Allan henglider,
Og hørte jeg Devons Flodbølger gaae,
Da kunde jeg hvile, mens Tiden den lider,
Da kunde jeg bede om Enden at faae.

Saa bød de mig Haaret med Krandse ombinde,
De lod mig til Kirken vandre som Brud;
De sagde, min Bryllupsmorgen var inde —
Der skulde jeg møde min Kjærest saa prud.
Men, Vee over Gangen, og Vee over Dagen,
Som drukned min Drøm i Blod og i Liig!
For al min Lykke saa blev jeg bedragen,
Jeg vaagned alene til Suk og til Skrig!«

28.

»Hvo er den Kvind? — hvad synger hun?
Hvi staaer hun over Kløftens Grund
Og flagrer vildt med Kaabe graa,
Som Heiren breder Vingen paa
Det dunkle Tjern, i Skumringsstund?«
»Det er Blanche fra Devon« — Murdoch svared.
»En lavlandsk Mø, ei vel bevaret,
Fanget, den Morgen, hun stod Brud,
Da Roderik plyndred Devon ud. —
Brudgommen satte sig vel mod,
Men faldt for Roderiks Sværd i Blod.
Jeg undres, hun er sluppen løs —
Maudlin ei passer godt den Tøs.
Væk, Nar!« — Han hævede sin Bue. —
»Nu, hvis Du vover hende true,
Jeg kaster Dig fra Klippen ned,
Som Bonden kyler Stok afsted.« —

»Min Ridder — Tak!« den Gale skreg,
Og fra Fitz-James's Haand ei veg.
»Seer Du ei mine Vinger graa?
Med dem jeg gjennem Luft vil gaae
At søge, hvor min Kjærest er; —
Men ikke laaner jeg en Fjær
Dog til hin grumme Røver der,
Hans Fald at bryde; — dybt paa Steen
Skal Ulven lege med hans Been,
Og hans forhadte Plaid skal da
Paa Busken svinge til og fra,
Og vaie som en Fane, værd
Al deres grumme, vilde Færd.«

24.

»Tys, arme Pige! — Stille nu!« —
»O, ja — jeg vil — thi blid er Du.
Mit Øie er tørt af Nattevagt,
Dog elsker det end grønne Dragt,
Og skjøndt mit Øre mest er døvt,
For Lavlandsmaal det er ei sløvt.

Thi — ak — min William var en Jæger skjøn,
Den arme Blanches Hjerte han stjal! —
Hans Kjortel den var som Skoven grøn
Og blidt lød hans Sang i Lavlands Dal.

Dog, hvad jeg mente, var ei det,
Men Du er klog, Du gjætter let.« —
Saa tog hun atter paa med Sang —
Afbrudt og lavt, men fort den klang.
End fæsted hun sit Blik med Frygt
Paa Murdoch — vendte det saa trygt
Mod Ridderen, og saa igjen
Vildt skued over Dalen hen:

25.

»See, Nettet er stillet, at fange et Liv —
Saa lysteligt ville vi synge!
De spænde nu Buen, de hvæsse hver Kniv,
Høit glædes nu Jægernes Klynge.

Der var vel en Kronhjort, som Takker ti
Saa stoltelig monne bære!
Han kom saa dristig Kløften forbi —
Høit synge vi til hans Ære!

Der var det, han mødte en saaret Hind,
Hun blødte sig der til Døde.
Hun vared ham trofast mod Net og Grind,
Mod Jægernes farlige Møde.

Han havde et Øie, som kunde forstaae —
Nu synge vi varligt og stille:

Han eied en Fod, som let kunde gaae —
Thi Jægerne fange ham ville!« —

26.

Fitz-James af Lidenskab var blind
Da Ellens Frygt han slog i Vind,
Men Murdochs Raab hans Mistro vakte
Og Blanches Sang ham Vished bragte.
Ei som en Hjort, der veirer Snaren,
Men Løven lig, der møder Faren,
Sit blanke Sværd nu hæved han:
»Bekjend Forræderi paa Stand,
Hvis ikke, er du dødsens Mand!«
Clansmanden bort i Hast nu rendte.
Men i sit Løb en Piil han sendte,
Der streifed James uden Harm,
Men bored sig i Blanches Barm.
Murdoch af Alpin! — Vær nu snar!
End aldrig det meer nødigt var: —
Hav Ild i Hjerte, Fod som Vind —
Den Hævner vinder paa dig ind! —
For dette Løb er Dommen givet:
Tab er jo Død, og Prisen Livet!
I Skjul din Slægt er lagt forud,
Paa lyngklædt Mosegrund strakt ud —
Søg den at naae! — Det kan ei skee,
Din lumske Slægt du skal ei see!

Alt Saxeren er paa dig nu! —
Som Lynet slaaer en Gran itu
Drabshugget alt nedfalder nu.
Fitz-James spændte Haand og Fod
At trække ud sin Klinge god, —
Som Falk han over Byttet stod
Og saae med Smil dets Hjerteblod, —
Saa vendte om, for did at gaae,
Hvor stakkels Blanche i Blod end laae.

27.

Hun sad indved et Birketræ,
Med Albuen støttet paa sit Knæ;
Uddraget havde hun Dødens Piil
Og saae paa den med stille Smil;
Hendes Krands af Blomster, Fjædre graa,
Besprængt med Blod ved Siden laae.
Den Ridder prøved sin Lægekunst. —
»Fremmede« — skreg hun — »det er omsonst!
I Dødens Stund min Forstand opgaaer
Meer klar, end før i mange Aar —
Thi, som mit Livsblod rinder ned,
De vilde Syner svinde dermed.
En grusomt forurettet Mø,
En hjælpeløs Stakkel maa jeg døe —
Dog siger mig Noget i dit Blik,
At jeg i Dig en Hævner fik.

Seer Du den Lok af gule Haar?
Den har jeg baaret mange Aar
Igjennem Farers, Vanvids Kaar.
Den var engang som din, saa klar —
Men Taarer, Blod den mørknet har;
Jeg tør ei sige, Hvo den bar,
Ei heller, naar jeg den afskar —
Min Hjerne maatte da forvildes.
Men nu den skal dog ikke spildes;
Som Hjelmbusk skal Du bære den
Til Sol og Vind har bleget hen
Hver Plet — saa bring mig den igjen!
Jeg raser end — O, Gud, giv Lys
Nu til min Sjæl i Dødens Gys!
O, lov mig nu med Ridder-Eed,
Og ved dit Liv, hvorfor jeg led —
At, seer Du en mørkladen Mand
Som Høvding er for Alpins Clan,
Med Plaid, med sorte Fjædres Skov,
Med Hænder, blodige af Rov —
Din Arm, dit Sværd da Gud befal!
Og hævn den stakkels Blanches Kval.
De lure paa Dig hist i Fjeld —
Gaa Stien ei! — O, Gud! — Farvel!«

28.

Fitz-James's Hjerte følsomt var;
I Øiet stod ham Taaren klar

Da han, med blandet Sorg og Harme
Udaande saae hin dræbte Arme:
»Saa sandt Gud hjælpe mig i Nød,
Jeg hævner denne Piges Død.«
En Lok af Blanches Haar han tog,
Med Brudgommens den sammenslog,
I Blod han farved Fletningen
Og paa sin Hue satte den.
»Jeg sværger ved Guds Ord og Ære,
Ei andet Hjelmtegn vil jeg bære
Før dette Pant jeg skaffer Bod
I Roderik Dhu's det bedste Blod!
Men hør! — Et fjernt Halloh de sende —
Begynder Jagten? — De skal kjende,
At stænget Kronhjort farlig er.«
Fra Stien bort, hvor Vagt laae nær,
Fitz-James nu ind i Skoven slipper,
Og gjennem Krat og over Klipper
Fortvivlet søger Vei at faae,
Men ofte maa tilbage gaae
For Strøm og Kløft, han træffer paa.
Tilsidst, forpustet, træt til Døde
Ved Savn af Kræfter og af Føde,
Han i en ensom Tyknings Fred
Sig lægger skjult til Hvile ned.
»Af alle mine Eventyr
Mig denne Vandring bli'er mest dyr!

Gal var jeg, da jeg kunde troe
At dette Høilands Hvepsebo
Ei vilde sende Sværme ud
Saasnart om Rustning de fik Bud.
Blodhunde lig, de søge mig!
Hør deres Piben, deres Skrig!
Hvis længer jeg i Skov gaaer frem
Jeg falder ikkun mellem dem —
Saa vil jeg ligge her til Kveld
Og gaae i Mørket over Fjeld.«

29.

Kveldskygger falde sagte sagte ned —
Meer dunkel bliver Skov derved,
Og Uglen vaagner i sit Hul
Og Ræven lister sig fra Skjul.
Saamegen Lysning er igjen
At Vandreren kan finde hen —
Men dog ei nok til, at han kan
I Frastand sees af fjendtlig Mand.
Med varsomt Fjed, hver Sands opsat,
Han klattrer over Klipper, Krat.
Paa dette Fjeld selv Sommertid
Gjør ikke Natteluften blid —
Men hver en Bris, som der henstrøg,
Med Kuldegys ham gjennemføg.
I Skræk, i Fare, ene, mat

Af Hunger og af Tørst, den Nat
Han vandred frem ad ukjendt Sti
Til han en Fjeldpynt kom forbi,
Og saae derunder, ganske nær,
En Vagtilds muntre, røde Skjær.

30.

Nær Baalet laae, svøbt i sin Plaid,
En Mand, og varmed sig derved.
Med Haand paa Sværd opsprang han nu:
»En Saxer her? — Ha, hvem er Du?«
»En Fremmed«. »Siig, hvad her Du vil?« —
»Kun Hvile, Mad, lidt af din Ild,
Og saa en Fører — Jeg foer vild,
Mit Liv er efterstræbt — min Kost
Var Natvind — jeg er stiv af Frost.«
»Er Du en Ven til Roderik?« — »Nei.« —
»Hans Fjende kalder Du dig ei?«
»Jo, hans og hele Bandens med,
Som han til Mord at føre veed«. —
»Kjækt talt. Men, skjøndt vi har en Lov
Som freder ædle Dyr i Skov
Og giver Hjorten Rum og Stund
Før paa ham vi løsslippe Hund —
Hvem bry'er sig om, hvordan og naar
Den lumske Ræv sine Bane faaer?
Saa en Spion. Dog troer jeg ei,

Naar siges, Du gaaer Speidervei?«
»De lyve! — Kom selv Roderik Dhu
Med to af bedste Mænd endnu —
Hvis til imorgen Ro jeg faaer —
Jeg skriver »Løgn« paa dem med Saar.«
»Men, seer jeg ret ved Ildens Skjær,
En Ridders Sporer stolt Du bær?«
»Saa ved det Tegn Du kjende kan
En Fjende af hver grum Tyran.«
»Alt nok. — I Græsset ned Dig slæng,
Og del en Krigers Kost og Seng.«

31.

Han derpaa høilandsk Kost ham bød:
Haardt presset, tørret Dyre-Kjød[6]), —
Paa Ilden kasted han ny Ved
Og bød ham dele halvt sin Plaid,
Ham pleied som velkommen Gjæst
Og talte saa til ham dernæst:
»Viid, Vandrer! — Roderiks Ven jeg er,
Hans Clansmand, og hans Frænde kjær.
Hvert Ord, hans Ære talt imod,
Af mig forlanger Hævnens Bod.
End meer. En Spaadom, saa er sagt,
Er paa min Skjæbne mægtig lagt.
Et Stød kun i mit Horn, og Du
Er overmandet, bundet nu;

Jeg kunde og, svag som Du er,
Dig æske nu til Tvekamp her. —
Men ei for Clan, og ei for Slægt
Jeg bryder Ærens Varetægt;
Skam var, Dig nu at gribe an,
Og hellig er en Fremmedmand —
Veiledning, Varme, Mad og Straa
Han ei forgjæves kræve maa.
Saa hvil da her, til Sol opstaaer!
Jeg selv med Dig paa Vei da gaaer
Igjennem denne vilde Trakt
Hinsides Alpins sidste Vagt,
Til Coilantogle's Vadested —
Dit Sværd saa vogte maa dit Fjed.«
»Din Artighed jeg tager mod
Saa villig, som din Færd er god.«
»Saa hvil da. Hør, Rørdrummens Sang
Os bringer Søens Vuggeklang.«
Imens han samled Lyng og Straa
Og bredte Plaiden ovenpaa.
Der sov nu disse Fjender to
Som tvende Brødre, sødt i Ro,
Til Morgenrødens Purpurvæld
Udgjød sig over Strøm og Fjeld.

FEMTE SANG.

TVEKAMPEN.

Tvekampen.

1.

Skjøn er Østens Straale, naar den lyser
Førstegang for vildsom Vandrers Fjed,
Naar den smiler did, hvor Natten gyser
Og forsølver Fossens Tordenskred; —
Skjønnere dog end sin Glands udbreder
Krigertroskabs Stjerne over Val,
Giver Rædslen Ynde, Faren Hæder
Og formilder Krigens grumme Kval.

2.

Den Morgenstraale, klar og rød,
Igjennem Hasselkrattet brød
Og vækked vore Krigsmænd to. —
De nu opstod fra natlig Ro,
Saae op til Himlen, reen og skjøn,
Og mumled deres Morgenbøn;
Saa Ild paany med Flinten slog
Og korte Krigermaaltid tog.
Det sluttet, Gaelen om sig vred
Sin brogede, dog mørke Plaid,

Og tro sit Løfte, viste Vei
Igjennem Krat og over Hei.
Hvor vild en Sti! — Nu den sig vandt
Langs med en Afgrunds bratte Kant,
Hvorfra man saae den rige Trakt
Hvor Forth og Teith sit Løb har lagt,
Til Stirlings Taarne i det Blaa.
Nu sank den i en Kløft, saa trang
At Klippens Væg for Blikket hang;
Nu var den steil, saa deres Skridt
Med Haanden maatte hjælpes tidt;
Nu saa indviklet tæt af Krat
At, naar de trængte gjennem brat,
Fra Hvidtjørn regned Duggen snar,
Som Pigens Taare demantklar.

3.

Tilsidst de kom, hvor Bjerget skred
Mod Dybet brat, alvorligt ned.
Her Vennachar i Sølvglands laae,
Benledis Rygge vidt de saae.
Hulveien end, en Slange lig,
Dybt under Klipper slynged sig —
Godt hundred Mænd vel kunde her
Det Pas forsvare mod en Hær:
Det skarpe Fjeld var sparsomt klædt
Med Egekrat og Dværgbirk let;

Om nøgne Skifers sorte Bræm
Stak grønne Bregner yppigt frem,
Og dunkle Lyng, der var saa høi
At Buske fast den overfløi.
Men der, hvor Søen stille sov,
Om Stranden krøb en Vidieskov,
Og ofte baade Sti og Fjeld
Oprevne var af Fossevæld,
Som Vint'ren sendte over Land
Og lod tilbage Steen og Sand.
Her saa besværlig Veien blev,
At Føreren kun langsomt drev
Paa deres Skridt i Kløften hen,
Og spurgte saa sin nye Ven:
Hvad sælsom Aarsag havde bragt
Ham hid til denne vilde Trakt,
Den Faa kun turde gjæste nu
Foruden Pas fra Roderik Dhu?

4.

»Mit Pas ved Bæltet hænger her —
I mangen Dyst det prøvet er.
Dog, sandt at sige, ei jeg tænkte,
Jeg til dets Hjælp saa snart nu trængte,
Da jeg foer vild i denne Trakt
Tre Dage siden, paa en Jagt.
Alt syntes fredeligt og tyst

Som Taagen slumrer hist paa Kyst.
Din Høvding borte var paa Fart
Og ventedes ei hjem saa snart —
Saa sagde Den, der førte mig;
Maaskee dog Skurken foer med Svig?«
— »Dog, hvorfor hid tilbage gaae?« —
»En Kriger Du, og spørger saa?
Vor Færd dog ikke styres kan
Ved Lov, som binder Arbeidsmand.
Nok, jeg kun søgte at forslaae
En ledig Dag, som tynged paa.
Let ringe Aarsag føre kan
Saa viden om en Riddersmand:
En Falk, en Hund, som fra ham gik,
En yndig Bjergmø's muntre Blik,
Ja, er en Vei ham farlig sagt,
Selv Faren kan ham did faae bragt.«

5.

»Behold din Hemmelighed. Men,
Før hid Du vandrede igjen —
Siig, hørte Du ei Bud om Krig,
At Mar mod Alpin reiser sig?« —
»Nei, ved mit Ord. Jeg hørte blot
At, til en Vagt om Skotlands Drot
Som jage vil paa farlig Grund,
Der samler sig en Trop ved Doune.

Dog tvivler jeg ei om, at naar
Man Nys om Alpins Mønstring faaer,
Snart foldes Bannere da ud,
Som ellers hang i Fredens Skrud.« —
»Frit lad dem vaie! — Kun ved Brug
Mod Møl bevares Silkedug! —
Frit lad dem vaie! — Lige fri
Clan Alpins Grån frembære Vi.
Men siig mig, Ridder — eftersom
Du hid med Fred paa Jagten kom,
Hvorfor Du, en Udfordrer lig,
Vich Alpins Fjende kalder Dig?«
— »Min brave Gael![1]) Igaar endnu
Jeg vidste vel om Roderik Dhu
Kun at han var en fredløs Mand,
Vild Høvding for en oprørsk Clan.
Han i Regentens Paasyn drog
Sin Daggert, og en Ridder slog.
Blot denne Udaad kunde vel
Ham sondre fra hver ædel Sjæl.«

6.

Vel over slig Beskyldning vred
Den dunkle Clansmand mørkt saae ned,
Taug lidt, og saa til Orde tog:
«Veed Du, hvorfor han Dolken drog?
Veed Du, at skjændigt Ord og Slag

Fremkaldte Roderiks Hævnertag?
Da høilandsk Hede, Kongens Slot
For Høvdingen var lige godt; —
Hævn for slig Uret vel han ta'er,
Om det saa end i Himlen var.«
»Dog var det strafbar Færd. Vel sandt,
Fornærmeren sin Straf ei fandt
Mens Albany, med laante Baand,
Holdt Styrelsen i svage Haand,
Og uden Magt den unge Drot
Sad muret ind i Stirling Slot[2]).
Men nu — din Høvdings Røverliv!
At vinde Gods ved grundløs Kiv!
Fra Lavlands Mand at vriste frækt
Hans Hjord, hans Korn, ja selv hans Slægt!
En Sjæl som din maa dog forsmaae
Sit Bytte ved slig Færd at faae.«

7.

Mørkt Gaelen derved saae paa ham
Og svared, mens hans smiled gram:
»Saxer — fra hint det høie Fjeld
Bemærked jeg, Du sendte vel
Et henrykt Blik mod Vest, mod Syd,
Hvor fjernt, i Sommerdragtens Pryd,
Udbredte sig, i Rækker skjønne,
Kornagres Guld og Enge grønne,

Og mellem dem smaa Bakkehæld,
Trægrupper, blanke Floders Væld?
Den blide Dal, den rige Slette
Var engang Gaelens Arv med Rette —
Men Saxeren, af os forbandet,
Fra vore Fædre røved Landet.
Hvor boe vi nu? — Sku om Dig vel!
Kun Lyng og Steen, Fjeld over Fjeld!
Forlangte vi af denne Nød
Velfedet Oxe, kraftigt Brød,
Forlangte vi af Skiferblok
Kvæghjorder, Faareflokke nok —
Da maatte Bjerget svare vel:
Jeg giver Eder Ly bag Fjeld —
I have jo, som Eders Fædre
End Sværd og Skjold — hvad kan I bedre,
End Resten vinde og med dem?
Indspærret her i Klippers Hjem,
Troer Du, vi vil ei bryde frem,
At tage atter, hvad er Vort,
At føre Rov fra Røver bort?
Jo, ved min Sjæl! Mens paa hin Slette
End Saxeren et Neg kan flette,
Mens af ti tusind Hjorder end
Langs Floden een kun drives hen —
Skal Gaelen, Arving til det Hele,
Med stærke Haand og Byttet dele[3]).

Blandt Bjergets Høvdinger, de bolde,
Hvor findes Den, som ei vil holde
Det ikkun for en Gjengjælds Ret,
Naar Lavlands Mark kan plyndres let?
Jeg tænker, Du forstaaer det nu;
Søg anden Sag mod Roderik Dhu.«

8.

Fitz-James svared: »Let jeg fandt
En anden, søgte jeg saa sandt:
Har han ei om min Vei sat Vagt
Og for mit Liv et Baghold lagt?«
»Som Løn for din Dumdristighed.
Havde Du givet klar Besked
Og sendt den Melding før afsted:
Min Hund jeg søger, tabt ved Sø,
Jeg søger tro en Bjergets Mø —
Frit havde det da staaet Dig
At komme, gaae; — men hemmelig
At færdes, røber Fjendesvig.
Og dog, selv som Spion, Du ei
Uhørt var dømt til Dødens Vei,
Hvis ei en vigtig Spaadom bød
Os sikkre Seier ved din Død.«
»Vel, lad det være som det vil!
Jeg vil ei puste til din Ild
Med nye Grunde for min Krig.

Nok — givet Løfte binder mig
At kjæmpe med hin stolte Mand.
To Gange jeg Clan Alpins Land
Har søgt i Fred, — men næste Gang
Jeg kommer stærk, med Vaabenklang,
Med løftet Banner, med en Hær,
At søge min Dødsfjende nær.
Thi aldrig elskovssyge Svend
Saa længtes mod sin Pige hen,
Som jeg, at see dem for mig stande,
Hin Oprørshøvding og hans Bande!«

9.

»Dit Ønske skee!« — Han peb Signal
Og Svaret lød fra Høi og Dal.
Lig Sneppens vilde Skrig henfløi
Signalet nu fra Høi til Høi —
Med Eet fra Lyng og Krat opfoer
Spyd, Huer, Sværd i Mængde stor;
Fra hver en Kant, i Dyb, paa Top,
Sprang nu den skjulte Fjende op:
Bag Skifer graa skjød Landser frem,
Hver Bregnebusk blev Dolkes Hjem,
Det blege, myge Pilekrat
Med Sværd, som Børster, blev besat
Og hver en Dusk af Gyvel, Siv,
Gav en bevæbnet Plaidmand Liv.

Med Eet den Piben havde vakt
Fem hundred Mand til Dalens Vagt,
Som var af Bjergets Dyb en Verden
Opstanden her til Himmelfærden. —
Dog, ventende sin Leders Vink,
De stille stod paa Fjeldets Brink,
Ret som de løse Klippeblokke
Der over Kløften kunne rokke,
Og dem et Stød af Barne-Arm
Nedstyrte kan med Tordenlarm.
Som de paa Bjergets Side stod
Med hævet Sværd, med fremstrakt Fod,
Stolt kasted Høvdingen sit Blik
Langs Lierne, der Liv nu fik;
Saa fæsted han det mørkt, med Gru,
Fuldt paa Fitz-James. »Hvad siger Du?
See her Clan-Alpins Krigsfolk nu, —
Og, Saxer! — Jeg er Roderik Dhu!«

10.

Fitz-James var tapper. Skjøndt hans Blod
Til Hjertet foer i voldsom Flod —
Dog manded han sig op med Magt
Og saae paa Chefen uforsagt.
Sin Ryg mod Klippen læned han
Og satte sig i Forsvarsstand:
»Kom En! — Kom Alle! — Denne Klippe

Skal fra sin Rod, før jeg, nu glippe!«
Forundret Roderik saae derpaa;
Respekt dog i hans Øie laae
Og Heltens Glæde ved en Færd
Som viser Fjenden Kampen værd.
Med Haanden han et Tegn nu gav —
Og Hæren sank, som i en Grav.
Hver Kriger, hvor han stod, forsvandt
I Busk og Bregn, bag Klippekant.
Nu Buer, Spyd og Sværde gled
Igjen i Pilekrattet ned:
Det syntes, som om Moder Jord
Gjenslugte, hvad af den opfoer.
For sidste Vindpust havde der
Nys vaied Faner, Plaid og Fjær —
Det næste strøg kun sagte hen
Imellem Lyng og Krat igjen;
Nys Solen fik tilbage Glands
Fra blanke Vaabens vide Krands —
Og nu den uden Gjenskin saae
Paa grønne Bregner, Stene graa.

11.

Fitz-James saae sig om. Med Nød
Han troede, hvad ham Øiet bød.
Vel kunde og et saadant Syn
Staae for ham som et Blændværks Lyn,

Vel i hans Blik end Tvivl der laae,
Da Roderik det besvared saa:
»Frygt ikke! — dog — Du Frygt ei bær' —
Men vent ei Ondt nu fra min Hær —
Du er min Gjæst. Mit Ord, Du veed,
Til Coilantogle Dig sikkrer Fred.
Et Sværd jeg kaldte fra min Clan
Til Hjelp ei mod en enkelt Mand,
Var Kampens Priis end hver en Dal
Som Saxerne fra Gaelen stjal.
Kom — fremad nu! — Jeg vilde saa
Dig vise kun det Rør, hvorpaa
Du støtted Dig, ved dumt at troe,
Du kunde søge Alpins Bo
Og vandre disse Stier nu
Foruden Pas fra Roderik Dhu!«
De gik. Jeg sagde, James var
Saa kjæk, som Nogen, Sværdet bar —
Tør dog ei sige, at hans Blod
Nu havde vante; jævne Flod,
Da han i Roderiks Fodspor fulgte
Den Sti, som mange Fjender dulgte,
Beredte til, med Landse-Regn
At styrte frem ved første Tegn
Ifra en Fører, imod hvem
Han Ukvemsord nys bragte frem.
Hans Blik sig stjal mod hver en Kant,

At søge Vagten, som forsvandt —
Han troede end fra Lyng og Krat
See Spyd og Sværd fremstikke brat;
Og tidt, i Heilo'ens skarpe Skrig,
Signalets Lyd han tænkte sig.
Han aanded heller ikke frit
Før trange Kløft laae bag dem vidt, —
Thi aaben da var deres Vei
Og Klipper, Krat dem hindred ei,
Og ingen Gyvelbusk var nær,
Som kunde dølge Sværd og Spær.

12.

I Taushed Chefen foran skred
Og naaede snart den hule Bred
Af Strømmen, trende Søers Datter,
Som ud fra Vennachar med Latter
Og sølvklar gjennem Sletten gaaer,
Og undergraver Aar for Aar
Ved Bochastle den sjunkne Vold,
Hvor Roma, Verdens Dronning bold,
Fordum opslog sit Ørneskjold[5]).
Her standsed Høvdingen sit Fjed;
Sit Skjold, sin Plaid han kasted ned
Og til Fitz-James saa talte, vred:
»Nu seer Du dog, du Saxer stolt,
Vich-Alpin har sit Løfte holdt.

Den Morderhøvding, Udaadsmand,
Det Hoved for en oprørsk Clan
Har nu i Sikkerhed Dig bragt
Langt fra Clan Alpins sidste Vagt.
Nu, Mand mod Mand, og Staal mod Staal! —
Du føle skal hans Hævnermaal.
See — uden Fordeel staaer jeg her[6]) —
Som Du, et enkelt Sværd jeg bær' —
Og her er Coilantogle Færge —
Nu Dig beskytter kun dit Værge!«

13.

Den Saxer svared: »Aldrig har
Jeg tøvet, naar et Sværd jeg bar,
At give dermed Fjenden Svar;
End meer — jeg svoret har din Død.
Men, tappre Høvding, slet jeg bød
Dig Tak for al din ædle Færd,
Som frelste mig mit Liv, om Sværd
Jeg mod dit Hoved vilde føre.
Kan ikkun Blod vor Strid afgjøre?
Siig, gives der ei anden Vei?«
»Nei, Fremmede, en anden ei;
Og hør — det styrke vil dit Maal:
Dit Folk nu hænger ved dit Staal.
Thi saa raadspurgte Skjæbne bød
Ved En, født mellem Liv og Død:

Hvo som her første Fjende slaaer,
Hans Folk i Kampen Seier faaer.«
»Nu vel da,« — Saxeren indfaldt —
»Løst er din dunkle Gaade alt.«
Søg hist bag Klippekrat og Siv —
Der ligger Røde Murdoch stiv.
Saa Skjæbnen's Varsel løser sig —
Bøi Dig for Skjæbnen, ei for mig.
Til James, til Stirling lad os gaae!
Vil end Du som hans Fjende staae,
Og vil ei Kongens Miskundhed
Dig skjænke Naade, Frihed, Fred —
Saa sværger jeg — mit Ord, min Ære,
Min Eed Dig Borgen vel kan være, —
At Du skal sikkert blive bragt
Tilbage til dit Hjem, din Magt.«

14.

Mørkt Lyn fra Roderiks Øie foer:
»Din Frækhed voxer da saa stor
Fordi Du slog en ringe Karl,
At Sligt Du byder Bjergets Jarl? —
Han aldrig sig for Nogen gav,
Selv ei for Skjæbnens dunkle Krav.
Du ildner kun mit Had, mit Mod —
Hævn fordrer nu min Clansmands Blod.
Ei færdig end? — Ved Gud, jeg maa

Nu andre Tanker om Dig faae.
Din Kraft er mindre, end jeg mente,
Min Høflighed Du ei fortjente.
Jeg seer, Du er en Stue-Ridder,
Hvis bedste Vaabensmykke sidder
Paa Hjelmen, som en Lok af Haar,
Den han vel af sin Dame faaer.« —
»Tak, Roderik Dhu, for dette Ord!
Ny Kraft mig derved gjennemfoer.
Thi jeg har svoret, denne Lok
At farve i dit Blod. Nu nok
Af Stilstand! — Væk, du milde Fred!
Men tænk ei, Mand, Du ene veed
At vise krigersk Høflighed!
Skjøndt ei min Piben kalder op
Fra Krat og Steen en Gaelertrop,
Dog kunde jeg, ved mindste Stød
I dette Horn, faae Hjelp i Nød.
Dog frygt ei, tvivl ei! — Lige godt —
Her En mod En vi kjæmpe blot.«
Hver nu paa engang Sværdet drog
Og Skeden henad Marken slog —
Hver sendte Sol og grønne Vang
Et Blik, maaskee for sidste Gang.
Nu stod de begge — Blik og Fod
Og Sværdespids hinanden mod —
Saa styrted de i Kampens Flod.

15.

Det ilde var for Roderik Dhu,
Han havde kastet Skjoldet nu[7]);
Dets Kobbernagler, Oxehud
Tidt havde standset Dødens Bud.
Fitz-James en Fægter var saa bold[8]),
Hans Klinge baade Sværd og Skjold.
Med udlært Kunst, som Lynets Blink
Han stødte, han parered' flink,
Mens Gaelen, skjøndt langt mere stærk,
Var mindre vant til saadant Værk.
Tregang i Strid de sammenstod,
Tregang Fitz-Jame's Sværd drak Blod.
Og Gaelens Blod ei sparsomt flød —
Det farved mørke Tartan rød:
Vel Roderik følte Dødens Flod,
Stod dog der end med trodsigt Mod.
Hans Hug faldt som en Hagelskur —
Men fast, som Klippen, Borgens Muur
Mod Vinterstormen holder Stand —
Stod uden Saar den Riddersmand
Og spottede med rolig Kunst
Den vilde Høvdings Vredesbrunst.
Tilsidst han saae sit Snit, og vred
Af Roderiks Haand hans Klinge bred,
Og, stødt mod Marken uden Læ,
Den stolte Høvding sank i Knæ.

16.

»Nu giv Dig! — Eller ved Hans Ord
Som skabte Himmel, Os og Jord —
Jeg sværger Dig, min Klinge god
Skal farves i dit Hjerteblod.«
»Din Naade trodser jeg, dit Stød!
Den gi'er sig kun, som frygter Død!«
Som Ormen skyder frem til Sting,
Som Ulven bryder Garnets Ring,
Som Vildkat værger sine Smaa —
Fitz-James' Strube sprang han paa.
Nu, tappre Saxer — hold dig nu!
Af Kvinde-Arm ei favnes du!
Selv gjennem Staal- og Kobberlag
Du maatte føle dette Tag.
De rykke, brydes, rulle saa
Til Jorden, Roderik ovenpaa.
Hans Knæ var paa Fitz-James Bryst,
Om Struben griber han med Lyst,
Sit blodige og tykke Haar
Fra Panden han tilbage slaaer
At klare saa for Blod sit Syn —
Hans Dolk nu glimter som et Lyn.
Men Had og Raseri ei kunde
Erstatte Blodet fra hans Vunde —
For sent, at ændre Kampens Dom,
Ham denne sidste Fordel kom.

Just, som han Dolken hævet fik,
Rundt gik det for hans Sjæl, hans Blik —
Han stødte — men forfeiled Maal,
I Græsset bored sig hans Staal.
Besvimet han sit Tag nu slap —
Fitz-James løsned sig da rap,
Og stod der, vel af Kampen varm
Og aandeløs, men uden Harm.

17.

Han stammed Tak til Gud for Livet,
Saa uformodet ham gjengivet,
Og dernæst paa sin Fjende saae,
Der, som i sidste Drag, hist laae.
Hin Lok han dypped i hans Blod:
»O, Blanche! — vel dyr din Hævn mig stod!
Dog, lever Roderik eller døer,
Hans Troskab, Kjækhed æres bør.
Nu blæste han i Hornet, og
Saa Kraven fra sin Hals aftog
Og satte sig ved Floden ned
At tvætte Ansigt, Haand dermed.
Nu hørtes fjernt og svagt et Drøn
Af Hestes Tramp paa Sletten grøn,
Men denne Lyd saa tiltog snart
Og fire Ryttere i Fart
Nu sprængte frem, i Jæger-Dragt.

To bare Landser, to har bragt
Ved løse Tømmer hver en Hest
Rigt sadlet, smykket som til Fest.
De standsed ved Fitz-James brat;
Men Undren, Rædsel tog dem fat,
Da blodig Plads de saae med Gru.
»Tys! — Intet Raab og Spørgsmaal nu! —
Luftness og Herbert, af nu staaer!
Forbind den brave Krigers Saar
Og læg ham paa hin Ganger graa,
Bestemt, meer yndig Last at faae.
Jeg selv da rider foran bedst.
At bytte Klæder, skifte Hest:
Sol staaer alt høit — ved Middagstid
Jeg skal jo see en Væddestrid
Af Bueskytter — knapt er Tid —
Men Bayard flyver, Falken lig —
De Vaux og Herries, følger mig!«

18.

»Staa, Bayard!« — Hesten lydig stod
Med buet Hals og fyrigt Mod,
Og blikked glad, og spidsed Øre
Da den sin Herres Røst fik høre.
Fitz-James satte ei sin Fod
I Stigbøilen, men let kun lod
Sin venstre Haand i Manen fatte,

Saa med et Spring han op sig satte
Og gav sin Hest af Sporen let.
Det ædle Dyr nu med et Sæt
Sig reiste op, og foer afsted —
Men Rytteren sad rank derved
Og, som fra Buen sikkre Skud,
De piled over Sletten ud.
De satte gjennem Floden høi
Og op Carhonie's Bakker fløi —
End spored Ridderen sin Hest,
Hans Mænd ham fulgte, alt som bedst.
Langs dine Bredder, Teith, de ride
Omkaps med dine Bølger stride,
Lendrick forbi gaaer deres Fart,
Og Deanstown kommer, svinder snart —
Doune-Castles Taarne dukke frem
Men synke brat i Skov bag dem —
Blair-Drummond snart de tage ind,
De hilse Ochtertyre som Vind,
Kier's gamle Borg paa høie Brink
De see forsvinde som et Blink, —
De bade sine Hestes Sider
Forth! — i din Strøm, der mørk henglider,
Og komme paa din Strandbred op
Med Pladsk, med Klavren og med Hop.
Craig-Forth de saa tilhøire see,

Og nu for dem sig monne tee
Hint Nordens Bolværk: Stirlings Taarne
Og Stad, høit paa en Klippe baarne.

19.

Som op ad stenet. Vei de red,
Med Et Fitz-James holdt et Sted
Og gav sin Væbner et Signal; —
Han strax sig stilled til Befal.
»Seer du hin høie Mand, de Vaux,
Klædt i en Skovdragt, simpel, graa?
Seer du, hvor fast han skrider op
Mod Staden hist paa Bjergets Top?
Veed du, hvorfra og hvem han er?«
»Nei, ved mit Ord. Hin Vandrer der
Seer ud jo som en Bondemand —
Men vel saa stor og stærk, at han
En Greves Følge pryde kan.«
»Skam dig, de Vaux, at ei dit Blik
Af Frygt og Had meer Skarphed fik.
Alt før han naaede Klippens Hang
Jeg kjendte Manden og hans Gang; —
Hans Lige i Statur og Kraft
Har Skotland ei i vor Tid havt.
James af Douglas er hin Karl,
Onkel til den forviste Jarl!
Afsted til Hoffet, at vi der

Kan melde, Fjenden er saa nær!
Uforberedt maa Kongen ei
Faae møde Douglas paa sin Vei.«
Mod Høire nu de vendte om —
Til Slottet ad en Bagport kom.

20.

Douglas, som gik ved Nattetid
Fra Cambus-Kenneth Kloster hid,
Saa taled med sig selv, mens han
Steg op ad Bjergets bratte Rand:
»Alt hvad jeg frygted, er nu hændt:
Ung Malcolm er i Lænker spændt,
Og Roderik, trods sit Mod, sin Ild,
Snart Kongens Hevnstaal føle vil.
Jeg ene kan løskjøbe dem —
Gud give, jeg for sent ei frem
Mit Offer bringer! — Lovet har
Mig Abbedissen i sit Svar,
At snart mit Barn, min Ellen prud,
Optages skal som Himlens Brud.
Tilgiv den Taare, som her brænder!
O Du, som gav mig hende, kjender
Hvor kjær hun er mig, denne Mø —
Men det er nu min Pligt at døe.
I Taarne, i hvis dunkle Baand
En Douglas faldt for Kongens Haand[9])!

Du Sorgens Høi, som mangengang
Har hørt Dødsbilers dumpe Klang
Naar den ved Bødlens Haand nedfaldt
Paa Mænd, som bedst i Landet gjaldt! —
Bered kun Fængslets, Blokkens Gru!
Thi Douglas søger Dommen nu.
Men tys! — hvad Kimen klinger blid
Fra Franciskanerkirken hid?
Og see! paa Gaden, hvilken Stimmel
Af broget Folk og Maskers Vrimmel! —
Med Faners Pragt, med Pibe, Tromme,
Med Gjøgler-Dandsere de komme.
Jeg gjætter, Borgerskabets Lag
Med Lege feire denne Dag[16]).
Did kommer Kongen — vel jeg veed,
Han glædes ved slig Lystighed,
Naar brave Frimænd Buen spænde
Og Boxerkamp staaer mellem Svende,
Saa vel som, naar i stolt Galop
En Ridder splintrer Landsens Top.
Jeg følge vil til Slottets Park
Og kjæmpe med. Ja, min Monark
Skal see, om Aldren svækket har
De Seners Kraft, som, da han var
En Dreng endnu, saa ofte vakte
Hans Undren, og til Fryd ham bragte.«

21.

Nu Borgens Port blev aabnet bred,
Og Vindelbroen rasled ned
Og steenlagt Gade Gjenlyd gav
Af mange Hestes Trampen, Trav,
Da stolt ad bratte Skraaning ned
Kong James og hans Hoffolk red,
Mens Folket hilsede ham fra
Den trange Vei med lydt: »Hurra!«
Kong James bøiede sig blid
Mod Sadlens Knap, den hele Tid,
Og tog sin Hue venligt af
For mangen Borgermø, som gav
Ham Smil igjen og rødmed bly,
Men stolt ved denne Hilsens Ry —
Thi kun de smukke udsaae han.
Men værdigt og hver Borgermand
Han Hilsen gav, samt var saa klog
At rose deres Fest-Optog.
Selv Dandserne han Tak-Ord gav
Og nikked mildt til Folkets Hav,
Som derfor ogsaa raabte godt:
»Kong James leve! Folkets Drot!« —
Næst Kongen trængtes Riddersmænd
Og ædle Damer, Møer hen,
Hvis Heste taalte ilde kun
Den tætte Hob, den trange Grund;

Dog, i det Følge kunde man
See mangen mørk, alvorlig Mand;
Thi nogle stolte Adelsmænd
Foragted' Leg af Borger, Svend,
Og mangen hoilandsk Høvding stolt —
Her for sin Clan som Gidsel holdt —
Nu tænkte paa sin Fædreborg,
Sin friske Skov med bitter Sorg,
Og tyktes, det var Skam, som Gjæst
At dele den forhadte Fest.

22.

I Slottets Park nu tæt inddrog
Det brogede og glade Tog;
Der Gjøglerne med Bjældeklang
Kolbøtter slog og Træsværd svang;
Men forrest, fyldte Ølfad nær,
Stod Robin Hood[11]) med al sin Hær,
Og Broder Tuck, med Hætte, Stav,
Soarlet og Mutch der gjorde Jav;
Mo Marian, hvid som Elfenbeen,
John-Litle var ei heller seen.
De maned nu, ved Hornets Lyd
Enhver, som vilde, til den Fryd
At prøve Bueskydnings Kunst.
Det hørte Douglas ei omsonst:
Hans første Piil i Prikken sad,

Og da han atter skjød, paa Rad,
Hans anden Piil, udsendt med Ro,
Den første splittede i to.
Af Kongen vel en Sølverpiil
Som Priis han fik, men intet Smiil.
Med taarefyldte Øine saae
Han paa sin Drot, og vented paa
Et Tegn af Sympathi igjen —
Men Kongen koldt kun stirred hen,
Gav Pilen til sin gamle Ven
Saa ligegyldig, som om han
Den rakte til en ringe Mand[12]).

23.

Gjør Kredsen vid! Thi Mand mod Mand,
Kjækt Bryderne nu tage Stand.
Tilsidst der var kun To igjen
Som stolt udfordred bedre Svend —
Og ei forgjæves. Douglas kom
Og kastede den Ene om,
Den Anden det ei bedre gik:
For Livet han et Mærke fik.
Saa Brydekampens Priis igjen —
En Guldring — Kongen rakte hen
Til Douglas — men hans Øine blaa
Paa ham som Iiskrystaller saae.
Nu Douglas vel til Ord fik Lyst,

Men Stemmen kvaltes i hans Bryst,
Ved Sjælekamp. Af Harme bleg
Han vendte sig nu til den Leg
Hvor Landmænd kasted over Vold
Med blottet Arm den tunge Bold.
Da nu hver Andens Kraft gav Stop,
Douglas en jordfast Steen rev op
Fra dybe Seng, og kasted den
Langt over sidste Mærke hen.
I Stirlings Park endnu man viser
Det »Douglas-Kast« — og derved priser
Da mangen Olding al den Kraft,
Som Skotlands Manddom før har havt,
Og klager over Dagens Slægt,
Som ei kan løfte saadan Vægt.

24.

I Dalen Bifaldslarm udbrød,
Fra Klippen den tilbage lød,
Og Kongen rakte, lidet huld,
Til Vinderen en Pung med Guld.
Forbittret smiled Douglas prud,
Og kasted Pungens Indhold ud
Blandt Hoben, der med Undren saae
Nu nærmere paa Kjæmpen graa.
Blandt Mængden hørtes Hvisken gaae:
»En Haand saa stærk, en Sjæl saa mild,

Kan blot en Douglas høre til.«
Med Hovedrysten gamle Mænd
Paa hans graasprængte Haar saae hen
Og vinked Sønnerne til sig, —
Fortalte, hvad i engelsk Krig
Udrettet var med Sværd og Aand
Før Douglas med den stærke Haand
Forjaget var fra Fødeland.
Og Kvinderne den høie Mand
Nu priste, skjøndt hans stolte Form
Bar Spor af mangen Vinterstorm.
Og Ynglingen med Undren saae
Paa denne Kjæmpekraft, der laae
Fast udenfor Naturens Lov.
Som Vinden bruser i en Skov
Saa Mængdens Mumlen nu tiltog —
Men fra de Adelsmænd, der slog
En Ring om Kongen, intet Blik
Og ingen Hilsen Douglas fik.
Banlyste Mand de kunde ei
Nu drage sig til Minde — Nei! —
Selv De ei, som paa Jagtens Vei
Før holdt det for en Ære stor
At ride nærmest i hans Spor,
Som havde trængt sig om hans Bord,
Som ofte havde, bag hans Skjold,
Søgt Sikkerhed mod Fjendevold.

Ak — naar blev Den af Hoffolk kjendt,
Hvem Kongen ei et Blik har sendt?

25.

Kongen saae Legen falde bort
Og bød, at slippe løs en Hjort.
Et prægtigt Dyr, hvis Kraft og Vælde
To Yndlingshunde skulde fælde
Som Festens Krone. Saa dens Kjød
Nedskyllet med Bordeaux-Viin sød,
Frit skulde gives Skyttelaget
Til Middagskost, vist ikke vraget.
Men Lufra, som ei List, ei Magt
Fra Douglas's Side kan faae bragt —
Hin bedste Hund i hele Nord: —
Stolt Lufra saae — og frem den foer,
Lod Kongens Hunde midtveis bag,
I takket Bytte snart fik Tag,
Og satte dybt sin Tand saa god
I Hjortens Flanke, drak dens Blod.
Men Kongens tykke Jæger, som
Var bleven overrasket, kom
Nu til, og slog den ædle Hund
Med Koblens Rem, af Vrede kun.
Vel havde Douglas denne Dag
Taalt Kongens kolde Sindelag
Og Hofmænds Haan — ja, værst af Alt,

Den Hobens Ynk, som ham tilfaldt.
Men Lufra var saa ømt opfød,
Hans Leie vogted, aad hans Brød,
Og ofte havde Ellens Haand
Glad om dens Hals lagt Blomsterbaand, —
De leged med hinanden tidt,
Saa Ellens Billede nu blidt
Med Hundens Navn for ham opstod.
Thi maatte Harmens bundne Flod
Nu strømme over — fra hans Blik
Nu mørke Vredeslyn udgik.
Som Bølgerne for Baadens Fart,
Saa for hans Skridt veg Hoben snart.
Et Næveslag — og Svenden laae
Paa Marken sandseslos og blaa.
Et saadant Slag en Anden gav
Selv ei med jernbeslaaet Stav.

26.

Hoit Kongens Følge gjorde Larm
Og Sværd alt hæved mangen Arm —
Men streng Baronen raabte: »Nok!
Tilbage — usle Tjenerflok!
Vogt Jer for Douglas! — Ja, see her
Kong James! — ja vel det Douglas er,
Han, som blev fældet ved din Dom,
Og søgt forgjæves viden om —

Frivillig staaer han nu for Dig
I Haab, at derved dæmpe Krig.
Selv søger han ei Naade, Drot! —
Men Fred for sine Venner blot.«
»Forvovne Lord!« var Kongens Svar,
»Du, — James af Bothwell! — Viid, Du var
Blandt hele din oprørske Clan
Den eneste mig kjære Mand,
I hvem jeg, fast med Kvinde-Hu,
Ei vilde see en Fjende nu.
Men, skal en Konge give Taal
Mod slig en Frækheds Overmaal?
Herhid, du Høvding for min Vagt!
Fornærmeren lad blive bragt
I Fængsel strax. Afbryd al Leg,«
(Thi Larm fra Folkehoben steg
Og Buer spændtes). »Stille der —
Lad Hestfolk rydde Pladsen her!«

27.

Nu vild Tumult og Skrig og Slag
Forstyrred Festens skjønne Dag:
Blandt Hoben Ryttertroppen foer
Og mødtes lydt af Trudsels-Ord.
De Gamle falde, Rædde flye
Og Kvinder skrige høit i Sky,
De mere Kjække ruste sig

Med Flint, med Stok og Sten til Krig; —
Men Kongens Landsenerer slaae
En Kreds om Douglas, med ham gaae
Opad den bratte Vei i Mag,
Mens Hoben brøler vildt derbag
Og strømmer efter, som til Slag.
Med Sorg den ædle Douglas saae
De simple Folk mod Loven staae,
Til Vagtens Chef han talte saa:
»Sir John af Hyndford! husk den Dag
Da Du af mig fik Ridderslag!
For denne Tjeneste igjen
Tillad et Ord med disse Mænd.«

28.

»Hør, Venner, førend I for mig
Mod Troskabspligt begynde Krig: —
Jeg bringer frit mit Liv, min Sag
For Skotlands Love, denne Dag.
Er disse da saa svage nu,
At Eders blinde Vredes-Hu
Maa hjælpe dem? — Og sæt enddog
At uden Grund mig Dommen slog,
Er da saa frækt min Selvtægts Krav,
Min Agt for Statens Vel saa lav,
At jeg, af ussel Hevntørst blot,
Adskille skulde Folk og Drot!

Nei, troer mig kun! — I Taarnet hist
Min Fangetid formildes vist
Ei ved at vide, disse Spær
Som skulde møde Fjendens Hær,
I Borgerblod rødt farves her! —
Ei ved at vide, at i Strid
Her yppet, mangen Moder blid
Sin Søn begræder, at ved mig
En Enke staaer ved Husbonds Liig;
At Faderløse jamre sig
For min Skyld; Patrioter maa
Ved mig see Loven trampet paa,
Og for mit Navn kun Afsky faae.
Afværg ved Taalmod saadan Gru
Saasandt I elske mig endnu!«

29.

I Graad sank Mængdens Harm igjen,
Som Storm i Regnskyl smelter hen.
Mod Himlen løftedes hver Haand,
Hvert Blik, at bede Fredens Aand
Velsigne ham, som for sit Land
Saa eget Liv hengive kan.
Ham signed Mænd paa Gravens Rand
Som Den, der standsed Borgerbrand,
Og Mødre løfted sine Smaa
At de et Syn dog skulde faae

Af denne offerstærke Kjæmpe,
Som kunde egen Vrede dæmpe,
Og som gjengav dem deres Fædre.
Soldaterne det gik ei bedre:
Selv deres haarde Hjerter blev
Dybt rørte, da op bratte Klev
De fulgte ham, med sænket Sværd
Som ved en Elskets Jordefærd,
Til de med Suk ved Borgens Grav
Sin ædle Fange overgav.

30.

Fornærmet Kongen blev og vred —
Med bittert Sind afsides red,
Og følte nu sig ei istand
Til stolte Tog at føre an
Igjennem Stirlings By igjen.
»O Lennox,« sagde han, — »Min Ven,
Hvi ønske vel at herske over
Hin lette Mængdes falske Vover?
Hør, hvor de løfte Bifaldsraab
For Douglas nu! Den samme Daab
Af Bifaldsjubel gav de og
Kong James nys ved hans Morgentog;
Den samme Jubel ogsaa lød
Hin Dag, jeg Douglas-Aaget brød;
Den vil og Douglas hilses med

Hvis han fra Magt mig styrter ned.
Hvor kan da Nogen ønske sig
At være Styresmand for slig
En Hjord, saa let omskiftelig?
Let, som et Blad paa vilde Strøm,
Og flygtig, som en Morgendrøm?
Fantastisk, som en Kvindes Hu,
Og vild, som Vanvids Febergru?
Du mangehovedet Uhyre,
Hvo vilde dig som Konge styre?«

31.

»Men tys! — Hvad Iilbud sprænger hid
Paa skumhvid Hest, som fra en Strid?
Hans Vaabenmærke kjendt jeg har —
Hvad Nyt fra vor Cousin, Lord Mar?«
»Han lader Eder bede, Drot,
Rid ei for langt fra Eders Slot!
Hold Eders Jagt paa vogtet Grund:
Thi Roderik Dhu i denne Stund
Har samled al sin vilde Hær
Og vistnok Ondt i Sinde bær'
Mod Thronen. Ogsaa siges der
At disse Røverskarer her
Til Hjælp for Douglas væbnet staae.
Lord Mar imorges alt brød op
Fra Doune, at sprænge deres Trop.

Men Jarlen dog alvorligt beder
At I paa Jagt ei vover Eder
Med ringe Følge, ei før han
En saadan Fare hindre kan.«

32.

»Du minder mig om opsat Pligt —
Jeg skulde før vel tænkt paa Sligt,
Men glemte det for Dagens Fest.
Vend om igjen din raske Hest
Og spar den ei — fordærves den,
Min bedste Hest du faaer igjen.
Iil til vor tro Lord Mar, og siig:
Vi strengt forbyde denne Krig.
I Enekamp en Ridder fik
Imorges Bugt med Roderik,
Som nu er Fange i vort Slot
Og Douglas har til Landets Drot
Og Lov selv overgivet sig
Med samt sin Sag. Hvorfor da Krig?
Naar disse Bjergfolk blive vaer
At de sin Fører mistet har,
Vil deres Trop snart splittes ad.
Ei heller vil Vi, at det Had,
Den Brøde, deres Høvding bær'
Skal hævnes paa hans simple Hær.
Bring Mar det Budskab, Braco! — Iil!« —

»Ja, Eders Naade, som en Piil.
Dog, før jeg krydser denne Vang,
Jeg frygter, Slaget er i Gang!«
Sin Hest han vendte, foer afsted —
Og Kongen ind i Borgen red.

33.

Ei stemt var Kongens Sindelag
Til Fest og Lystighed den Dag;
Hofsværmen snart han sendte bort
Og festlig Sang han slutted, kort,
Tyst Aftnen faldt paa Stirlings Borg,
Mørk Staden og var sænkt i Sorg.
Dens Borgere imellem sig
Lavt hviskede om Borgerkrig,
Om Moray, Mar og Roderik Dhu
I Vaaben — »Og Lord Douglas nu! —
Med Frygt de vidste ham, den Nat,
I samme Taarn som Fange sat,
Hvor fordum William Douglas var« —
Her Taleren holdt inde snar,
Men paa sin Læbe, paa sin Dolk
Han lagde Fingeren som Tolk.
Man hvisked: sent i Kveld opdrog
Til Borgen, træt, et Ryttertog;
Man sagde, Bud det bragte med
Om Fægtning ved Loch Katrine's Bred,

Om blodig Kamp, ved Middag tændt,
Og først ved Solens Nedgang endt.
Saa Rygter gjennem Staden jog
Til Natten sine Vinger slog
Tæt sammen over Stirling By
Og dækked Alt med Mørkets Ly.

SJETTE SANG.

VAGTSTUEN.

1.

Opvaagnet Sol alt saae med matte Øie
Igjennem Byens Røgluft; med sit Blik
Den vakte Trællen til det Liv af Møie,
Som Mennesket i Arv ved Synden fik.
Den kaldte dovne Sviregast fra Dandsen
Og skræmte Røveren til Skjul igjen;
Paa Taarnets Tind den blankt forgyldte Landsen,
Den varsled blege Lærde til sin Pen
At lægge bort, for blidt at synke hen
I Søvnens Favn, hin Amme selv for Mænd.

Hvad Sceneskiften, hvilken Sum af Vee
Faaer denne første Straale ei at see? —
Den Febersyge, fra sin Seng af Straa,
Seer den igjennem Hospitalet glimte;
Forførte Pige skjælver, naar hun maa
Dens rene Lysning i sin Jammer skimte;
Den vækker Skyldneren, til Fængslet rede,
Og sveget Elsker op af onde Drøm,
Og Moderen, der vaaget har saa øm,

Ved blege Skjær sig giver til at rede
Sit syge Spædbarns lille Smertesseng
Og bysser for sin stakkels lille Dreng.

2.

I Borgen klang ved Morgengry
Soldaters Trin og Vaabengny
Og Trommehvirvler Tegnet gav
At trætte Skildvagt løstes af.
Igjennem trange Gluggers Rammer
Solstraalen søgte Vagtens Kammer
Og kjæmped gjennem Røgen der
Med Faklernes det gule Skjær.
Ved begge Lys man kunde skue
Den høie Hvælvings sorte Bue
Og Krigerskikkelser, der bar
Paa skjægget Ansigt mangt et Ar,
Vildt blege nu af Nattevagt,
Og vel af stærke Drikkes Magt.
Thi Egebordets Plade var
End vaad af Viin, og brudte Kar
Og tømte Krus vel tyded paa
Hvor de fik Natten til at gaae.
Paa Gulv og Bænke Nogle laae
Og snorked', Andre prøved paa
At slukke Tørsten, Andre holdt —
(Thi efter Natten var det koldt) —

De valne Hænder over Gruen
Hvis Emmer gløded svagt i Stuen,
Mens deres Harnisk om dem slang
Og ved hvert Skridt med Raslen klang.

3.

Ei for sit Hjem drog Disse Sværd[1]),
Ei Lehnspligt styred deres Færd,
Ei nogen Høvdings Fader-Ret
Erkjendte de, som høilandsk Æt;
Det var en Eventyrer-Flok,
Ved Krig at leve, var dem nok.
Her Italiener'ns lumske Blik
Og mørk Spaniol Du skue fik;
Her Schweitzeren, som elsker Fjeld,
I Bjerglands Luft sig følte vel;
Flamlænderen foragted her
Den Jord, for Dyrkeren saa svær;
I Rullen Franskmænd, Tydske stod,
Og Flygtninger af engelsk Blod
Kom hid, at dele med Foragt
Den knappe Løn, af Skotland bragt.
De vare Alle tappert Folk,
Vel øvet i at bruge Dolk
Og tunge Hellebard og Sværd,
Men ryggesløs var deres Færd:
I Leiren uden Grændser fræk,

I Slag og Plyndring Alles Skræk,
Og nu, ved Høitidsfest og Viin
Løst fra al Tvang og Disciplin.

4.

Der tvistedes om blodigt Slag
Holdt ved Loch Katrine sidste Dag;
Vild Talen var, — ved mangt et Ord
En Haand til Sværdegrebet foer.
Ei heller dæmped de sin Røst,
At skaane dem, som uden Trøst
Laae nær, med dybe Saar, i Blod,
Fra Slaget, som ved Katrine stod;
Skjøndt disses Bønner, svage Jammer
Blev hørt, helt nær ved Vagtens Kammer —
Ak — sørgelige Vidner til
Letfærdig Spot og Sværgen vild! —
Tilsidst sig reiste John af Brent —
En Mand fra Bredderne af Trent.
Han kjendte ingen Frygt, ei Agt,
I Fred han drev forbuden Jagt —
Den Tappreste af Flokken dog
Naar ret det gjaldt et Farens Tog.
Han klaged, at hin Fest i Hast
Blev afbrudt, uden Tærningkast,
Og skreg: »Fyld Bægrene paany!
Og mens en Rundsang glad og kry

Jeg traller — falder ind med Maal
Som Brødre af det skarpe Staal!

5.

Soldatervise.

»Vor Præst vel end præker, at Peter og Paal
Den skummende Bolle fordømmer med Baal,
At Sorg og Fortvivlelse følge paa Ruus,
At alle syv Synder er' skjult i et Krus.
Dog — Hei, Barnaby! — Lad os drikke forresten,
Og vende vort Bæger, og lee kun ad Præsten!

Vor Pastor i Vrede fordømte vel nys
Fra Pigens Dug-Læbe at stjæle et Kys —
Han siger, at Satan boer i hendes Smil,
At fra hendes Øie gaaer Belzebubs Piil —
Dog — Hei, Jack! — Kys raskere Gillian forresten,
Til hun bli'er som Rosen — og lee kun ad Præsten.

Vor Præst saadan præker — Og hvorfor mon saa?
Af Skjørt og af Krus skal han Tiende jo faae!
At lære os Lægmænd, det er jo hans Kald —
Han seer ikke gjerne, vi plyndre hans Stald.
Saa, Hei, brave Gutter! — Drik op hele Resten
Og kys Eders Piger, og lee kun ad Præsten!«

6,

Skildvagtens Raab, som ude lød,
Nu deres frække Skraal afbrød;
Til Døren en Soldat gik hen:
»Det gamle Bertram er, en Ven! —
Og — rør af Glæde nu vor Tromme! —
En Mø, en Sanger med ham komme.«
Ind traadte Bertram strax derpaa,
En Mand fra Flandern, arret, graa,
Med ham en Harpeslager fulgte,
Dertil en høilandsk Mø, som dulgte
Sig næsten i sin vide Plaid,
Og veg tilbage, bly og ræd
For denne vilde Scenes Larm,
Hvis Frækhed isned hendes Barm.
»Hvad Nyt?« — de brølte. »Jeg kun veed,
Fra Middag og til Kveld vi med
En Fjende sloges, vel saa vild
Som Fjeldet, hvor han holder til.
Blod nok paa begge Sider randt —
Men uvist er det, Hvo der vandt.«
»Men Fangerne, som dig tilfaldt?
Sligt Bytte lønner Møien alt.
Du bliver gammel dog tilslut! —
Nu har du Strengespil og Glut —
Skaf dertil dig en Abekat,
Og tag saa Gjøglerlivet fat[2])!«

7.

»Nei, Bror, jeg fik ei saadant Held:
Da Kampen var forbi i Kveld,
Kom denne Barde, Pigen der,
Og søgte Tilflugt i vor Hær. —
De bleve bragte for Lord Mar
Og han dem meget venlig var;
Han bød mig skaffe Heste snart
Og føre dem herhid i Fart.
Hold inde da med Spot og Larm —
Ei Nogen skal dem volde Harm!« —
»Hør dog hans Pral« — skreg John af Brent,
Til Kiv og Støi altid optændt —
»Skal han slaae Daadyr paa vor Grund,
Og endda tage fra vor Mund
Vor Lod af Vildtet? — Nei, min Faer! —
Min Andeel jeg af Byttet ta'er
Trods Dig, Lord Moray — selve Mar!«
Bertram hans frække Vold modstod;
Og, brændende i Vredesmod,
Den gamle Allan greb sin Kniv —
Ak, nu for svag til Strid og Kiv.
Men Ellen frem nu traadte, prud,
Og falde lod sit Tartan-Skrud,
Som unge Maisol klar i Vaar
Fra lette Morgensky fremgaaer.
Den vilde Trop forbauset stod

Som viste sig en Engel god —
Selv frække Brent, ved Synet tæmmet,
Stod i Beundring taus, beskjæmmet.

8.

Hun talte kjækt: »I Kampens Mænd!
Min Fader var Soldaters Ven:
I Leiren gav han dem et Hjem,
I Slaget blødte han med dem.
Ei tappre Mænd fornærme kan
En Datter af en fredløs Mand!«
Da svared Brent, den første steds
Til Godt, til Ondt i denne Kreds:
»Jeg blues ved min Adfærd nu!
Saa en Landflygtigs Barn er Du?
Jeg fredløs og ved Jagtrets Lov —
Og Grunden kjender vel Need-Skov.
Ak, Rose! — stakkels Rose min!«
(En Taare faldt paa jernhaard Kind)
»Om end hun lever — er vel Dig,
Du fagre Mø, i Alder lig!
Hør, Kammerater! — Jeg vil gaae,
Vor Vagt-Kaptein herhid at faae.
Min Hellebard jeg lægger der
Paa Gulvet. — Hvo, som skrider her
Henover den, mod denne Mø —
Ved denne Piil han vist skal døe!

For løse Ord tag Jer iagt —
I kjende John af Brent. Nok sagt.«

9.

Kapteinen kom, saa ung og net —
(Han var af Tullibardines Æt).
End han ei Riddersporer bar,
Hans Sind var let, men bold han var
Og, skjøndt han Høflighed forstod,
Hans Sprog var frit, som varmt hans Blod.
Høibaarne Jomfru ilde led
Det skarpe Speiderblik, hvormed
Han saae paa hende, der hun stod.
Vel Lewis var en Yngling god,
Men Ellens Mine, Skjønheds Magt
Kun passed slet til Sted og Dragt
Og kunde vel et letvakt Sind
I alskens Tanker føre ind.
»Paa Stirlings Borg velkommen vær
Skjøn Jomfru! — Kommer Du, for her
At søge Dig en Kjæmpers Id
Med sølvgraa Skjald, paa Ganger hvid,
Paa Damers Viis i fordums Tid?
Forlanger Du en Riddersmand,
Og gaaer en Væbner ikke an?« —
Fra hendes sorte Øie gik
Et Lyn, — da sænkte hun sit Blik

Og sukked dybt: »O, Stolthed, vig! —
Hvad har jeg nu vel meer med dig?
Ak, gjennem Sorg og Skam og Krig
Jeg kom kun hid, at bede om
Benaadning for min Faders Dom.
See denne Ring — lad den berede
Mig nu hos Kongen Foretræde, —
Som Naades-Pant for hvert et Krav
Den Kongen til Fitz-James gav.«

10.

Ærbødig Lewis Ringen tog
Med helt forandret Blik og Sprog:
»Vi Kongens Seglring lyde maa.
Tilgiv, at ikke strax jeg saae
En Dame under ringe Dragt
Og derfor talte uden Agt. —
Saasnart det fuldt er bleven Dag
Skal Kongen kjende denne Sag.
Imidlertid, til han opstaaer,
Et mere værdigt Rum I faaer;
Der Kvindehjælp skal ydes Eder
Om I til Mødet Jer bereder.
Tillad, jeg viser Eder Vei!«
Hun takked', men ham fulgte ei
Før hun, med Slægtens aabne Haand
Og Ynde, ret i Douglas's Aand,

Sin lille Guldbørs havde rakt
Til Deling mellem Slottets Vagt.
Med Tak de modtog, hvad de fik, —
Kun Brent, med sky og fravendt Blik,
Det budte Guld tilbageskjød
I Pigens Haand, saa silkeblød.
»Tilgiv den stolte Engelskmand
Og glem hans Raahed, om I kan.
Den tomme Pung min Deel lad være! —
Paa Huen vil jeg saa den bære
I Krigen — længer frem, maaskee,
End mangt et Pragttegn, man faaer see.«
Med Tak og Smiil fra søde Mund
Hans plumpe Hyldest lønned hun.

11.

Da Ellen væk med Lewis var,
Allan til Brent den Bøn frembar:
»Min Jomfru sikkret, — hjælp mig Du
At stilles for min Herre nu.
Jeg er hans Skjald. Alt fra jeg kom
Til Verden, delte jeg hans Dom.
Ti Slægtled gjennem har min Æt
For hans rørt Harpens Strenge ret,
Og stedse vi hans Stammes Held
Har stillet over eget Vel.
Vi synge, er en Høvding født;

Som Spædbarn lulle vi ham sødt,
Og Drengen ildne vi med Sang
Om Krig og Jagt, til Fædres Rang.
I Fred, i Krig, er vi ham nær,
Han har vor Sang ved Bordet kjær,
Vor Harpe dysser ham til Ro —
Og ei forlade vi hans Bo,
Før vi med Sorg om Baaren staae
Og til hans Gravsang Harpen slaae.
Viis mig da til hans Fængsel Vei —
Det er min Ret — afslaa det ei!«
Gjensvared Brent: »Vi Sydens Mænd
Kun lidet see til Slægten hen —
Ei vi forstaae, hvordan en Mand
Til Lordens Træl sig gjøre kan.
Dog er mit Fødested mig kjært —
Gud signe Huset Beaudesert! —
Ak, havde jeg kun ført dets Plov
Og ikke drevet Jagt i Skov,
Saa var jeg nu ei Flygtning her.
Kom da, du gamle Sanger kjær,
Og følg mig. I hans Fængsels Vee
Din Lord og Høvding skal Du see!«

12.

Han nu ifra en rusten Krog
Et vældigt Nøgleknippe tog,

En Fakkel brændte, og lod saa
Den gamle Allan med sig gaae
Igjennem Gitterporte, Gange,
Dunkle, indviklede og lange.
Bag mangen jernbeslaaet Dør
De hørte, dybt i Mørkets Slør,
Fjernt Lænker klirre, Fanger sukke;
De saae, i hvælvet Indelukke,
Ophobet Øxer, Sværd og Hjul
Og mangen en Maskine ful,
Bestemt til, Led fra Led at rive
Mens Synderen var end i Live.
De standsed ved en Jerndør lav
Hvor Brent til Allan Faklen gav,
Mens Slaa og Kjæde han borttog
Og Stangen fra dens Kramper tog.
De traadte ind: — et Fange-Kot
Vel trangt, og for al Hygge blot,
Dog ei en Hule; thi Guds Dag
Saae gjennem Gittret, om end svag,
Og plumpe Bænke, Seng af Træ
Gav dengang ædlest Fange Læ.
»Her« sagde Brent — »bliv kun, min Ven,
Til Lægen kommer hid igjen.
Streng Ordre har han fra vor Drot
At pleie denne Fange godt.«
Han gik, og Døren bag sig lukked

Saa Laas og Skodder rasled, sukked.
Vakt ved den Lyd, en Fange op
Fra Sengen rakte halvt sin Krop.
Forbauset saae Minstrellen nu
Sin Herre ei — men Roderik Dhu! —
Thi, da de kom fra Alpins Land,
Bent troede, Allans Lord var han.

13.

Som stolte Skib, hvis Forstavn ei
Skal mere pløie Bølgens Vei,
Men, strandet paa en Klippe brat,
Af sin Besætning er forladt —
Saa, paa sin Seng, laae Roderik Dhu
Og kasted sine Lemmer nu
I Feber, som naar Skibet rider
I Brændingen paa Skjærets Sider
Og kastes med hvert Bølgeslag
Kun længer, til det gaaer i Kvag. —
Hvor uligt — ak! dets Fart paa Sø,
Hans frie Gang paa Fjeld og Ø!
Saasnart han Allan havde kjendt
Han skreg: »Hvad er der Ellen hændt,
Og hvad min Moder — hvad min Clan?
Og Douglas da, den tappre Mand?
Blev de fortabte, da jeg faldt?
Ja, vist! — Hvi er Du ellers her?

Tal ud — tal frit — ei bange vær!«
(Thi Allan, som hans Vredesmod
Vel kjendte, stum af Rædsel stod).
»Hvo flygted? — Gamle Mand, vær snar!
Vel Nogle, da jeg borte var?
Hvo kjøbte Liv ved nedrig Flugt?
Hvo fandt sin Død paa Valen smukt?«[2]).
»Vær rolig, Høvding! Trygt kun sov!
Ellen er frelst.« — »Gud være Lov!«
»For Douglas er der Haab om Held
Og Lady Margaret er vel.
Din Clan har for sit Navn gjort Skjel:
Saa bold en Kamp paa Mark og Fjeld
Er end ei prist af en Minstrel —
Din stolte Gran staaer endnu rank
Skjøndt mange af dens Grene sank.«

14.

Nu reiste sig den Høvdingsmand
Og i hans Blik var Feberbrand
Og over mørke Kind, nu bleg,
Gik mangen fæl og liigblaa Streg;
»Minstrel, alt ofte har jeg hørt
Du Harpens Strenge fuldt har rørt
Paa festlig Dag, paa Øen hist,
Den ensomme, hvor nu, forvist,
Ei Harpens Slag meer lyde vil

Og ingen Kriger lytte til
Den stolte Sang, som priser kjækt
Vor Seier over Dermids Slægt[3]).
Slaa den! — Og med dit Seerblik
Som Du med Skjaldegaven fik,
Mål mig et Billed (Vel Du kan)
Af denne Kamp, hvori min Clan
Mod stolte Saxerhær holdt Stand!
Da vil jeg lytte, til, mig nær,
Jeg hører Klang af Sværd og Spær —
Og dette Fangebuur da skal
Udvide sig til aabne Val! —
Min Aand skal fri da fare hen,
Som steg den fra en Kamp med Mænd!«
Med Bæven Skjalden ham adlød
Og Harpen sagte tone bød.
Men snart Erindring om det Syn
Som høit han saae fra Bjergets Bryn
Og om, hvad Bertram havde sagt —
Opvakte Sangens hele Magt
Og bar i fulde Løb ham frem,
Som Baaden, naar den fra sit Hjem
Ved Flodens Bredder skydes ud,
Først varsomt lyder Aarens Bud,
Men, naar den føler Strømmens Magt,
Let, som et Lyn, i Fart er bragt.

15.

Slaget ved Beal' an Duine[1]).

»Minstrellen kom, at see endnu
Den østre Kant af Benvenue,
Han vilde synge end en Gang
Til Loch Achray sin Afskedssang.
Hvor finder han i fremmed Land
Saa ensom Sø, saa blid en Strand?
Ei Luftning rører Bregn og Tjørn,
Ei Søen mindste Vind!
Paa Reden sover stolte Ørn,
I Krattet bange Hind;
De Fugle smaa ei synge vil,
Forellen springer ei:
En Tordensky sig breder ud
Og dækker, som et Purpurskrud
Benledis fjerne Hei.
Er det vel Tordnens fjerne Drøn
Som mumler dybt og hult?
Hvad heller Marsch af Krigens Søn
Igjennem Skoven, skjult? —
Er det vel Glimt af fjerne Lyn
Som fylder Krattet der?
Hvad heller Dagens sidste Syn
Med Blink paa Sværd og Spær?
Jeg Dolken seer i Vaabnet Mar

Og Moray's Sølverstjerne klar
At vaie over Saxers Hær
Som kommer op langs Søen der!
For Helt, som elsked Vaabenfærd,
For Skjald, som Harpen slog,
Et Blik paa saadant krigersk Tog
Ti Fredens Aar var værd!

16.

De lette Skytter fjernt og nær
Udspeide hver en Vraa,
Men Centrets Trop med Skov af Spær
I dunkle Masser gaae.
Saa Ryttere med Harnisk paa
Bagtroppen danne, lang —
Men ikke høres Trommen slaae
Og ei Trompetens Sang,
Kuns tunge Trin og Vaabenklang
Mens tyst de fremad gaae. —
Et Vindpust deres Hjelmbusk-Rad
Og Faner rørte ei —
Knapt bæved Aspens lette Blad
Som skygged deres Vei.
Fortroppens Bud ei Nyt har bragt,
De ingen Fjende saae —
Og intet Levende er vakt,
Kun hist og her en Daa.

Havsbølgen lig, den Hær fremgik —
Af intet Skjær den Modstand fik,
Men rulled langsomt hen.
Snart Søen var tilbagelagt,
De naaede nu hin brudte Trakt
Ved Trossachs Fjeldportal.
Her Spærmænd, Hestfolk gjøre Holdt,
Mens Skytter gjennemsøge boldt
Den faresvangre Dal.

17.

Med Et fra denne Kløft opstod
Saa vild en Hylen efter Blod,
Som havde alle Djævle sig
Forenet til et Helveds-Skrig.
Fra Passet dreves Skytterstimlen
Lig Avner for en Vind fra Himlen —
For Liv, for Liv! de skynde sig,
Og Hujen, Slagraab, vilde Skrig
Og Huer, Plaids, som vaie der,
Og Glimt af Sværde og af Spær
Nu rase mod den bagre Hær: —
De drives frem, i rædsom Strid,
Forfølgere, Forfulgte did;
Mod denne Flom af Flugt og Jagt
Hvor skal til Stand vel blive bragt
Hin tætte Spærmænds Hær?

»Ned, ned!« skreg Mar, »Hver Landse sænk!
Paa Ven og Fjende ikke tænk!
Tilbagekast Enhver!«
Som Rør af Stormen bøies ned
Den Skov af mørke Landser bred
Paa engang fældtes brat,
Og, Skulder imod Skulder sat,
De Stødet tog imod.
»Vi disse Bjergfolk knuse vil,
Som naar de selv ved Tinchel-Spil[5])
Kan standse Vildtets Flod.
Som vilde Dyr de styrte frem,
Men tamme vil vi drive dem
Tilbage, hvor de stod!«

18.

Foran sig drivende de Faa
Af Skytterne, som var igjen,
Lig skumbekrandset Bølge saae
Jeg komme Alpins Mænd..
Op over Flommen blinked klart
De svungne Sværdes Lynildfart —
Forneden dunkle Rand
Af Skjolde øines kan.
Og nu, med Oceanets Magt
Naar Stormen det i Sving har bragt,
Paa Fjenden faldt de an.

Jeg hørte brudte Landsers Brag
Som Asken, brudt ved Stormens Tag, —
Jeg hørte Sværdhugs skarpe Sang —
Det var. som hundred Esser klang.
Men Moray vendte, som en Tanke,
Sit Hestfolk mod Clan Alpins Flanke:
»Min Fanebærer, frem!
Alt deres Række bliver svag!
Nu, Mænd — for Eders Damers Sag —
Med Landsen ind paa dem!«
Mod Trængslen foer den Rytterfærd
Som Dyr igjennem Krat —
Med stærke Heste, svungne Sværd
De Rum sig gjorde brat.
Clan Alpins Bedste veg en Stund —
Ak — Roderik! — Hvor var nu han?
Et Stød i Hornet fra hans Mund
Var værd fuldt tusind Mand!
Tilbage gjennem Passet der
Nu Slagets Bølge randt —
I mørke Kløft de Saxers Spær
Og Bjergets Sværd forsvandt.
Som Bracklinns Kløft, saa sort og brat,
Optager Fossen vild, —
Som mørke Hulers dybe Nat
Malstrømmen suger til —
Saa dunkle Pas nu slugte her

I Slagets Tummel Begges Hær —
Paa Sletten blev der ikke Fler
End De, som aldrig fægte meer.

19.

Mod Vest nu ruller Slagets Larm
Men skjuler sig i Passets Barm.
Afsted, Minstrel! Afsted, at see
Hvor Slagets Udgang vil sig tee
Der Trossachs Kløft mod Katrine Sø
Sig aabner, nær ved Ellens Ø.
Jeg snart gik over Fjeldets Trakt —
Loch Katrine laae for mig udstrakt.
Alt Sol er nede — Skyer brede
Sig over Himlen ud,
Og Søen sukker tungt dernede
Som i et Dødningskrud.
En Kastevind fra Bjergets Glen
Foer over Søen — sank igjen.
Jeg Bølgers Brusen ændsed ei —
Mit Øie saae kun Trossachs Vei,
Den hule Lyd jeg hørte kun
Der rysted Passets dybe Grund
Og røbed Striden, der optændt,
Som ender først, naar Liv er endt.
Den Lyd for Skjaldens Øre lød
Som Liigklang over mangen Død.

Den kommer nærmere — see, nu
Fra Skoven vælder ud med Gru
Den hele Krigerstrøm — men dog
Nu delt i tvende Tog.
Clan Alpins plaidbeklædte Mænd
Nu over Høiderne drog hen
Og op mod Bjergets Top,
Mens Saxernes den mørke Trop
Til Søens Bredder strømmed ned.
Om Bugten der, i løste Led,
Nu Begge stod — kamplystne end; —
Som revne Seil for Stormen hen
Fløi deres Faner; brudte Spær
Og Skjolde, haardt medtaget Hær
Betegned Dagens grumme Færd.

20.

Med mørke Blikke, Bjerget mod,
Nu Saxerhæren stille stod.
Til Moray peged med sit Spær
Og skreg: »See Øen der!
Blot Kvinder vogte nu dens Strand —
Alt Byttet, som fra Saxerland
De Røverhorder tog med Brand,
Der vist ophobet er!
Min fyldte Børs jeg lover Den,
Som svømme vil derover hen

Og bringer os en Baad igjen.
Krigs-Ulven tæmme vi da let
Naar vi er Herrer af hans Æt,
Hans Mage og hans Hi.«
Ved disse Ord en Spærmand fri
Igjennem Rækkerne sig trængte,
Sin Hjelm og Brynje fra sig slængte
Og ud i Søen sprang.
Hans Forsæt øined Alle nu
Og raabte høit, saa Benvenue
Gjengav den vilde Klang.
De Saxer jubled til hans Leg,
De hjælpeløse Kvinder skreg
Af Angst og Gru — og Bjergets Mænd
Af Harme skreg igjen.
Det var, som Himlen ved det Skrig
Brast sønder, og nu aabned sig
Med Strøm af Storm og Regn.
En Hvirvelvind den hele Egn
Omsuste, og Loch Katrines Vand
Slog hvidt mod Klippestrand.
Vel var det for den Svømmer kjæk
At Bølgen over ham slog væk,
Thi rundt ham foer, med Hagl og Slud,
De Gaelers Pileskud.
Forgjæves — han er Øen nær —
Hans Haand alt paa en Baadkant der. —

Just da et mægtigt Lynglimt kom,
Oplyste Sø og Strand vidt om:
Duncraggans Enke da jeg saae
Bag ved en gammel Eeg at staae.
I hendes Haand en Dolk gav Blink —
Saa blev det mørkt, som ved et Vink. —
Men midt igjenem Bølgers Drøn
Jeg hørte som et Dødsens Støn; —
Igjen et Glimt — Spærmanden flød
Ved Baadens Side, blodig, død,
Og over ham Mandkvinden stod
Med Dolken, dryppende af Blod.

22.

»Hævn, Hævn!« nu Saxerhæren skreg —
Til Svar de Gaelers Jubel steg;
Trods Elementers Rasen foer
De sammen alt, ei blot med Ord.
Men før de blandedes i Kamp,
En Rytter, paa en Hest i Damp,
Kom farende som Vinden did,
Og svinged' høit en Fane hvid
Midt mellem dem, som søgte Strid.
Trompet og Horn da ved hans Side
Bar Fredssignalet rundt, saa vide,
Mens en Herold, hvis Røst høit lød,
I Kongens Navn al Krig forbød,

Thi Bothwells Lord og Roderik Dhu
Var begge Kongens Fanger nu.

— Men her blev Sangen lagt i Baand
Og Harpen gled af Skjaldens Haand.
Tidt havde han, med stjaalne Blik,
Udspeidet, hvordan Roderik
Optog hans Sang og Harpespil;
Først Høvdingen slog Takt dertil
Med svag, men dog opløftet Haand —
Saa faldt den ned. Dog, at hans Aand
End fulgte med, som Sangen gik,
Det vidned Ilden i hans Blik.
For døvt tilsidst blev dog hans Øre
Til Melodien meer at høre —
Skarpt blev hans Ansigt; sine Hænder
Han knytted, og bed 'sammen Tænder
Som greb en Kval hans Hjerterod;
Hans brustne Øie stille stod
Og stirred hen i Tomheds Gru.
Saa stille, lydløst drog da nu
Sit sidste Suk stolt Roderik Dhu.
Forfærdet gamle Allan saae
Den vilde Aand saa tyst bortgaae —
Men, da hvert Livstegn var forbi,
Sit Sørgekvad han stemte i:

22.

Dødsklage.

»Og er Du kold paa Baare lagt,
Du, Fjendens Skræk, dit Bjergfolks Vagt,
Breadalbanes Pryd, Clan Alpins Magt?
Skal ei for Dig Sorgharpen slaae,
For Dig, som elsked Sangen saa,
For Dig, som støtted Bothwells Slægt
Og tog hans Barn i Varetægt? —
I Fængslet dog En af din Clan
Vil klage over Alpins Gran.

Dybt sukke vil hver høilandsk Dal,
Sorg over Fjeldet hyle skal,
Og hede Taarer, uden Tal,
Vil brænde i din Stammes Blik,
Fordi saa brat en Død Du fik,
Fordi Du sank, før Sol nedgik.
Der aander ei den Clanens Mand,
Som ei sit Liv hengav paa Stand
For dit, o Alpins faldne Gran!

Saa tung en Lod Dig Skjæbnen bod:
En Trost i Buur kan taale Nød,
Men fangen Ørn der fanger Død! —
Foragt ei, bolde Sjæl, min Sang!

Og naar jeg synger næste Gang —
Selv hun, som for din Elskovstrang
Var døv, skal til min Harpes Klang
Sin Røst forene med din Clan
Til Klage over Alpins Gran!«

23.

Imidlertid sad Ellen stum
Og sorgfuld i et prægtigt Rum,
Hvor Morgensolen lyste mild
Igjennem farvet Rudes Ild.
Forgjæves dog dens Straaler loe
Paa gyldent Loft og rigtklædt Bo,
Forgjæves Tjenerne frembar
Der lækker Mad og Vinen klar —
Det smukke Rum, den ædle Drik
Hun værdigede knapt et Blik.
Og saae hun derpaa, var det kun
For sødt at mindes mangen Stund
Paa hin den fjerne, stille Ø,
Naar Morg'nen rødmed over Sø,
Og der hun sad med Fader prud
I Hallen, klædt med Dyrehud,
Mens for ham og en Gjæst saa kjær
Hun simple Kost anretted der; —
Mens Lufra stolt ved Siden laae
For Brød af hendes Haand at faae,

Og Douglas, lysten efter Vildt,
Om Jagt med Malcolm talte mildt,
Men denne tidt paa Slump gav Svar —
Hans Tanke andetsteds vel var.
Den, som saa simple Glæder kjendte,
Først skatter dem, naar de er' endte. —
Med Et sit Hoved løfted hun
Og gik til Vindvet, varsomt kun.
Hvad fjern Musik vel har den Magt
I Sorgens Stund paa hende lagt?
Fra Taarnet over hendes Buur
Den kom, og spændt hun stod paa Lur.

24.

Den fangne Jægers Sang:

»Min Falk af Hætten nu er kjed,
Min Hund sin Føde væmmes ved,
Min Hest i Stalden træt sig staaer,
Og jeg er syg af Fangekaar.
O, kunde jeg, som før, faae Lov
At jage Hjort i grønne Skov
Med Bue og med Blodhund, fri —
Det er et Liv, jeg trives i.
Jeg hader ret, saa her i Mag
At tælle nære Taarnuhrs Slag,
Og mærke træg Solstraalen saa

Op over Muren langsomt gaae.
Før Lærken slog min Morgenklang,
Nu Kragen skriger Vespersang,
Og denne Kongeborg, skjøndt rig,
Har ingen Glædens Hal for mig.
Jeg staaer ei op ved Daggry meer
Og Sol i Ellens Øie seer —
Ei Dyr i Skov jeg drive skal,
Ei vende hjem med Duggens Fald. —
Ak da — hvor blidt hun mødte mig
Og ved mit Bytte glæded sig! —
Hvor lysteligt da Kvelden randt —
Men dette Liv med hende svandt!«

25.

Knapt Elskovsklagen var fuldendt,
Ei Ellen havde bort sig vendt,
End trilled hendes Taareflod —
Da hørtes der saa let en Fod
Og Snowdouns Ridder nær alt stod.
Nu vendte hun sig hurtigt om —
Hun frygted, Sangen atter kom:
»Velkommen, tappre Ridder, her,«
Hun sagde. »O, velkommen vær!
Hvor kan en næsten hjemløs Mø
Sin Gjæld betale, dyb som Sø?« —
»O, tal ei saa — thi mig, jeg veed,

Du skylder ei Taknemlighed.
Ak, jeg har ingen Magt som helst
At faae din ædle Fader frelst! —
Hvad jeg kan gjøre, er nu blot
At føre Dig til Skotlands Drot.
Bønfald ham! — Han er ei Tyran,
Skjøndt Stolthed vel og Vredesbrand
Hans bedre Sind tidt skjule kan.
Kom, Ellen, kom! — Det er paa Tide —
Hans Hof er samlet, maa Du vide.«
Mens hendes Hjerte voldsomt slog
Hans Arm hun, som en Broders, tog;
Han tørred hendes Taare blidt
Og leded hendes bange Skridt
Imens han hvisked Haabets Ord,
Igjennem mangen Korridor,
Til, ved hans Tryk, en høi Portal
Sig aabned mod en prægtig Sal.

26.

Derinde var der Lys og Glands
Og Skikkelser i broget Krands —
Og Ellen blændedes derved;
Ret som, naar Sommersol gaaer ned,
Den giver Aftenen med Et
Ti tusind Farvers Straalenet,
Hvoraf da Phantasien let

Kan danne Riddere i Luft
Og Damers Pragt, i Rosenduft.
End til Fitz-James hun støtted sig
Og skred lidt frem, hel ængstelig;
Sit Hoved hævede hun saa
Og lod sit bange Blik omgaae
I Kredsen, for at søge Ham,
Der hersked over al den Bram —
Den frygtelige Drot, hvis Magt,
Hvis Villie Alt var underlagt.
Vel mangen prægtig Mand hun saae,
Der kunde for en Fyrste gaae; —
Forvildet og forbauset dog
Sit Blik fra dem hun atter drog:
Thi Alle ubedækket stod.
Fitz-James hun da sig vendte mod:
Alene han, i Salen der,
En Hue bar med Ørnefjær;
Til ham hver Dames Blik var sendt,
Mod ham hver Hofmands Buk var vendt —
Blandt Zobelskinds og Silkes Pragt
Han stod, i simpel Jægerdragt,
Som Centrum midt i Kredsen der: —
Og Snowdouns Ridder Kongen er![6])

27.

Som Snee ved Tøveir glide maa
Fra Klippen, det var fæstet paa,

Saa nedgled Ellen, hvor hun stod,
Og knæled ved Monarkens Fod.
Men Stemmen sank i hendes Bryst,
Hun viste Ringen frem kun, tyst;
Og Fyrsten ei et Øieblik
Udholdt den stumme Bøn, han fik,
Men reiste hende op med Hast
Og standsed med et Øiekast
Hofkredsens Smil, — sig bøied lidt
Og kyssed hendes Pande blidt, —
Bød hende standse Taarers Væld:
»Ja, skjønne Blomst fra Sø og Fjeld!
Fitz-James, den stakkels Vandrer blot,
Er, som Du seer, al Skotlands Drot;
Til ham din Sorg, dit Ønske bring!
Han vil gjenkjøbe nu sin Ring.
Bed ei for Douglas — Alt er godt
Imellem ham nu og hans Drot:
De Begge har igaar, før Nat,
Hinanden mangen Skyld forladt.
Han af Bagtalelse vel led,
Mod mig hans Slægt i Oprør stred; —
Vort Sind ei kunde bøie sig
For Pøbelhobens vilde Skrig —
Men rolig Vi hans Sag har dømt,
Da i vort Raad den var udtømt.
Din Faders Feide med de Vaux

Og Glencairn har jeg rettet paa,
Og Bothwells Lord er nu igjen
Vor Thrones Bolværk og vor Ven.
Men, skjønne Tvivlerske, hvad nu?
Hvad Sky fordunkler end din Hu?
Lord James af Douglas! — Staa os bi!
Bekræft nu selv, at Du er fri.«

28.

Frem da den ædle Douglas sprang —
Om Faders Hals hans Datter hang;
Monarken drak, det Øieblik,
Den helligste, mest søde Drik,
Som Magten skjænker, naar en Mand
Med Himmelstemme sige kan:
Stat op, forfulgte Dyd! vær glad!
Dog Kongen snart dem skilte ad;
Han vilde ei for Hoffolks Spot
Naturens Ømhed stille blot,
Men sagde: »Nei, Lord Douglas, nei —
Min Proselyt Du stjæle ei! —
Den Gaade jeg udtyde maa,
Hvorved slig heldig Slutning paa
Vort Eventyr vi kunde faae.
Ja, Ellen — naar forklædt jeg gaaer
I Ringheds lykkelige Kaar —
Det Navn, som skjnler da min Magt,

Er ikke falskt, thi det er sagt
Fra gammel Tid, at Stirling Slot
Ved Navnet Snowdoun kjendes godt[7]).
Og viid: Normanner virkelig
James Fitz-James end kalde mig.
Saa vogter jeg paa Lovbrud let
Og lærer de Fortryktes Ret.«
Afsides nu han hvisked saa:
»Ak, Slange! — Ingen vide maa,
At tomme Drømme, Længsel hed,
Og dyrtbetalt Forvovenhed
Og dine sorte Øines Blik
Med Trolddomsmagt mig draget fik
Til Beuvenue i farlig Stund,
Saa der med Nød og Neppe kun
Monarken slap at lade Liv
For disse Bjergfolks hvasse Kniv!«
— Nu atter høit: »Du endnu har
Den lille Talisman saa klar —
Mit Løftes Pant — Fitz-James's Ring; —
Siig — ønsker Ellen Nogenting?«

29.

Den kloge Pige mærked godt,
Han prøved hendes Hjerte blot;
Men, med den Tanke og der kom
Et Lysningshaab for Malcolms Dom.

Meer frygted hun, at Kongen var
Optændt mod ham, som Vaaben bar
Saa kjæk for hendes Faders Sag,
Og, tro sit ædle Hjertes Slag,
Hun bad om Fred for Roderik Dhu.
»Lad af den Bøn!« — lød Svaret nu;
»Alene Kongers Konge kan
Opholde Liv hos Dødens Mand.
Hans Hjerte kjendte jeg, hans Færd,
Har delt hans Maaltid, følt hans Sværd —
Mit bedste Lehn jeg vilde give,
Hvis Alpins Høvding var i Live. —
Men, har Du ei en Bøn igjen
Vel for en anden fangen Ven?«
Med Rødmen vendte hun sig bort
Og Ringen gav til Douglas fort,
Som ønsked hun, at Faders Bøn
Udtale skulde, hvad i Løn
Nu hendes Kind gav Rødme skjøn.
»Saa har mit Pant da tabt sin Magt
Og Retfærd maa sin Dom faae sagt.
Malcolm — træd hid!« — Og Græme fremstod
Og knæled ned for Kongens Fod.
«Forvovne Svend! — Du seer, for dig
Har Ingen bragt en Bøn til mig —
Du Hævnen da hjemfalden er,
Du, som Vi havde før saa kjær,

Du, som med Falskhed lønnet har
Den Omsorg, mildt Vi for Dig bar —
Du, som har søgt, iblandt din Clan,
Et Fristed for en fredløs Mand.
Dit Navn du har vanæret saa,
Thi maa du nu i Lænker gaae!«
Sin gyldne Kjæde Kongen tog
Og den om Malcolms Hals nu slog —
Men Laasen til det blanke Baand
Han lagde blidt i Ellens Haand.

30.

Farvel, du Nordens Harpe! — Mørke Nat
Sin dybe Skygge over Fjeld nedsender,
I Krattet lyser Sankt Hans-Ormen mat,
Og Hjorten til sit Leie skjult sig vender.
Paa Almens Gren jeg hænger dig igjen: —
Din Klang vil svares der af Kildens Vande
Og Vinden gjennem dig vil suse hen;
Med dine Toner vil da mildt sig blande
Naturens Vespersang om Sø og Strand
Med fjerne Ekko ifra Fjeld og Vang
Og Biers Summen, Hyrdefløitens Klang.

Endnu engang farvel, du Minstrel Harpe!
Mit svage Spil tilgiv endnu engang!

Kun lidt jeg ændser da Kritikens skarpe
Og tomme Dadel af min simple Sang.
Paa Livets Vei jeg skylder dig saa Meget
I Lidelser, dem Verden kjendt ei har,
Naar tunge Nat for tyng're Dag er veget,
Og bitter var den Sorg, jeg ensom bar.
At jeg har overlevet saadan Krig —
O Tryllerske, alene skyldes dig!

Alt, som jeg langsomt bort fra Kilden gaaer —
Hør! Luftens Aander faae dig til at klinge:
Nu en Seraph med Ildkraft Strengen slaaer,
Nu Alfen rører den med lette Vinge;
Nu dalende, kun svagt de Toner ringe
Igjennem Dalen; og fra høie Fjeld
Kan Vinden knapt en Gjenlyd til mig bringe
Af dine Melodiers fjerne Væld. —
Nu Alt er tyst. Saa, Tryllerske, Farvel!

ANMÆRKNINGER.

Til første Sang.

1) Uam-var, eller rigtigere Uaighmor, et Bjerg Nordost for Landsbyen Callender i Menteith; udleder sit Navn, som betyder „Den store Hule“ fra en Hulning mellem Klipperne paa den søndre Side. Traditionen vil, at denne Hule engang skal have været beboet af et Spøgelse eller en Kjæmpe, men vist er det, at den for ikke mere end 80 Aar siden var et Tilholdsted for Røvere og Landflygtige.

2) Beuvoirlich, et Bjerg i Grampionskjæden, 3330 Fod over Havfladen.

3) Beuvenue, et Bjerg mellem Loch Aderag og Loch Katrine, betyder „det lille Bjerg“, i Modsætning til Benledi eller Benlomond.

4) Cambusmore, to engelske Mile fra Callender, et Landsted tilhørende Familien Buchanan, som W. Scott oftere gjæstede i sine unge Dage.

5) Benledi, et prægtigt Fjeld 3000 Fod høit, slutter Horizonten Nordvest for Callender. Dets Navn skal, efter keltisk Etymologi, betyde „Guds Bjerg“.

6) Teith. To Bjergstrømme, den ene kommende fra Loch Voil, gjennem Passet Leny, den anden fra Loch Katrine, gjennem Loch Achray og Loch Vennachar, forene sig ved Callender, og den derved dannede Elv tager Navn af Teith. Heraf Benævnelsen af Landskabet Menteith.

7) Hunde af St. Huberts Kuld. En sort Hunderace, som Abbeden af St. Hubert altid underholdt til Amindelse om Helgenen St. Hubert, der jagede i Selskab med St. Eustachius.

8) Loch Katrine. Den gæliske Udtale er Loch-Ketturin. Forf. har i sin Fortale til „Den smukke Pige fra Perth“ udtalt den

Mening, at Søen var opkaldt efter „Katterins", eller vilde Røvere, som holdt til paa dens Kyster.

9) Ben'an. Ifølge „Graham" er Benan, eller Beanan blot et Diminutiv af Ben, Bjerg.

10) „Snood", eller Jomfrubaand, hvormed en skotsk Pige opbandt sit Haar, havde en emblematisk Betydning med Hensyn til hendes Charakter som Jomfru. Naar hun blev gift, ombyttedes det med Hovedtøiet „Church", „Toy", eller senere, naar hun blev Enke, med „Coif", en Slags Kappe eller Hølk. Men hvis Pigen var saa ulykkelig at miste Fordringen paa Jomfrunavnet, uden at vinde Retten til at kaldes Matrone, var det hende ikke tilladt at bære „Snood", heller ikke senere „Church".

11) Graahærdet Seer. Bjergskotterne troe, at visse Folk, især deres Barder, kunne see tilkommende Ting, fjerntværende Personer, etc. Denne Evne kaldes Second Sigth (Fremsyn) paa Gælisk Taishitaraugh, af Tais, en uvirkelig eller skyggeagtig Fremtoning.

12) Ascabart og Ferragus, to Kjæmper, Anaks Sønner, spillede en stor Rolle i de romantiske Sagn. Ascabart blev overvunden af Bewis af Hampton.

13) Harpen og Cloirschoen høres nu i Høilandene kun omtalt i gammel Sang. Til hvad Tid dette Instrument ophørte at bruges, findes ikke bemærket, og Traditionen er derom taus. Men da irske Harpespillere for ikke længe siden besøgte de skotske Høilande og de vestlige Øer, kan det vel antages, at Harpen maa have været i Brug endnu ved Midten af det 16de Aarhundrede. Saameget vide vi, at fra de fjerneste Tider til den Tid, bleve Harpespillere modtagne som velkomne Gjæster overalt i de skotske Høilande. Hvorledes det gik til at den larmende og uharmoniske Sækkepibe fortrængte den bløde og udtryksfulde Harpe, kan vi ikke sige; men vist er det, at Sækkepiben nu er det eneste Instrument der bruges overalt i de skotske Høilande. Campbells Reise gjennem Nord-Britannien, London 1808.

14) Pibroeh, Clanens Kampmelodi paa Sækkepibe.

Til anden Sang.

1) Skjalden Allanbane. De høilandske Clanshøvdinger pleiede, endog i de senere Tider, at holde Barder eller Skjalde i deres Tjeneste. En saadan Barde maatte være vel bekjendt med de høilandske Familiers Genealogi, var ofte Lærer for den unge Laird, og sang til Harpen om Slægtens berømmelige Krigsbedrifter.

2) Græme. Den gamle og mægtige Familie Graham, eller Græme, (efter den skotske Udtale) havde udstrakte Besiddelser i Grevskaberne Dumbarton og Stirling. Faa skotske Familier kunde prale af større historisk Ry; tre af de mest mærkværdige Charakterer i de skotske Annaler hørte til den: nemlig John af Græme, Patrioten Wallaces trofaste og ubetvingelige Staldbroder, som faldt i det ulykkelige Slag ved Folkirk 1296; den berømte Marqvis af Montrose, og John Græme af Claverhouse, Viscount Dundee, hvis heroiske Død i Seirens Arme vel kan formilde Erindringen om hans Grusomhed imod Non-Conformisterne, under Carl den Andens og James den Andens Regjeringer.

3) Hellig Modan. Forfatteren kan ikke bestemt paastaae, at St. Modan spillede Harpe; men St. Dunstan ansaae det ialfald ikke under sin Værdighed. Da han engang havde et andet Arbeide for, spillede hans Harpe, som hang paa Væggen, af sig selv et Stykke, hvilket Helgenen udtydede som en ildevarslende Spaadom.

4) Slægten Douglas' Fald. Den Begivenhed, her sigtes til, er Douglas'erne af Huset Angus' Fald under James den Femtes Regjering. Greven af Angus, som havde ægtet Enkedronningen, benyttede sig af den Rettighed, han saaledes havde erhvervet, til at holde den unge Konge under et Slags Formynderskab, som næsten kom Fangenskab nær. Flere Forsøg gjordes for med Magt at befrie James fra denne Trældom, men Douglas'erne og deres Bundsforvandtes Tapperhed forskaffede dem Seier i alle Kampe. Tilsidst lykkedes det Kongen at flygte fra Falkland, hvor han da holdtes fangen, til Slottet Stirling, hvis Befalingsmand, der tilhørte det modsatte Parti, med Glæde modtog ham. Efter saaledes at have gjenvundet sin Frihed, sammenkaldte James de Pairer,

som han vidste vare mest misfornøiede med Angus' Vælde. Greven, hans Broder og Venner, bleve nu indstævnede for Kongen til en vis Dag, men da de ikke mødte, bleve de alle erklærede fredløse og skyldige i Høiforræderi.

5) „Blodhjertets Dame". Et blødende Hjerte var Douglas'-ernes Skjoldemærke.

6) „I Holyrood en Mand han slog". Dette var ikke nogen usædvanlig Hændelse ved det skotske Hof. Selv Kongens Nærværelse kunde ikke tilbageholde Udbrud af de skotske Adelsfamiliers indgroede Had til hverandre.

7) „Douglas — som jaget Dyr". Den Forfølgelse, som overgik denne mægtige Familie, er her og i det Følgende aldeles ikke overdreven. Kong James' Had til Douglas var saa indgroet, at dennes bedste Venner, selv i Skotlands mest afsidesliggende Trakter, ikke vovede at huse ham eller hans Slægt uden i største Hemmelighed og under den mest uigjenkjendelige Forklædning.

8) „Den stolte Pibrochs Lyd tiltog". De, som forstaae sig paa Sækkepibens Musik, ville i en vel udført høilandsk Krigsmarsch (Pibroch) kunne skjelne efterlignende Lyd af Anmarch, Strid, Flugt, Forfølgelse, og alle Omvexlinger i et Feltslag.

9) „Roderik Vich Alpin, Dhu, ho, Iroh!" Foruden sit sædvanlige Navn og Efternavn, der mest brugtes i Samfærsel med Lavlandene, havde enhver høilandsk Høvding et Tilnavn, udtrykkende hans patriarchalske Værdighed som Hoved for Clanen. Dette Navn var sædvanligviis et Fædrenavn, betegnende hans Nedstammen fra Familiens Grunder. Saaledes er Hertugen af Argyle kaldet Mac-Callum More, eller Sønnen af Colin den Store. Men foruden denne Titel, der hørte til hans Rang og Værdighed, havde Høvdingen ofte en anden, særlig for hans Person, og som betegnede ham fra andre Høvdinger af samme Raec. Dette Tilnavn var undertiden taget fra hans Hud- eller Haarfarve: som „dhu" sort, eller „roy", rød; eller og fra hans Statur, som „beg" eller „mor". Den ovenfor citerede Linie af Sangen betyder altsaa:

„Sorte Roderik, Descendent af Alpin".

Sangen selv er en Efterligning af Høilændernes „Jorrams" eller Baad-Sang, der sædvanligviis blev digtet til Ære for en Yndlings-Høvding.

10) „Kongen prale kan
at have tæmmet Grændsens Land!“
Aar 1529 sammenkaldte James den Femte en Rigsdag i Edinburgh, forat overlægge om Midler til at kue de Røvere, som boede paa Grændsen og under hans Mindreaarighed havde forøvet mange Voldsgjerninger. Han samlede som Følge heraf en Hær paa 10000 Mand, bestaaende af de fornemste Adelsmænd og deres Vasaller, der tilsagdes at medføre Falke og Hunde, paa det Kongen kunde more sig med Jagt under Krigsforretningerne. Paa denne Viis streifede han gjennem Ettrickskoven, hvor han lod Pier Cockburn af Henderland hænge over hans egen Slotsport, skjøndt han til Kongens Modtagelse havde beredt et Gjæstebud. Ligeledes lod han henrette Adam Scott af Tushielaw, der kaldtes Grændsekongen. Men det fornemste Retfærdighedens Offer var John Armstrong af Gilnockie, der, i Fortrøstning til sin formente Uskyldighed, mødte Kongen med et Følge af 36 Personer, som alle bleve ophængte ved Carlenrig. Denne Strenghed virkede saa godt, at, som Almuen udtrykte sig, „Nissen vogtede Køerne“, og Kongen høstede stor Fordel af den derefter længe vedvarende Landefred, thi han havde 10000 Faar paa Græsgang i Ettrickskoven hos Andreas Bell, som derfor aflagde Regnskab lige saa godt, som om de havde gaaet i Indelukkerne i Fife.“ Piscotties Historie.

11) „En Kind saa fin“. Haardførhed var i alle Tilfælde saa nødvendig for en Høilænder, at ingen Bebreidelse ansaaes bittrere, end at beskyldes for Blødagtighed.

12) „Malise, kom her“ — hans Svend kom frem. Den Svend som kaldtes „Henchman“ var hos Bjergskotternes Høvdinger ogsaa et Slags Sekretær. Han var ved alle Anledninger nærværende for at forsvare sin Herres Liv, og ved Gilderne stod han bag sin Herres Stol, ved hans Hofte (hvoraf Navnet) og fulgte opmærksom Samtalen, forat anmærke, om Nogen forulempede hans Herre.

Til tredie Sang.

1) Ildkorset. Naar en Høvding, ved en vigtig og paatrængende Anledning, hastigt vilde sammenkalde sin Clan, lod han slagte en Gjed; et Kors, gjort af let Træ, brændtes i Enderne og dyppedes derpaa i det slagtede Dyrs Blod. Dette kaldtes „det glødende Kors" (the Fiery Cross), ogsaa „Crean Tarigh", eller Skamkorset, fordi Ulydighed mod Tegnets Betydning medførte Vanære. Det blev overleveret til en hurtig og trofast Budbærer, som i fuldt Løb sprang til næste Landsby, hvor han præsenterede det for den fornemste Person, med et eneste Ord, der angav Mødestedet. Den, som modtog Tegnet, var forpligtet til at bringe det videre til næste Landsby, med samme Hurtighed. Saaledes passerede det med utrolig Hast gjennem hele det Distrikt, der skyldte Høvdingen Lydighed, og ligeledes til Allierede og Naboer, hvis Faren og var fælles for dem. Ved Synet af Ildkorset var hver vaabenfør Mand, fra 16 til 60 Aar, forpligtet til øieblikkelig at begive sig til Mødestedet. Den, som undlod at give Møde, blev straffet med Ild og Sværd, billedligt fremstillet for den Ulydige ved de blodige og brændte Mærker paa det krigerske Tegn. Under Borgerkrigen i 1745—6 gjorde Ildkorset ofte sin Runde; ved een Leilighed passerede det gjennem hele Distriktet Breadalbane, et Strøg paa 23 engelske Mile, i tre Timer. Noget Lignende var „Budstikken" i Norge.

2) Om Brians Fødsel sælsom Tale etc. Den Legende, som her fortælles, er ikke opfundet af Forfatteren, men hentet fra en gammel Tradition, anført i Lairden af Macfarlanes geografiske Samlinger.

3) Elv-Spøgelset, eller Elvhesten, thi denne Form troes det mest at antage, er Lavlandenes Kelpy, en ond og ildesindet Aand, der finder sin Glæde i at varsle og være Vidne til Ulykker. Den holder mest til i høilandske Søer og Elve, og en af dens mærkværdigste Bedrifter blev udført paa Bredderne af Loch-Vennachar, i det samme Distrikt, der udgjør vor Handlings Scene, og bestod i, at den ødelagde et Bryllupstog, med alle deri Deltagende.

4) Ben-Shiens Skrig. Ben-Shien er en kvindelig Familie-Alf, hvis Klageraab troedes at bebude Død for Slægtens Hovedmand. Naar hun viser sig, er det i Skikkelse af en gammel Kvinde, i en blaa Kaabe og med bølgende Haar.

5) „Og Lyd af Vaaben, Folk til Hest,
Der opfoer ad Benbarrows Side,
Hvor ingen Dødelig kan ride" —

Dette Jertegn troedes at forkynde Dødsfald i den gamle høilandske Æt Mac Lean af Lochbay. En af Forfædrene, der var faldet i Krig, hørtes da komme i Galop over Bjerget og ride tre Gange rundt om Huset.

6) Inch-Cailliach, eller Nonne-Øen, er en smuk Ø ved den nedre Ende af Loch Lomond. Klostrets Kirke benyttedes længe efter Reformationen til Gudstjeneste, men er nu forstyrret. Kirkegaarden benyttes dog endnu, og man seer der adskillige Grave tilhørende Familier, der troe sig at nedstamme fra den fordums skotske Konge Alpin.

7) „Aldrig Daadyrskind
Meer hurtig Fod har klædt, end din."

Høilændernes nuværende Fodbeklædning „brogue" er gjort af halvtørret Læder, med Huller i, til at lade Vandet flyde ud og ind, thi at gaae tørskoet i Moserne kan der ikke være Tale om. Den gamle „Buskin" var endnu simplere; den blev gjort af ugarvet Dyreskind, med Haarene udad, en Omstændighed som forskaffede Høilænderne det velkjendte Tilnavn „Red-shanks", Rødlægge.

8) Coronach. Høilændernes Coronach var, ligesom Romernes Ululatus og Irernes Ululoo, en vild Klagesang af de Sørgende over en afdød Vens Liig. Naar Ordene vare artikulerede udtrykte de Lovpriisning af den Bortgangne og det Tab, Clanen vilde lide ved hans Død.

9) Stumah, Trofast, et Hundenavn.

10) „Benledi nu Ildkorset saae,
Opad Strath-Ire det monne gaae."

Kaster Læseren sit Øie paa et større Kort over Skotland, kan han let følge Signalet over det lille Landskab, som Forf., brugende sit poetiske Privilegium, har lagt under den imaginære Høvdings Autoritet, og som virkeligt, paa denne Fortællings Tid, indehavdes

af en Clan, der paastod at nedstamme fra Alpin. Denne Clan var den mest forfulgte og ulykkelige blandt Gaelernes Stammer, men derfor ikke den mindst udmærkede, mindst mægtige, eller mindst tappre. — Ildkorsets første Løb er til Duncraggan, et Sted nær Broen Turk, hvor en kort Strøm adskiller Loch Achray fra Loch Vennachar. Derfra gaaer det henimod Callender, vender til Venstre op gjennem Passet Leny, og bliver saa overgivet til Norman ved St. Brides Kapel, der stod paa en liden, romantisk Høi i Midten af Dalen Strath-Ire. Tombea og Armandave eller Armandove ere Navne paa Steder der i Nærheden. Larmsignalet antages derefter at passere langs Søen Lubnaig, og gjennem de forskjellige Dale i Distriktet Balquidder, indesluttende de tilgrændsende Trakter Glenfinlas og Strath-Gartney.

11) Ei mere snar paa dine Vidder
Gaaer natlig Hedebrand, Balqvidder, etc.
Det er ofte Skik i de skotske Hede-Egne at tænde Ild paa Lyngen, paa det Faarene kunne høste Fordel af det unge Græs, som derved fremkommer, istedetfor de seige, gamle Lyngplanter. Denne Sædvane afstedkommer undertiden de skjønneste natlige Syn, ikke ulig Udbrudet af en Vulcan. Noget Lignende er den norske „Braatebrænden“.

12) Coir-nan-Uriskin, eller de skjæggede Mænds Hule, er en meget romantisk Grotte paa Benvenne, ved den sydøstlige Ende af Loch Katrine. Ifølge Traditionen er den høilandske „Urisk“ halvt skabt som et Menneske, halvt som en Buk, og har megen Lighed med Grækernes Satyr.

13) „Ad Beal-nam-bo's den vilde Sti.“ Bealach-nam-bo, eller Kvægpasset, er en prægtig Kløft, overhængt af gamle Birketræer, lidt høiere oppe paa Bjerget end Coir-nan-Uriskin.

14) „En Page kun blev Herren nær.“ Blandt den talrige Betjening, som en høilandsk Chef underholdt, var ogsaa en „Gilliemore“ eller Sværdbærer.

Til fjerde Sang.

1) Taghairm. Som alle raa Folkeslag pleiede Høilænderne at anvende adskillige overtroiske Midler for at udforske Fremtiden. Et af de mærkværdigste var den saakaldte Taghairm, som bestod deri, at en Mand indsvøbtes i en nys slagtet Tyrs varme Hud, og lagdes ved et Vandfald, eller i Bunden af en Kløft, eller paa et andet vildt Sted, hvis Omgivelser kunde indgyde ham Rædsel. I denne Stilling fordybede han sig i Tanker om det forhaandenværende Spørgsmaal, og hvad der saa gjorde mest Indtryk paa hans ophidsede Indbildningskraft, blev anseet for Indgivelse af de Aander, der holdt til paa disse eensomme og grufulde Steder.

2) „Af Sagnet kaldet Kjæmpens Skjold“. Dette Navn gives en Klippe i Glenfinlas Skov, udover hvilken en brusende Fos styrter sig. Der fortælles, at en fredløs Mand engang har skjult sig paa dette vilde Sted, og blev underholdt af en Kvinde, som med Reb sænkede Mad ned til ham fra Kanten af Præcipicen ovenfor.

3) „En Ravn med Skrig nu venter paa
Sin Bid af Byttet og at faae,“ etc.

Alt, hvad der hørte til Jagten, blev i gamle Dage anseet med en vis Høitidelighed; men isærdeleshed Opskjæringen og Sønderlemmelsen af den slagne Hjort. Skovvogteren fik sit bestemte Stykke, ligeledes Hundene, og selv Fuglene fik deres Deel, bestaaende af Brystbrusken, der kaldtes „Ravnens Been“. Tuberville siger at have seet en Ravn, som altid indfandt sig naar en Hjort fældedes, og skreg saalænge, til den fik sit sædvanlige Stykke.

4) „Hvo, som her første Fjende slaaer,
Hans Folk i Kampen Seier faaer.“

Skjøndt dette Udsagn her anføres som et Orakelsvar af Taghairm, ansaaes det altid som et godt Tegn for den af de stridende Parter, som først kunde dræbe en af Fjendernes Folk. Høilænderne vare saa betagne af denne Fordom, at de før Slaget ved Tippermoor,

under Montroses Anførsel, myrdede en værgeløs Hyrde, som de om Morgenen traf paa Marken.

5) Alice Brand. Dette lille Alfesagn, siger Digteren, er grundet paa en mærkværdig dansk Ballade, som han har fundet i Anders Sørensens „Danske Kjæmpeviser“, trykt 1591 og omtrykt 1695, og dediceret til Dronning Sophie af Danmark. Det maa vel være Visen om „Bondens Hustru i Villenskov“, der rigtignok er meget frit behandlet af W. Scott.

6) „Han derpaa høilandsk Kost ham bød,
Haardt presset, tørret Dyrekjød.“

Høilænderne pleiede at tilberede Hjortekjød paa en meget simpel Maade. Et Stykke raat Kjød af det nys fældede Dyr, lagdes mellem to Træklodser, stærkt sammentrykte, saa at alt Blod udpressedes, hvorefter Kjødet blev haardt, tørt og aldeles hvidt, samt var, uden videre Tilberedelse, skikket til at opbevares og spises. En fransk Adelsmand, Vidamen af Chartres, der i Edvard den VI's Tid var Gidsel i England og tillodes at gjøre en Reise i Skotland, roser høiligt dette Næringsmiddels Velsmag og Kraft.

Til femte Sang.

1) „Min brave Gael“. Den skotske Høilænder kalder sig selv „Gael“ eller Gaul, og benævner Lavlænderne „Sassenachs“ eller Saxere.

2) „Mens Albany i laante Baand,“ etc. Der er knapt i hele Skotlands Historie en mere urolig Periode end den, der fulgte efter Slaget ved Flodden, og som indbefattede James den Femtes Mindreaarighed. Gamle Feider udbrød paany, og hver Tvist, som opkom blandt den uafhængige Adel — hvilket dagligt forefaldt —, gav Anledning til fornyet Blodsudgydelse.

3) „Skal Gaelen, Arving til det Hele,
Med stærke Haand og Byttet dele.“

Et „Creagh“ eller Plyndringstog, ansaaes aldeles ikke som vanhædrende; tvertimod søgte en ung Clanschef, som opnaaede Myn-

dighedsalderen, altid at udmærke sig ved et saadant Foretagende, enten mod en tilgrændsende Stamme, hvortil de blodige Feider stedse gav Paaskud, eller mod „Saxerne", Lavlænderne, for hvilket ingen Apologi behøvedes, da Gaelerne, ifølge gammel Tradition, ansaae sig som Lavlandenes oprindelige Herrer.

4) „Jeg vilde saa — Dig vise kun det Rør, hvorpaa" etc. Dette Træk, er, som saa mange andre i dette Digt, laant fra Virkeligheden, for at betegne de gamle Gaelers Charakter. Høilænderne være, som de fleste lignende Folkeslag, ofte rede til at vise det største Ædelmod, afvexlende med grusom Hævn og Troløshed. Følgende lignende Tildragelse anfører Forf. efter sikker Tradition: I Begyndelsen af forrige Aarhundrede foruroligedes Invernes-shire af John Gunn, en berygtet „Cateran", eller høilandsk Røver, der hævede „black mail" lige op under Provinds-Hovedstaden Invernes's Mure, hvorfor en Garnison blev lagt i denne Byes Borg. En Officer, som anførte et lidet Detachement, der skulde convoyere til Inverness en Sum Penge, bestemte til Garnisonens Lønning, blev ved en uforudseet Hændelse nødsaget til at tage Nattekvarter i et usselt Værtshuus. Da Natten faldt paa, traadte en Fremmed i høilandsk Dragt ind i det samme Huus. Da særskilte Bekvemmeligheder ikke var til at erholde, bød Engelskmanden den Fremmede at deltage i sit Aftensmaaltid, hvori denne, efter nogen Vægring, samtykkede. Under Samtalen fandt Officeren, at Høilænderen kjendte nøie alle Egnens Passe og Veie, og bad ham derfor ledsage sig den følgende Morgen, idet han ikke lagde Dølgsmaal paa sin Frygt for den berygtede Fribytter, John Guun. Høilænderen betænkte sig et Øieblik, men lovede derpaa frivillig at være hans Fører den næste Dag. De gav sig da paa Veien næste Morgen. Ved Ankomsten til en mørk og ensom Dal faldt Samtalen atter paa John Gunn. „Kunde I have Lyst til at see ham?" spurgte Høilænderen pludseligt, og, uden at vente paa Svar, peb han, hvorpaa den engelske Officer og hans lille Følge med Eet saae sig omringet af en Trop velbevæbnede Høilændere, hvis Antal gjorde al Modstand umulig. „Fremmede", vedblev nu Føreren, — „Jeg er netop den samme John Gunn, som I, og det ikke uden Grund, frygtede for skulde anholde Eder. Jeg kom igaaraftes til Værtshuset blot i den Hensigt at udforske, hvilken Vei I agtede

at tage, og vilde saa siden, med mine Kammerater, befrie Eder fra det Eder anbetroede Gods. Men jeg kan ikke svigte den Tiltro, I har viist mig, — og da jeg nu har overtydet Eder om, at I er i min Vold, lader jeg Eder uplyndret og uskadt færdes videre." Han underrettede nu Officeren om den Vei, denne burde tage, og forsvandt med sit Folk lige saa hastigt, som dette var fremkommet.

5) „Hvor Roma, Verdens Dronning bold," etc. Den Strøm, som kommer fra Vennachar (den nederste af de trende Søer), flyder gjennem et fladt Myrland, kaldet Bochastle. Paa en lille Høide, kaldet „Dun of Bochastle", sees her Levninger af en Fæstningsvold, der troes at have været en romersk Leir.

6) „See, uden Fordel staaer jeg her," etc. I forrige Tider var man ved Dueller ikke altid saa nøieregnende med Lighed i Vaaben, som det nu ansees nødvendigt. Det er vel saa, at Kampdommeren ved offentlige Tvekampe søgte at tilveiebringe en fuldkommen Lighed i Fordele mellem de Stridende, men i private Dueller var det anderledes. I den blodige Duel mellem Quelus (den franske Konge Henrik den Tredies Yndling) og Antraguet, med to Sekundanter paa hver Side, fra hvilken blot to Personer kom bort med Livet, beklagede Quelus sig over, at hans Modpart havde medtaget Dolk, hvormed han afparerede Stødene, medens Quelus til Pareren maatte benytte sin venstre Haand, som derved haardt saaredes. Men Antraguet svarede: „Du har gjort meget ilde, som har glemt din Dolk hjemme, thi nu ere vi her forat slaaes, og ikke forat tvistes om Ulighed i Vaaben." Derimod opførte en yngre Broder af Huset Aubanye ved et lignende Tilfælde sig mere ædelt, thi han kastede Dolken bort, da hans Modpart forekastede ham denne Ulighed i Vaaben.

7) „Det ilde var for Roderik Dhu,
Han havde kastet Skjoldet nu."

Et rundt Skjold af et let Slags Træ, overtrukket med tykt Oxelæder, der fæstedes med Kobber- eller Jernnagler, var en uundværlig Del af en Høilænders Krigsrustning. Ved Anfald af regulært Infanteri modtog dette Skjold Stødet af Bajonetterne, som fæstede sig deri, hvorefter Bjergskotten med sit Slagsværd anfaldt den værgeløse Soldat.

8) „Fitz-James en Fægter var saa bold,“ etc. Brug af Forsvarsvaaben, især Skjoldet, var endnu almindelig paa Dronning Elisabeths Tid, skjøndt nu og da Kaarden alene ogsaa synes at have været benyttet. Paa Kontinentet havde Kaarden alt længe fortrængt Skjold og Sværd i private Dueller. Fægtemestrene vare sædvanligviis Italienere, hvilke holdt sin Kunst saa hemmelig, at de ei vilde tillade Nogen at være tilstede ved Underviisningen, undtagen Lærlingen; ja før Lektionens Begyndelse undersøgte de Skabe, Senge og andre Steder, hvor de tænkte nogen uberettiget Tilskuer kunde være skjult.

9) „I Taarne, i hvis dunkle Baand
En Douglas faldt for Kongens Haand,
Du Sorgns Høi,“ etc.

Stirling Castle besudledes ofte med adeligt Blod. Kong James den Anden ihjelstak der med egen Haand William, den ottende Greve af Douglas, medens han befandt sig der under givet Leide. Hertugen af Albany, Duncan, Greve af Lennox, hans Svigerfader og to Sønner, Walter og Alexander Stuart, henrettedes i Stirling Aar 1425. De halshuggedes paa en Høi udenfor Slotsmuren, men som hang sammen med Høien, hvorpaa Slottet staaer, og hvorfra de kunde see deres egen faste Borg Doune og deres vidtstrakte Eiendomme. Denne Høi kaldtes siden „Halshugningsbakken“.

10) „Jeg gjætter, Borgerskabets Lag
Med Lege feire denne Dag,“ etc.

Hver Kjøbstad i Skotland af nogen Betydenhed og endnu mere de store Stæder havde deres Maalskydningsfester, hvor man kappedes om Prisen saavel i Kunsten at skyde med Bue, som i Brydning, Kasten, og andre hin Tids gymnastiske Øvelser. James den Femte deltog selv gjerne i disse Folkets Forlystelser, hvilket skaffede ham Navn af „Folkekongen“, eller rex plebeiorum, som Leslie oversatte det. Den sædvanlige Priis for bedste Skud var en Sølvpiil, og adskillige saadanne Priispile forevises endnu.

11) „Robin Hood med al sin Hær,“ etc. „Robin Hood“, den bekjendte Røver, som W. Scott ogsaa har benyttet i Ivanhoe, forestilledes, med de mærkeligste Personer i hans Bande: som Broder Tuck, Mø Marian, Scarlet og Muteh, etc., af dertil udklædte Personer ved alle Folkelystigheder; og skjøndt disse Maskerader

ved Reformationen i Skotland strængt bleve forbudte, vare de, trods Forbudet, endnu i Brug 1592.

12) „Men Kongen — gav Pilen til sin gamle Ven
Saa ligegyldig, som om han
Den rakte til en ringe Mand“

Den i Digtet forekommende Douglas er en opfundet Personlighed, supponeret Onkel til Jarlen af Angus. Men Kongens Adfærd, under lignende Omstændigheder, som de i Texten anførte, ved et uformodet Møde med Lairden af Kilspindie, en af de banlyste Douglas'er, er en virkelig Begivenhed, fortalt ved Hume of Godswerth, og her lagt til Grund for Digtningen.

Til sjette Sang.

1) „Ei for sit Hjem drog Disse Sværd,“ etc. Den skotske Krigshær bestod hovedsagelig af den høiere Adel og Rigs-Baronerne, tilligemed deres Vasaller, der af dem indehavde Jord mod Lehnspligt. Den patriarkalske Indflydelse, som de høilandske Høvdinger havde over sine Claner, var af en anden Art, og ofte i Strid med Fendallovene, idet den grundede sig paa patria potestas, Fadermagten, hvilken Høvdingen udøvede som Repræsentant for hele Ættens Stamfader, og som adlødes villigere end Lehnsherrens Befalinger. James den Femte skal have været den Første, som, foruden denne Vasalhær, underholdt en liden Trop hvervede Soldater, der, under Navn af „Fodfolket“, udgjorde hans Livvagt.

2) „Nu har du Strengespil og Glut,
Skaf dertil dig en Abekat
Og tag saa Gjøglerlivet fat.“

Jongleurerne eller Gjøglerne pleiede at benytte forskjellige Midler for at more Folket og lokke Tilskuere til sig. Den saakaldte „Gleemaiden“ (Glædespige) var en uundværlig Person; hendes Hverv var at tumle og dandse. I den Angelsaxiske Oversættelse af Marci Evangelium anføres ogsaa, at Herodias „hjulede og

tumlede" for Kong Herodes. Af skotske Retsakter for Aar 1687 erfares, at disse stakkels Dandserinder endnu den Tid vare deres Mesteres Trælkvinder. Aben var ogsaa et nødvendigt Medlem af Gjøglerbanden, og forlystede Tilskuerne med alleslags morsomme Kunster og Grimacer.

3) „Den stolte Sang, som priser kjækt
Vor Seier over Dermids Slægt," etc.

Man har mange Beretninger om Personer, der vare saa hengivne til visse Melodier, at de begjærede at høre dem paa deres Dødsleie. En saadan Anekdot anføres af Ridderen af Glenriddel, i hans Samling af Grændseboernes Melodier, om et Stykke, som kaldes „Dandling of the Bairns" (Børnenes Visselulle) og hvilket en Laird fra Galloway havde ladet spille for sig under sin Dødskamp. Det berettes ligeledes at en Fribytter, medens han sad i Fængsel, componerede et Stykke, som han spillede da han gik til Galgen. En lignende Historie meldes om en Walesisk Barde, som paa sin Dødsseng forfattede og spillede en Vise.

4) Slaget ved Beal' an Duine. En Træfning har virkeligt fundet Sted ved et Pas af dette Navn i Trossachs-Egnen, og som endte med den i Texten anførte mærkelige Hændelse. Dette Slag forefaldt dog meget senere, end i James den Femtes Tid. I et Aar 1806 udkommet Skrift, kaldet: „Sketch of the scenery near Callender", findes følgende Beretning derom: „Paa denne skovbevoxede Ø pleiede Landfolket at gjemme sine Koner, Børn og Løsøre for Cromwells rovlystne Soldater, da disse faldt ind i Landet. Disse Soldater, der ikke vovede at klavre op ad Stigerne ved Søstranden, gjorde en Omvei gjennem Trassochsskoven, paa hvilken Marsch deres Bagtrop heftigt anfaldtes af Bønderne, der nedskjød En af Soldaterne. Forat hævne dette, besluttede de at indtage Øen, voldtage Kvinderne og myrde Børnene. I denne grusomme Hensigt svømmede en Soldat ud til Øen, for at hente til sine Kammerater den Baad, der havde ført Kvinderne og Børnene til deres Fristed. De øvrige Soldater stode triumferende paa Stranden og ventede hans Tilbagekomst; men, i det Samme han lagde Haanden paa en Klippe forat stige iland, drog en der staaende Kvinde frem et Sværd, som hun havde skjult under Forklædet, og afhuggede hans Hoved med et eneste Hug. Da hans

Kammerater saae denne hans Ulykke, opgav de alle Hævntanker og skyndte sig saa fort de kunde bort fra dette farlige Sted. Amazonens Sønnesøns-Søn levede endnu den Tid, dette Digt første Gang udgaves, ved Broen Turk, og bevidnede med forskjellige Andre Anekdotens Sandhed. Heltindens Navn var Helen Stuart.

5) „Tinchel". En Kreds af Jægere, som, ved at omslutte et stort Rum, og derpaa lidt efter lidt gjøre det trangere, bragte sammen store Hobe af Dyr, hvilke sædvanligviis gjorde fortvivlede Anstrengelser for at bryde gjennem Tinchelen.

6) „Og Snowdouns Ridder Kongen er". Denne Opdagelse turde erindre Læseren om det smukke arabiske Sagn om Haroun Alraschid. Trækket er dog ikke laant af denne Historie, men af skotsk Tradition. James den Femte nærede saa ædle og gode Hensigter, at hans romantiske Eventyr blive undskyldelige, om end ikke agtværdige. Han pleiede ofte streife omkring i Omegnen af sine Slotte, dels forat tilsee, hvorledes Retfærdigheden haandhævedes, dels i den mindre priselige Hensigt at søge Elskovseventyr. Man har tvende fortræffelige komiske Viser, der siges at være grundede paa et Par Elskovseventyr, han bestod medens han vandrede omkring forklædt som Tigger. En anden Begivenhed, der skal have fundet Sted i Landsbyen Cramond, tæt ved Edinburgh, havde nær kostet ham Livet. Han havde paa dette Sted vidst at gjøre sig elsket af en Pige af lavere Stand; men nogle Karle, der enten vare hendes Slægtninger eller Tilbedere, havde lagt sig i Baghold for den forklædte Monark, da han vendte tilbage fra det hemmelige Møde. James, som af Naturen var modig og desuden en duelig Fægter, forsvarede sig tappert med sin Klinge. En Bonde, der holdt paa at tærske i en nærliggende Lo, hørte Larmen, sprang til, kastede sig paa den Svageres Side, og slog saa kraftigt om sig med Pleilen, at Angriberne tog Flugten, bogstaveligt „vel tærskede". Siden førte han Kongen ind i Loen, hvor den høie Gjæst forlangte Vadskevand og Haandklæde for at aftvætte Mærkerne efter Slagsmaalet. Efterat disse Fornødenheder med nogen Besvær vare bragte tilveie, søgte James at udforske hvad hans Befrier ansaae for den største jordiske Lykke, og fandt snart, at hans Ønsker indskrænkede sig til Eiendomsretten over Gaarden Braehead, hvor han arbeidede som Huusmand. Denne Eiendom

var lykkeligviis Krongods, og James tilsagde Bonden at besøge sig paa Slottet, hvor han skulde spørge efter „Guidman“ (det vil sige Husbonden) paa Ballangiech, under hvilket Navn Kongen ved Hoffet var kjendt paa sine Omvandringer, og som svarede til Haroun Alraschids „Il Bondocani“. Bonden indfandt sig rigtigt, og fandt til sin store Forbauselse at han havde reddet Monarkens Liv, samt erholdt kongeligt Forleningbrev paa Gaarden Braehead, med den Forpligtelse, altid at have et Vadskefad og Haandklæde i Beredskab, naar Kongen passerede Cramonds Bro. Denne Bonde blev Stamfader til den hæderlige Slægt Howison af Braehead, hvis Afkom, paa Kvindesiden, endnu indehave Eiendommen med samme Forpligtelse.

7) — — — „Det er sagt
Fra gammel Tid, at Stirling Slot
Ved Navnet Snowdoun kjendes godt.“

William af Worcester, som skrev henved Midten af det femtende Aarhundrede, kalder Stirling Castle: „Snowdoun“.

LIBRARY OF CONGRESS
0 014 528 871 A

